

Vjerovjesnikovi svakodnevni sunneti i zikrovi

Autor
**Dr. Abdullah b. Hamud
el-Ferih**

Posveta:
**Dr. Halid b. Ali
el-Mešnjikah**

Vjerovjesnikovi svakodnevni sunneti i zikrovi

Uzvišeni Allah u hadisi-kudsijju kaže:

“Moj rob Mi se približava nafilama –
dobrovoljnim ibadetima sve dok ga ne
zavolim...”

Autor

Dr. Abdullah b. Hamud el-Ferih

Posveta:

Dr. Halid b. Ali el-Mešnjikah

Pravo štampanja dozvoljeno je svakome ko je želi štampati
u humanitarne svrhe, kao i prevođenje na neki drugi jezik,
nakon konsultacije sa autorom.

Ova je knjiga prevedena na više od deset jezika

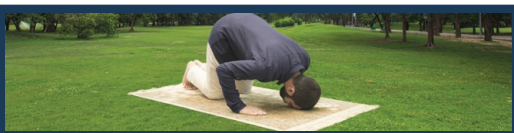
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sadržaj

Uvodnici

Tema	Stranica
◆ Predgovor	21
◆ Uvod	24
▶ ZNAČENJE IZRAZA <i>SUNNET</i>	24
▶ Primjeri prijašnjih generacija – selefa u prakticiranju sunneta	24
▶ Plodovi slijeđenja sunneta	26

Vremenski uvjetovani sunneti

Tema	Stranica
◆ Prvo: Vrijeme prije sabaha	30
◆ Prvi dio	30
① Čistiti usta misvakom	30
② Izgovarati zikr nakon buđenja	31
③ Obrisati rukama lice (obrisao san sa lica)	31

Tema	Stranica
◊ ⁴ Pogledati prema nebesima	31
◊ ⁵ Proučiti zadnjih deset ajeta sure Ali Imran	31
◊ ⁶ Oprati šake tri puta	32
◊ ⁷ Isprati usta i nosa tri puta	32
◊ ⁸ Uzeti abdest	32
► Sunneti prilikom uzimanja abdesta	33
◊ ¹ Upotreba misvaka	33
◊ ² Učenje bismille	34
◊ ³ Oprati šake tri puta	34
◊ ⁴ Početi s desnom stranom prilikom pranja ruku i nogu	34
◊ ⁵ Ispirati usta i nos	35
◊ ⁶ Dobro isprati usta i nos, osim u slučaju posta	35
◊ ⁷ Istovremeno ispiranje usta i nosa	35
◊ ⁸ Potiranje po glavi	36
◊ ⁹ Pranje dijelova tijela po tri puta	36
◊ ¹⁰ Dova nakon uzimanja abdesta	37

Tema	Stranica
<p>◆ Drugi dio: Noćni namaz i vitr-namaz Noćni namaz i vitr-namaz djela su koja je preporučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i u vezi sa njihovim obavljanjem navode se posebne preporuke.</p>	38
<p>① Sunnet je da se noćni namaz i vitr klanjaju u najodabranije vrijeme.</p>	38
<p>② Sunnet je klanjati jedanaest rekata vitr-namaza</p>	40
<p>③ Sunnet je noćni namaz početi klanjanjem dva kraća rekata</p>	40
<p>④ Sunnet je proučiti početne dove koje se spominju za noćni namaz, a neke od njih jesu sljedeće</p>	41
<p>⑤ Sunnet je odužiti kijam – stajanje, rukū i sedždu, tako da se čovjek na svakom od njih zadrži približno isto.</p>	42
<p>⑥ Prakticirati sunnete koji se prenose o učenju Kur’ana, kao što su</p>	42
<p>⑦ Sunnet je predati selam poslije svakog drugog rekata</p>	43
<p>⑧ Sunnet je učiti određene sure na zadnja tri rekata</p>	43
<p>⑨ Sunnet je da se na vitru ponekad uči kunut-dova.</p>	43
<p>⑩ Dova u zadnjoj trećini noći</p>	45
<p>⑪ Nakon klanjanja vitr-namaza, sunnet jetri puta izgovoriti: “Slavljen neka je Vladar, Sveti”, malo glasnije treći put.</p>	45
<p>⑫ Sunnet je buditi i porodicu na noćni namaz</p>	45

Tema	Stranica
❖ Sunnet je da onaj koji ustane na noćni namaz prakticira klanjati kako mu je lakše i kako ne bi narušio skrušenost.	46
❖ Sunnet je onome ko ne uspije klanjati noćni namaz da nadoknadi namazom koji će klanjati parni broj rekata	47
❖ Drugo: Vrijeme zore	48
▶ EZAN, za koji se veže nekoliko sunneta	48
❖ Ponavljanje za mujezinom	48
❖ Riječi koje se izgovaraju nakon dva šhadeta	49
❖ Salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon ezana	49
❖ Dova koja se uči nakon ezana	50
❖ Dova nakon ezana	50
▶ SABAHSKI SUNNETI, podrazumijevaju nekoliko sunneta	50
❖ Redovne sunnete najbolje je klanjati u kući	51
❖ Najpotvrđeniji redovni sunnet	51
▶ ODLAZAK U DŽAMIJU, za koji se veže nekoliko sunneta	53
❖ Sunnet je u džamiju otići ranije	53

Tema	Stranica
❖ Izaći iz kuće pod abdestom, kako bi čovjeku bila upisana nagrada i za korake koje napravi do džamije	53
❖ Na namaz ići smireno i staloženo	54
❖ U džamiju ulaziti desnom nogom, a iz džamije izlaziti lijevom nogom	54
❖ Proučiti dovu koja se uči prilikom ulaska i izlaska iz džamije	54
❖ Klanjati dva rekata tehijjetul-mesdžida	54
❖ Muškarcima je sunnet da se natječu da klanjaju u prvom safu, jer to je najbolji saf, a za žene je najbolji zadnji saf.	55
❖ Sunnet je da klanjač bude blizu imama	56
▶ NAMASKI SUNNETI	57
◆ Pregrada ili sutra, perda , za koju se vežu sljedeći sunneti	57
❖ Sunnet je postaviti pregradu prije stupanja u namaz	57
❖ Sunnet je približiti se pregradi	58
❖ Sunnet je spriječiti onoga koji pokuša da prođe ispred klanjača	58
❖ Korištenje misvaka prije svakog namaza	59
◆ SUNNETI NA KIJAMU – stajanju u namazu	59
❖ Dizanje ruku prilikom donošenja početnog tekbira	59

Tema	Stranica
② Prilikom dizanja ruku sunnet je da prsti budu ispruženi	60
③ Sunnet je da podići ruke na propisani način	60
④ Sunnet je da klanjač, nakon donošenja početnog tekbira, stavi desnu ruku preko lijeve	61
⑤ Sunnet je da se desnom rukom obuhvati lijeva	61
⑥ Sunnet je proučiti početnu dovu	62
⑦ Učenje euze – istiaze	62
⑧ Učenje bismille	63
⑨ Izgovaranje “amin” sa imamom	63
⑩ Učenje sure nakon Fatihe	64
◆ SUNNETI PRILIKOM OBAVLJANJA RUKŪA – PREGIBANJA	64
① Sunnet je da se prilikom pregibanja šake stave na koljena, a prsti rašire	64
② Sunnet je poravnati leđa na rukūu	64
③ Sunnet je da klanjač prilikom rukūa odmakne laktove od bokova	65
④ Sunnet je na rukūu izgovarati potvrđene zikrove	65
◆ PODIZANJE SA RUKŪA sadrži nekoliko sunneta.	66
① Odužiti povratak sa rukūa	66

Tema	Stranica
② Više verzija dove : “Rabbena lekel-hamd! – Gospo- daru naš, Tebi hvala!”	66
③ Sunnet je učiti zikrove nakon povratka sa rukūa	67
◆ SEDŽDE, za koje se veže nekoliko sunneta	68
① Prilikom činjenja sedžde sunnet je da klanjač odmakne laktove od bokova i da odvoji stomak od natkoljenica	68
② Sunnet je da klanjač na sedždi nožne prste okrene prema kibli	68
③ Sunnet je na sedždi izgovarati sljedeće zikrove	69
④ Sunnet je učiti što više dova na sedždi	70
◆ SUNNETI NA SJEDENJU IZMEĐU DVIJE SEDŽDE	70
① Sunneta je da klanjač sjedne na lijevu nogu, a uspravi desnu	70
② Odužiti sjedenje između dvije sedžde	70
③ Sunnet je da onaj koji hoće da ustane na neki od rekata, nakratko sjedne prije nego što ustane na taj rekat	70
◆ SUNNETI NA SJEDENJU – TEŠEHUDU	71
① Sunnet je da klanjač sjedne na lijevo stopalo, a uspravi desno	71
② Sunnet je da se ruke stavljaju u različite položaje prilikom tešehuda (ne samo na jedan način).	71
③ Sunnet je mijenjati položaj prstiju prilikom tešehuda	72

Tema	Stranica
◆ Sunnet je na tešehudu učiti raznovrsne dove.	73
◆ Sunnet je da klanjač na zadnjem sjedenju trorekatnih i četverorekatnih namaza sjedi na lijevom stegnu.	73
◆ Sunnet je učiti razne oblike salavata.	74
◆ Sunnet je da klanjač, prije nego što preda selam, zatraži Allahovu zaštitu od četvero	75
◆ ZIKROVI POSLIJE SELAMA, nakon farz-namaza su sunnet	76
◆ Sunnet je sjediti na mjestu na kojem je čovjek klanjao sabah-namaz, sve dok sunce ne izađe.	78
▶ JUTARNJI ZIKR	80
◆ U jutarnji i večernji zikir ubraja se sljedeće	80
◆ TREĆE: Vrijeme jutra – duha	84
◆ Vrijeme duha-namaza	84
◆ Broj rekata duha-namaza	85
◆ ČETVRTO: Vrijeme podne-namaza	86
◆ Prva: Sunneti prije i poslije podne-namaza	86
◆ Druga: Sunneta je da se prvi rekat podne-namaza klanja malo duže.	86
◆ Treća: U slučaju prevelike vrućine, sunnet je odgoditi podne-namaz dok ne popusti vrućina.	87

Tema	Stranica
◆ PETO: Vrijeme ikindija-namaza	88
◆ JUTARNJI I VEČERNJI ZIKR	89
◆ Vrijeme jutarnjeg zikra	89
◆ Vrijeme večernjeg zikra	89
◆ ŠESTO: Vrijeme akšama	90
◆ Prva: <u>Sunneta je u prvi akšam pozvati djecu da uđu u kući</u>	90
◆ Druga: <u>Sunneta je zatvoriti vrata u akšamsko vrijeme uz spominjanje Allahovog imena.</u>	90
◆ Treće: <u>Klanjanje dva rekata prije akšamskog farz-namaza.</u>	91
◆ Četvrto: <u>Pokuđeno je spavati prije jacije</u>	92
◆ SEDMO: Vrijeme jacija-namaza	93
◆ Pokuđeno je sijeliti poslije jacije	93
◆ Bolje je odgoditi jaciju ukoliko to ne predstavlja poteškoću za vjernike.	94
◆ Sunnet je svake noći proučiti suri Ihlas	94

Tema	Stranica
◆ Sunneti prije spavanja	95
① Zatvaranje vrata prije spavanja	95
② Gašenje vatre prije spavanja	95
③ Uzimanje abdesta prije spavanja	96
④ Otresti postelju prije lijeganja	96
⑤ Spavanje na desnoj strani	96
⑥ Stavljanje desne ruke pod desni obraz	96
⑦ Učenje zikrova pred spavanje	97
◆ Iz Kur'ana	97
◆ Sunnet je i učiti i mnoge druge dove, kao naprimjer	99
◆ Sunneti vezani za snove	102
◆ Onome ko se probudi noću sunnet je da prouči sljedeće	104

SUNNETI KOJI NISU VREMENSKI UVJETOVANI

Tema	Stranica
◆ Prvo: Sunneti objedovanja	108
◆ 1 Izgovaranje bismille prije jela	108
◆ 2 Jesti ispred sebe	109
◆ 3 Uzeti zalogaj koji ispadne, očistiti ga i pojesti.	109
◆ 4 Oblizati prste	110
◆ 5 Potrati zdjelu iz koje se jede	110
◆ 6 Jesti sa tri prsta	110
◆ 7 Piti na tri daha (izdišući zrak van posude iz koje se pije)	111
◆ 8 Zahvaliti Allahu nakon jela	111
◆ 9 Zajedničko objedovanje	112
◆ 10 Pohvaliti hranu, ako nam se sviđjela	112
◆ 11 Dova za onoga ko pripremi jelo	113
◆ 12 Sunnet je ponuditi vodom onoga koji je sa desne strane, prije onoga s lijeve.	113

Tema	Stranica
❖ Onaj ko druge poslužuje pićem zadnji pije	113
❖ Pokrivanje posude i spominjanje Allahovog imena prilikom smrkavanja	114
❖ Drugo: Sunneti selama, susreta i druženja	115
❖ 1 Sunnet je nazivanje selama	115
❖ 2 Pohvalno je ponoviti selam tri puta, ako za tim postoji potreba	116
❖ 3 Sunnet je nazivati selam i onome koga znamo i onome koga ne poznajemo	117
❖ 4 Sunnet je da se sa selamom započne onako kako je to opisano u hadisima	117
❖ 5 Sunnet je nazivati selam djeci	117
❖ 6 Sunnet je nazvati selam prilikom ulaska u kuću	118
❖ 7 Sunnet je utišati glas prilikom nazivanja selam ukoliko među prisutnima ima neko ko spava	119
❖ 8 Sunnet je prenijeti selam	119
❖ 9 Selam se naziva i prilikom dolaska na sijelo i prilikom odlaska.	119
❖ 10 Sunnet je rukovati se prilikom susreta i nazivanja selama	119
❖ 11 Sunnet je osmijeh i vedro lice prilikom susreta	120
❖ 12 Lijepa riječ je sunnet i sadaka	120
❖ 13 Pohvalno je spominjati Allaha prilikom sijela	121

Tema	Stranica
◆ ⁴ Sunnet je završiti sijelo dovom, što je vid iskupa za greške	121
◆ Treće: Sunneti odijevanja i ukrašavanja	122
◆ ¹ Od sunneta je prvo obuvati desnu nogu	122
◆ ² Sunnet je oblačiti bijelu odjeću	123
◆ ³ Od sunneta je koristiti miris	123
◆ ⁴ Pokuđeno je odbiti miris	124
◆ ⁵ Sunnet je počesljati prvo desnu stranu	124
◆ Četvrto: Sunneti kihanja i zijevanja	125
◆ Sunneti kihanja i zijevanja	125
◆ ¹ Sunnet je da onaj koji kihne kaže: “Elhamdulillah! – Hvala Allahu!”	125
◆ ² Ukoliko onaj koji kihne ne zahvali Allahu, sunnet je, da mu se ne nazdravlja	126
◆ Sunneti prilikom zijevanja	127
◆ Sunnet je suzdržati se od zijevanja ili pokriti usta rukom	127

Tema	Stranica
◆ Peto: Drugi dnevni sunneti	128
◆ Dove koje se izgovara prije ulaska i poslije izlaska iz nužnika	128
◆ Sunnet je napisati oporuku	129
◆ Širokogrudnost i blagost u kupovini i prodaji	129
◆ Dva rekata namaza nakon svakog abdesta	130
◆ Iščekivanje namaza	130
◆ MISVAK	131
◆ Uzimanje abdesta za svaki namaz	131
◆ DOVA	132
◆ U svakodnevne sunnete ubraja se spominjanje Allaha – zikr	135
◆ ZIKROM SE OŽIVLJUJU SRCA	136
◆ Na mnogim mjestima u Kur'anu Allah nas podstiče da Ga spominjemo, a od kojih su	136
◆ U sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spominju se mnogi vidovi zikra, od kojih su	137

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله وهدى للصلاة والسلام على من لا نبي بعده ، وبعد :
 فقد قرأت في هذا المؤلف للشيخ عبد الله بن حمود
 العزيزي (المنهج العلمي في بيان السنن اليومية)
 فقد ألفت مؤلفاً مفيداً حمل على استقصاء السنن
 اليومية (الفعلية والثقلية) في الليل والنهار المنفردة
 والناطقة لغيرها مما ثبت بالليل مجراه الله خيراً
 ونفع بحول الله آمين ، وبالله التوفيق .

كتبه
 د. صالح بن علي المشيق
 خلتها
 ١٤٣٤/١١/٥

Predgovor dr. Halida b. Alija el-Mešnjikaha

Hvala Allahu, Jedinom, neka su salavat i selam na onoga poslije koga više nema poslanika!

Knjiga *El-Menhul-alijje fi bejanis-sunenil-jevmiija*, šejha Abdullaha b. Hamuda el-Furejha, uistinu je korisna knjiga, djelo koje temeljito opisuje svakodnevnu praksu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u postupcima i riječima, noćnu i dnevnu, posebnu i povezanu s drugima, a za sve su navedeni relevantni dokazi.

Da Allah nagradi i pomogne svakim dobrom autora! Amin! A od Allaha je svaka pomoć i uputa.

Napisao: Dr. Halid b. Ali el-Mešnjikah,
profesor na Univerzitetu "Kasim" i predavač u
Mekanskom i Medinskom haremu

Predgovor

Hvala Allahu, koji je rekao: “**Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje**” (El-Ahzab: 21), pa je propisao slijedenje prakse Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

I neka su salavat i selam na najboljega koji je ispoljavao potpunu pokornost Allahu!

Stavljam pred tebe, cijenjeni čitatelju,, dnevnu praksu – sunnet Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, od njegovog buđenja do ponovnog lijevanja, poredanu po vremenskim terminima, a uz to sam spomenuo druge sunnete koji nisu vezani za određeni vremenski termin. **Pod izrazom sunnet podrazumijevaju se pohvalna djela – mustehabi, koja je propisao Mudri Zakonodavac, ne kao obavezu nego kao upotpunjavanje i usavršavanje obaveznih djela.** Ovo je skraćena verzija knjige *El-Menhul-alijje fi bejanis-sunenil-jev mijja*, u kojoj su, u odnosu na potpuno izdanje, izostavljena neka poglavlja koja se odnose na propise i koristi vezane za spomenute sunnete, a navedeni su samo sunneti sa dokazima o prenosiocu, a nakon prijedloga nekih prijatelja, kako bi bilo pristupačnije onima koji nisu u stanju da iščitavaju potpunu verziju, a i kako bi se omogućilo nekim davetskim organizacijama da ovo djelo štampaju i dostave ga do što većeg broja korisnika. Želja mi je bila da, istraživanjem sunneta Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upoznam sve ljude sa njegovom praksom, na način kako mu to dolikuje, a ne onako kako ga prikazuje Zapad, a isto tako i da onima koji zapostavljaju sunnet,

navodeći kao opravdanje da nije grješan onaj ko ga izostavlja, ukažem da takvo postupanje vodi ka gubitku velikog dobra Nastojao sam da navode svakodnevne vjerodostojne sunnete uz dokaze, a Allaha molim da nas učini od onih koji slijede uputu Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem i njegovu praksu, i da nas proživi na Sudnjem danu u njegovom društvu!

Napisao sa željom za oprost svoga Gospodara, [dr. Abdullah b. Hamud el-Ferih](#)

Možete mi se obratiti putem elektronske pošte:

eqtidaa@gmail.com

ZNAČENJE IZRAZA *SUNNET*

Sunnet ima značenje pohvalnog – mustehab i preporučenog – mendub

Sunnet je ono što je naredio Zakonodavac, ali ne kao obavezu, a rezultat toga jeste da onaj koji ga čini zaslužuje nagradu, a onaj koji ga izostavlja ne zaslužuje kaznu.

Primjeri prijašnjih generacija – selefa u prakticiranju sunnet:

- 1 Muslim u Sahih, 1727, bilježi hadis od Nu'mana b. Salima, a on od Amra b. Evsa, radijallahu anhum, koji kazuje da mu je Anbesa b. Ebu Sufjan rekao da je čuo Ummu Habibu da je rekla: **“Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Ko klanja dvanaest rekata (nafle) u jednom danu, bit će mu sagrađena kuća u Džennetu.’”** Ummu Habiba kaže: “Otkad sam to čula od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisam ih izostavila”, sallallahu alejhi ve sellem Anbesa je rekao: “A nisam ih ni ja izostavio otkako sam ove riječi od Ummu Habibe.”

Amr b. Evs kaže: “Ni ja ih nisam izostavio otkako sam ove riječi čuo od Anbese.”

Nu'man b. Salim kaže: “Nisam ih izostavio otkako sam ove riječi čuo od Amra b. Evsa.”

- 2 Hadis Alije, radijallahu anhu, u kojem kaže da se Fatima žalila na bolove u rukama koje je dobila od korištenja mlina za pšenicu, pa kad je čula da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došlo roblje, otišla mu je da zatraži slugu, ali ga nije zatekla, pa je Aišu obavijestila o razlogu svog dolaska. Kada se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio, Aiša ga je obavijestila o Fatiminom dolasku, a on se odmah uputio Fatiminoj kući i nju i njenog muža zatekao je u postelji. Oni su htjeli ustati, ali Poslanik im je rekao da ostanu ležati i sjeo je između njih tako da je Alija osjetio hladnoću njegovih stopala na prsima. Zatim im je rekao: **“Hoćete li da vas obavijestim o onome što je bolje od onoga što ste tražili (sluge)? Kada legnete u postelju, trideset četiri puta izgovorite ‘Allāhu ekber’, trideset tri puta ‘subhānallāh’ i trideset tri puta ‘elhamdulillāh’ i, to vam je bolje nego da imate slugu.”** (Buhari, 3705, i Muslim, 2727.

A u drugoj verziji navodi se da je Alija, radijallahu anhu, rekao: “Nisam to izostavio otkad sam ove riječi čuo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem”, pa su ga upitali: “Čak ni u noći Siffina?” “Čak ni te noći”, odgovori on. (Buhari, 5362, i Muslim, 2727.

Poznato je da se u noći Siffina desila bitka u kojoj je Alija bio zapovjednik, ali, i pored toga, nije izostavio ovaj sunnet.

- 3 Ibn Omer, radijallahu anhu, imao je običaj da klanja dženazu i da odmah ode ne slijedeći dženazu do mezarja i ne čekajući da se umrli ukopa. Tako je prakticao jer je smatrao da je takvo postupanje sunnet, međutim, kada je od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, čuo hadis koji govori o vrijednosti prisustvovanja dženazi sve dok se umrli ne ukopa, zažalio je zbog izostavljanja sunneta i dobro se zamislio o onome što je radio.

Ibn Omer, radijallahu anhuma, kada je čuo taj hadis, bacio je kamenčiće koje je držao u ruci i sa žalom rekao: “Koliko smo mnogo kirata (sevaba) propustili!” (Buhari, 1324, i Muslim. 945)

Nevevi kazuje da se u ovim riječima ogleda posvećenost ashaba izvršavanju ibadeta kada bi s njima bili upoznati, kao i žaljenje zbog dobrih djela koja su propustili učiniti, jer nisu bili upoznati sa njihovom veličinom i vrijednosti. (*El-Minhadž*, 7/15)

◆ Plodovi slijedenja sunneta

▶ Slijedenje sunneta ima raznovrsne plodove, a neki od njih jesu sljedeći:

- 1 Postizanje stepena ljubavi i približavanja Uzvišenom Allahu. Obavljanje nafila – dobrovoljnih djela dovodi do ljubavi Gospodara prema Njegovom robu.

Ibn Kajjim kaže: “Allah te neće zavoljeti sve dok ne budeš slijedio Njegovog Miljenika, javno i tajno, sve dok ne budeš potvrđivao da je istinito dobro koje je donio, slušao ono što je naredio, sve dok se ne odazoveš njegovom pozivu, željno mu odajući počast, sve dok njegovom sudu ne dadneš prednost nad ostalima, sve dok ljubav prema njemu ne bude prednjačila u odnosu na ljubav koju osjećaš prema ostalim stvorenjima, dok pokornosti njemu ne dadneš prednost u odnosu na pokornost drugim stvorenjima. U suprotnom, ne slijediš ga i vrati se gdje hoćeš, traži svjetlo, jer nisi ni na čemu.” (*Medaridžus-salikin*, 3/37)

- 2 Bliskost roba sa njegovim Gospodarom. Što je čovjek bliži Allahu, On ga sve više učvršćuje u dobru, tako da će na taj način čibiti samo ono čime je zadovoljan Gospodar. Ako zadobije Allahovu ljubav, postići će i bliskost.

- 3 Odgovor na dove koje su znak ljubavi i naklonosti. Onaj ko se Allahu približava nafilama, postiže ljubav, a onome ko zadobije ljubav, primaju se dove.

Dokaz za ova tri ploda slijeđenja Poslanika jeste

hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekaosallallahu alejhi ve sellem: **“Doista je Allah rekao: ‘Ko bude neprijatelj Mome šticeniku – evliji, Ja mu najavljujem rat. Najdraže čime Mi se Moj rob može približiti jesu farzovi. Moj rob Mi se približava nafilama sve dok ga ne zavolim, a kada ga zavolim, Ja postanem njegov sluh kojim čuje, njegov vid kojim gleda, njegova ruka kojom prihvata, njegova noga kojom hodi. Ako Me zamoli za nešto, sigurno ću mu udovoljiti, a ako zatraži Moju zaštitu, sigurno ću ga zaštititi. Najviše što oklijevam da uradim jeste da uzimem dušu vjernika: ona ne voli smrt, a Ja prezirem da joj našao učinim.”** (Buhari, 6502)

- 4 Nadomještanje nedostataka nastalih prilikom obavljanja farzova. Nafilama se nadomještaju nedostaci i propusti u farzovima.

Dokaz koji to potvrđuje

Hadis koji prenosi Ebu Hurejra, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **“ Prvo za što će čovjek od svih svojih djela na Sudnjem danu polagati račun jeste namaz. Ako mu namaz bude ispravan, spasio se i uspio je, a ako on bude neispravan, izgubio je i propao. Ako mu bude nedostajalo farzova, Uzvišeni i Svevišnji Gospodar reći će: ‘Pogledajte ima li Moj rob dobrovoljnih namaza – nafila, kako bi mu se upotpunilo ono što mu nedostaje od farzova?’ Zatim će na ovakav način polagati račun za sva svoja djela.”** (Ahmed, 9494, Ebu Davud, 864, i Tirmizi, 413, a Albani, Sahihul-džami’, 1/405, smatra ga vjerodostojnim)

Vremenski uvjetovani sunneti

Pod ovim pojmom podrazumijevaju se sunneti koji se izvršavaju u određenom dijelu dana ili noći. Ove sunnete moguće je obavljati u u sedam vremenskih razdoblja: prije sabaha, u vrijeme sabaha, u jutarnjem vremenu (duha), u podnevskom vremenu, u vrijeme ikindiye, u akšamsko vrijeme i u vrijeme jacije.

Prvo: Vrijeme prije sabaha

Ovo je prvo vrijeme nakon buđenja iz sna, a moguća je podjela ovih sunneta na dva dijela:

Prvi dio

Buđenje iz sna i činjenje djela koja je u tim trenucima prakticirao i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem:

1 Čistiti usta misvakom

Huzejfa, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi se noću probudio iz sna, očistio usta misvakom. (Buhari, 245, iMuslim, 255), a u Muslimovoj verziji navodi se da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je ustajao na noćni namaz, usta čistio misvakom.

2 Izgovarati zikr nakon buđenja

U Buharijevom *Sahihu* bilježi se predaja od Huzejfe, radijallahu anhu, u kojoj se kaže da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom odlaska na spavanje izgovorio: “**U Tvoje ime, Allahu moj, ja umirem i živim!**”, a kada bi se probudio, kazao bi: “**Hvala Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je usmrtio i Njemu ćemo se vratiti.**” (Buhari, 6324, i Muslim, 2711, od Beraa, radijallahu anhu)

بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

3 Obrisati rukama lice (obrisao san sa lica)

4 Pogledati prema nebesima

5 Proučiti zadnjih deset ajeta sure Ali Imran

Ova tri sunneta spominju se u hadisu od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, koji je muttefekun alejhi, a u kojem se navodi da je jednom prilikom noćio kod svoje tetke po majci Mejmune, jedne od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruga. Ibn Abbas je legao poprijeko na postelji, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Mejmuna legli su uzduž, pa kada je bilo oko ponoći, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, probudio se i potrao rukom lice (obrisao san), zatim je proučio zadnjih deset ajeta sure Alu Imran, pa je ustao i uzeomješinu sa vodom, koja je bila okačena na zidu, i temeljito se abdestio, a onda je stao da klanja namaz. (Buhari, 183, i Muslim, 763)

U verziji koju bilježi Muslim, 256, navodi se da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao krajem noći, zatim je izašao i pogledao ka nebesima, a onda je proučio ajete: “**Doista su u stvaranja nebesa i Zemlje, i smjeni noći i dana znakovi za one koji su razumom obdareni...**” (Alu Imran, 190)

Riječi: “Obrisao bi rukom san sa lica...”, znače da bi potrao rukom oči kako bi uklonio tragove spavanja.

U verziji koju bilježi Muslim pojašnjava se šta je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tom prilikom učio, a to su ajeti: “**Doista su u stvaranja nebesa i Zemlje, i smjeni noći i dana...**”, do kraja sure Ali Imran.

6 Oprati šake tri puta

U hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, navodi se se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada se neko od vas probudi iza sna, neka ne stavlja ruku u posudu dok je tri puta ne opere, jer on ne zna gdje su mu bile ruke dok je spavao.”** (Buhari, 162, i Muslim, 278)

7 Isprati usta i nosa tri puta

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada se neko od vas probudi nakon sna, neka tri puta ispere nos, jer šejtan spava u njegovim nozdrvama” (Muslim, 238). A u verziji koju bilježi Buhari kaže se: “Kada se neko od vas probudi i abdesti nakon toga, neka tri puta ispere nos...” (Buhari, 3295)

8 Uzeti abdest

U prethodnom hadisu od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, navodi se da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi htio da klanja namaz, ustao i uzeo mješinu s vodom, a zatim se abdestio.

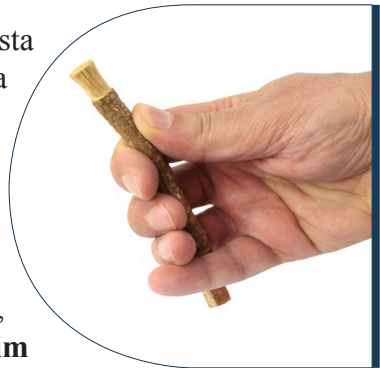
Sunneti prilikom uzimanja abdesta

A kod uzimanja abdesta zaustavit ćemo se kako bismo spomenuli i ukratko pojasnili sunnete prilikom uzimanja abdesta i tako se podsjetili na njih i upotpunili abdest.

1 Upotreba misvaka

Misvak se upotrebljava prije uzimanja abdesta ili prije ispiranja usta. Ovo je, inače, druga situacija u kojoj je sunnet koristiti misvak, a već je spomenut prvi slučaj. Znači, onome ko hoće da se abdesti sunnet je da prije toga koristi misvak, shodno hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Da se ne bojim da ću otežati svojim sljedbenicima, naredio bih im da koriste misvak prilikom svakog abdesta.”** (Ahmed, 9928, Ibn Huzejma, 1/73/140, i Hakim, 1/245. Buhari ga navodi u poglavlju o korištenju sirovog i suhog misvaka za vrijeme posta.

Također, u hadisu od Aiše, radijallahu anha, kaže se: **“Pripremili bismo mu njegov misvak i vodu za abdest, pa bi se on probudio onda kad Allah dadne u noći, zatim bi koristio misvak, abdestio se i klanjao...”** (Muslim, 746)

2 Učenje bismille

U hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Nema abdesta onaj koji ne spomene Allahovo ime.”** (Ahmed, 11371, Ebu Davud, 101, Ibn Madža, 397)

3 Oprati šake tri puta

U hadisu od Osmana, radijallahu anhu, u kojem se opisuje abdest Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem, navodi se da je Osman zatražio vodu za abdest, pa je prvo oprao šake tri puta..., zatim je (nakon abdesta) kazao: **“Vidio sam Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem, kako isto ovako uzima abdest.”** (Buhari, 164, i Muslim, 226)

4 Početi s desnom stranom pranja ruku i nogu

U hadisu od Aiše, radijallahu anha, kaže se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svemu volio desnu stranu i u svemu joj je davao prednost: prilikom pranja i čišćenja, prilikom češljanja i prilikom obuvanja. (Buhari, 168, i Muslim 268)

5 Inspirati usta i nos

U hadisu od Osmana, radijallahu anhu, u kojem opisuje abdest Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže se: "...Zatim je isprao usta i nos, pa oprao lice tri puta..."

(Buhari, 199, i Muslim, 226), a dozvoljeno je usta i nos isprati nakon pranja lica.

6 Dobro isprati usta i nos, osim u slučaju posta

U hadisu Lekita b. Sabira, radijallahu anhu, kaže se da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Temeljito se abdesti, (vodom) trljaj između prstiju i dobro isperi nos, osim u slučaju da postiš.**" (Ahmed, 17846, i Ebu Davud, 142. Ibn Hadžer, *El-Isaba*, 9/15, kaže da je ovaj hadis vjerodostojan), a na pojačano ispiranje usta ukazuju riječi: "Temeljito se abdesti..."

7 Istovremeno ispiranje usta i nosa

U hadisu Abdullaha b. Zejda, u kojem se opisuje abdest Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže se: "...Zagrabio je svojom rukom vodu i isprao zajedno usta i nos iz jedne ruke, tri puta..." (Buhari, 192, Muslim, 235)

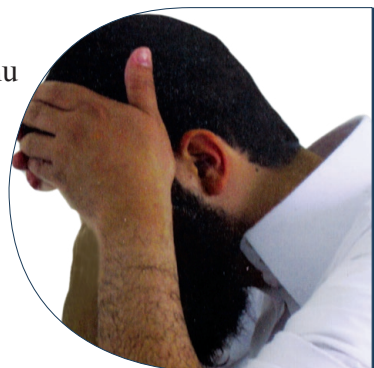

8 Potiranje po glavi

Prilikom potiranja po glavi sunnet je da se potiranje počne od prednjeg dijela glave i da se šakama pređe do zatiljka, a zatim da se vrati na početak glave. Isto će postupiti i žena, s tim što nema potrebe da potire višak kose koji prelazi vrat.

Dokaz za ovo jeste:

hadis koji prenosi Abdullah b. Zejd, radijallahu anhu, u kojem se opisuje abdest Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i u kojem se navodi: “(Potiranje je) počeo od prednjeg dijela glave, zatim je šakama prešao do zatiljka, a onda ih je vratio na početak odakle je i počeo.” (Buhari, 185, i Muslim 235)

9 Pranje dijelova tijela po tri puta

Prvo pranje je obavezno, a drugo i treće sunnet – pohvalno, a nije dozvoljeno dijelove tijela prati više od tri puta.

Dokaz za to jeste:

Hadis koji prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhuma, u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom uzimanja abdesta svaki dio tijela prao po jedanput. (Buhari, 157)

Hadis koji prenosi Abdullah b. Zejd, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom uzimanja abdesta svaki dio tijela prao po dva puta. (Buhari, 159)

U dva *Sahiha* bilježi se predaja od Osmana, radijallahu anhu, u kojoj se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom uzimanja abdesta svaki dio tijela prao po tri puta. (Buhari, 159)

Uzimajući u obzir navedene hadise, možemo reći da je prilikom uzimanja abdesta dozvoljeno je nekad dijelove tijela prati po jedanput, nekad po dva puta, a nekad po tri puta, a isto tako, ponekad se može, zavisno od toga koji je dio tijela u pitanju, može, naprimjer, lice oprati tri puta, ruke dva puta, a stopala jedanput, o čemu se kazuje u verzijama hadisa zabilježenim u dva *Sahiha* od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu., (*Zadul-mead*, 1/192)

Medutim, najbolje je upotpuniti uzimanje abdesta pranjem dijelova tijela po tri puta, jer to je uputa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

10 Dova nakon uzimanja abdesta

Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ko god temeljito uzme ubdest, a zatim izgovori: ‘Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik’, otvorit će mu se osmera džennetska vrata, da uđe na koja god hoće.”** (Muslim, 234)

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ

Ebu Seid, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao **“Ko uzme abdest i nakon toga izgovori: ‘Slava Tebi, moj Allahu, i Tebi hvala, svjedočim da nema nema drugog boga osim Tebe, oprost od Tebe tražim i kajem Ti se!’, Allah mu to zapečati pečatom, a zatim ga uzdigne do ispod Arša i neće se otpečatiti do Sudnjeg dana.”** (Nesai, *Amelul-jevmi vel-lejla*, str.147, Hakim, 1/752, a Ibn Hadžer, *Netaidžul-efkar*, 1/246, smatra ga vjerodostojnim) i napominje da nije vjerodostojna predaja do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali ne šteti njegovoj vjerodostojnosti jer spada u propis “dizanja” hadisa do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

◆ **Drugi dio:** Noćni namaz i vitr-namaz

Noćni namaz i vitr-namaz djela su koja je preporučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i u vezi sa njihovim obavljanjem navode se posebne preporuke.

◆ **1 Sunnet je da se noćni namaz i vitr klanjaju u najodabranije vrijeme.**

◆ **Postavlja se pitanje koje je najbolje vrijeme za obavljanje vitr-namaza?**

Odgovor: Poznato je da je vrijeme vitr-namaza počinje nakon jacije i traje sve do zore, tako da je vrijeme vitr-namaza traje od jacije do zore.

Dokaz za to jeste:

hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u vremenu nakon što bi klanjao jaciju pa do sabah-namaza, klanjao jedanaest rekata (nafile), a selam bi predavao između svaka dva rekata, da bi potom završio s jednim rekatom vitr-namaza. (Buhari, 2031, i Muslim, 736)

◆ **A što se tiče vremena u kojem je najbolje klanjati noćni namaz, to je druga trećina noći, nakon ponoći.**

Ovim se ukazuje na to da osoba izračuna vrijeme koliko traje noć i da klanja u drugoj trećini, nakon ponoći, a u zadnjoj trećini da spava. Ili preciznije, da klanja u četvrtoj i petoj šestini noći, a da odspava u šestoj šestini.

Dokaz za to jeste hadis koji prenosi Abdullah b. Amra, radijallahu anhuma, u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najdraži namaz Allahu jeste Davudov namaz, a najdraži post Mu je Davudov post. Davud je spavao pola noći, trećinu noći provodio je u (noćnom) namazu, a preostalu je šestinu opet spavao; jedan bi dan postio, a drugi dan ne bi postio.” (Buhari, 3420, i Muslim, 1159)

◆ **Kako će onaj koji želi da prakticira ovaj sunnet izračunati i podijeliti vrijeme noći?**

Računat će vrijeme od zalaska sunca do pojave zore i podijeliti ga na šest dijelova. Prve tri šestine jesu prva polovina noći, a na namaz će ustajati poslije toga, tj. u četvrtoj i petoj šestini, jer se to ubraja u drugu trećinu. Zatim će spavati u zadnjoj (šestoj) šestini i zato je i Aiša, radijallahu anha, govorila da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dočekao početak zore kod nje a da nije spavao. (Buhari, 1133, i Muslim, 742)

Na ovaj način, koji se pojašnjava u hadisu Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, musliman će izračunati vrijeme u kojem je najpovoljnije i najbolje klanjati noćni namaz.

▶ **Rezime: Vrijednost vremena u kojem se klanja noćni namaz dijeli se u tri kategorije:**

Prva: Spavati prvu polovinu noći, zatim klanjati trećinu, pa spavati šestinu, kao što je spomenuto.

Dokaz za to jeste prethodno navedeni hadis Abdullaha b. Amra b. Asa, radijallahu anhuma.

Druga: Klanjati zadnju trećinu noći.

Dokaz za to jeste:

hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se kaže da se **Gospodar svake noći, kada nastupi zadnja trećina, spušta na zemaljsko nebo i govori: “Ko Me zove da mu se odazovem? Ko od Mene traži da mu dadnem? Ko traži oprost da mu oprostim?”** (Buhari, 1145, i Muslim, 758)

O tome govori i hadis od Džabira, radijallahu anhu, koji će biti kasnije naveden.

Onaj koji se plaši da neće ustati krajem noći, neka klanja početkom noći ili u bilo kojem dijelu u kojem može, i to je treća kategorija.

Treća: Klanjati na početku noći ili u dijelu noći u kojem je čovjeku najlakše i najpovoljnije.

Dokaz za to jeste:

hadis od Džabira, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ko se boji da neće moći ustati krajem noći, neka vitr klanja u njenom prvom dijelu, a ko je siguran da će ustati krajem noći, neka vitr klanja tada, jer namazu krajem noći mnogi prisustvuju i to je bolje.”** (Muslim, 755)

Također, ovakvo postupanje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio je Ebu Zerru, Ebu Derdau i Ebu Hurejri, o čemu oni kazuju: “Moj voljeni prijatelj oporučio mi je troje: ...da klanjam vitr prije spavanja.” (Nesai, 2712, od Ebu Zerra, a Albani, Es-Sahih, 2166, ocjenjuje ga vjerodostojnim;; Ahmed, 2748, i Ebu Davud 1433, od Ebu Derdaa, a Albani, Sahih Ebi Davud, 5/177, ocjenjuje ga vjerodostojnim;) Muslim 737, od Ebu Hurejre)

2 Sunnet je klanjati jedanaest rekata vitr-namaza

Ovo je najpotpunije, shodno hadisu od Aiše, radijallahu anha, u kojem se kaže da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ni u ramazanu, a ni mimo njega, ne bi klanjao više od jedanaest rekata (noćnog namaza). (Buhari, 1147, i Muslim, 738)

U predaji koju Muslim bilježi od Aiše, radijallahu anha, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao trinaest rekata vitr-namaza.

Ovo nam ukazuje na to da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na više načina klanjao vitr, tako da je ponekad klanjao jedanaest, a nekad trinaest rekata, čime se usaglašava značenje oba hadisa.

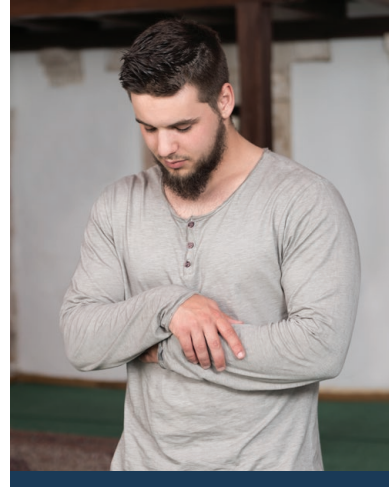
3 Sunnet je noćni namaz početi klanjanjem dva kraća rekata

Shodno hadisu od Aiše, radijallahu anha, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjanje noćnog namaza počinjao sa dva kraća rekata. (Muslim, 767)

4 Sunnet je proučiti početne dove koje se spominju za noćni namaz, a neke od njih jesu sljedeće:

- 1) Aiša, radijallahu anha, kazuje da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi počinjao noćni namaz, proučio sljedeće: **“Allahu moj, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti koji poznaješ i vidljivo i nevidljivo, Ti ćeš presuditi između Svojih robova u onome u čemu su se razilazili! Uputi me da shvatim pravu istinu u onome što se od istine razlikuje, Tvojom dozvolom, jer Ti na pravi put upućuješ koga hoćeš!”** (Muslim, 770)

اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ، اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

- 2) Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom noćnog namaza učio sljedeće: **“Allahu moj, Tebi hvala, Ti si svjetlo nebesa i Zemlje! Tebi hvala, Ti upravljaš nebesima i Zemljom! Tebi hvala, Ti si Gospodar nebesa i Zemlje i onoga što je u njima. Ti si istina, Tvoje je obećanje istinito, susret s Tobom je istina, Džennet je istina, Džehennem je istina, vjerovjesnici su istina i Sudnji dan je istina! Allahu moj, Tebi se pokoravam, u Tebe vjerujem, u Tebe se uzdam, Tebi se kajem i u Tvoje se ime parničim i sudim! Oprosti mi ono što sam počinio i što ću počiniti i ono što sakrijem i ono što javno uradim! Ti si moj Bog, nema drugog boga osim Tebe!”** (Muslim, 768)

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أُنَبِّتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

5 Sunnet je odužiti kijam – stajanje, rukū i sedždu, tako da se čovjek na svakom od njih zadrži približno isto.

6 Prakticirati sunnete koji se prenose o učenju Kur’ana, kao što su:

- 1 > učiti razgovijetno, tj. ne učiti brzo;
- 2 > učiti ajet po ajet, tj. ne sastavljati po dva ili tri ajeta bez prekida, nego zastajati nakon svakog proučenog ajeta;
- 3 > kada se prouči ajet u kojem se spominje slavljenje Allaha (tesbih), treba izgovoriti “subhanallah”, kada se prouči ajet u kojem se uči dova, treba učiti dovu, a ako se prouči ajet u kojem se od Allaha traži zaštita, treba zatražiti zaštitu.

Dokaz za to jeste:

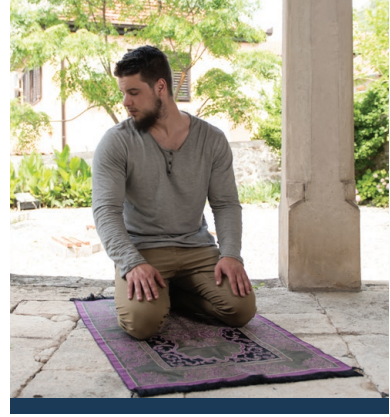
hadis od Huzejfe, radijallahu anhu, u kojem kaže: “Jedne noći klanjao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je namaz počeo učenjem sure El-Bekara. Pomislio sam: ‘Učinit će rukū nakon stotinu proučenih ajeta’, ali je nastavio. Tada sam pomislio: ‘Na ovom će rekatu proučiti čitavu suru’, ali je nastavio. Pomislio sam: ‘Učinit će rukū nakon što je prouči’, ali on započe učiti suru En-Nisa i prouči je, pa započe učiti suru Alu Imran i prouči je. Učio je tako da se svaki harf raspoznavao. Kada bi proučio ajet u kojem se slavio Allah, i on bio rekao: ‘Subhanallah’, kada bi proučio ajet u kojem se nešto moli, i on bi zamolio, kada bi proučio ajet u kojem se utječe Allahu od nečega, i on bi se utjecao. Potom je učinio pregibanje i počeo govoriti: **‘Subhane Rabbijel-azim! – Neka je slava mom Velikom Gospodaru!’** Njegovo pregibanje potrajalo je koliko i stajanje. Potom je rekao: **‘Semiallahu limen hamideh, Rabbena lekel-hamd! – Čuje Allah onoga ko Mu zahvaljuje, Gospodaru naš, Tebi pripada zahvala!’** Potom se ispravio i dugo stajao, približno onoliko koliko je ostao na rukūu. Zatim je učinio sedždu i rekao: **‘Subhane Rabbijel-a‘la– neka je slava mome Uzvišenom Gospodaru!’** Dužina njegove sedžde bila je približna njegovom stajanju.” (Muslim, 772)

Ummu Selema, radijallahu anha, kazuje da je upitana o učenju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je odgovorila da je učio ajet po ajet: **“U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Hvala Allahu Gospodaru, svjetova! Milostivom, Samilosnom! Vladaru Sudnjeg dana...”** (Ahmed, 26583, Darekutni, 118, sa ispravnim lancem prenosilaca, a Nevevi, El-Medžmu’, 3/333, smatra ga vjerodostojnim).

7 Sunnet je predati selam poslije svakog drugog rekata

Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhum, da je neki čovjek ustao i upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako se obavlja noćni namaz, a on mu je rekao: **“Noćni se namaz klanja dva po dva rekata, a kada primijetiš da je blizu zora, završi sa jednim rekatom vitra.”** (Buhari, 990, i Muslim, 749)

Pod izrazom **“dva po dva rekata”**, podrazumijeva se da osoba klanja dva rekata pa da preda selam, a ne da zajedno klanja četiri rekata.

8 Sunnet je učiti određene sure na zadnja tri rekata

Na prvom rekatu uči se sura **El-A’la**, na drugom sura **El-Kafirun**, a na trećem samo sura **El-Ihlas**.

Dokaz za to jeste:

hadis Ubejja b. Ka’ba, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vitr klanjao učeći sure El-A’la, El-Kafirun i El-Ihlas. (Ebu Davud, 1423, Nesai, 1733, Ibn Madža, 1171. Nevevi, *El-Hulasa*, 1/556, smatra ga vjerodostojnim, kao i Albani, *Sahihun-Nesai*, 1/273.

9 Sunnet je da se na vitru ponekad uči kunut-dova.

Kunut-dova uči se na trećem rekatu, na kojem se uči sura El-Ihlas.

Učenje kunut-dova je sunnet koji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prakticao povremeno, **kao što se potvrđuje od pojedinih ashaba, radijallahu anhum**, a ponekad bi to izostavljao. Ibn Tejmijja smatra da je češće izostavljao učenje kunut-dove nego što ju je prakticao učiti.

◆ Pitanje: Da li se dižu ruke prilikom učenja kunut-dove na vitr-namazu?

Ispravno je: Prilikom učenja kunut-dove ispravno je podići ruke i ovo mišljenje zastupa većina učenjaka, na osnovu predaje od Ibn Omera, radijallahu anhum, koju bilježi Bejheki u svom *Sahihu*.

Bejheki kaže: “Mnogobrojni ashabi, radijallahu anhum, dizali su ruke prilikom učenja kunut-dove.” (*Sunenul-Kubra*, 2/211)

◆ Pitanje: Kojim riječima treba početi učenje dove na vitr-namazu?

Najprihvatljivije mišljenje, a Allah najbolje zna, jeste da se učenje dove na vitr-namazu počne zahvalom Allahu i Njegovim veličanjem, zatim salavatom na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a onda da se traži ono što se hoće, jer na taj način čovjek će biti bliže uslišavanju dove.

Dokaz za to jeste:

hadis Fedale b. Ubejda, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo nekog čovjeka da dovi u namazu, a prije toga nije donio salavat na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: “Ovaj je požurio!” Zatim ga je pozvao i rekao i njemu i ostalima: **“Kada neko od vas klanja, neka počne zahvalom Allahu i Njegovim veličanjem, zatim neka donese salavat na Vjerovjesnika, a onda neka traži šta hoće.”** (Tirmizi, 3477, koji kaže da je dobar i vjerodostojan)

Ibn Kajjim kaže: “Upućivanje dove lijepo je početi zahvalom i veličanjem Allaha, prije traženja, a zatim zatražiti ono što je potrebno, kao što se navodi u hadisu od Fedale b. Ubejda.” (El-Vabilus-Sajjib, 110)

◆ Pitanje: Da li nakon učenja kunut-dove lice treba potirati rukama?

Ispravno je: O potiranju lica nakon učenja dove u sunnetu se ne navodi nijedan vjerodostojan dokaz, tako da je ispravno da se tom prilikom lice ne potire.

Imam Malik upitan je o čovjeku koji prilikom učenja dove potire lice dlanovima, , pa nije odobrio takvo nešto, govoreći: “Nije mi to poznato.” (Vidjeti: Mervezi, Kitabul-vitr, 236)

Ibn Tejmijja kaže: “A što se tiče potiranja lica rukama, u vezi s tim navode se samo postoje jedan ili dva hadisa koji se ne mogu uzeti kao dokaz.” (El-Fetava, 22/519)

10 Dova u zadnjoj trećini noći

Jedan od sunneta koje je potvrđeno obavljati krajem noći jeste upućivanje dove. Ovaj sunnet izvršava se učenjem dove na vitr-namazu, a ako se ne uči na vitru, onda je svakako sunnet u ovom vremenu učiti dovu, jer je to vrijeme za koje je potvrđeno da se u njemu primaju dove. U ovom vremenu Allah se spušta na zemaljsko nebo, onako kako je to Njemu, Uzvišenom, svojstveno, a o čemu govori hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “U zadnjoj trećini svake noći, Uzvišeni Allah spušta se na zemaljsko nebo i govori: “Ko Me doziva da mu se odazovem? Ko od Mene traži da mu dadnem? Ko Mi se kaje da mu oprostim?” (Buhari, 1145, i Muslim, 758)

11 Nakon klanjanja vitr-namaz, sunnet je tri puta izgovoriti: “Slavljen neka je Vladar, Sveti”, malo glasnije treći put.

Dokaz za to jeste:

hadis od Ubejja b. Ka’ba, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na vitr-namazu učio sure **El-A’la, El-Kafirun i El-Ihlas**, a nakon što bi predao selam, rekao bi: “**Slavljen neka je Vladar, Sveti, tri puta.** (Nesai, 1702, a Nevevi i Albani smatraju ga vjerodostojnim, kao što je već napomenuto. U hadisu od Abdurrahmana b. Ebzaa, radijallahu anhu, navodi se da bi Poslanik **podigao glas kada bi treći put izgovarao ove riječi.** (Ahmed, 15345, i Nesai, 1734, a a Albani, *Tahkiku miškatil-misbah*, 1/398, smatra ga vjerodostojnim)

12 Sunnet je buditi i porodicu na noćni namaz

Čovjeku je sunnet da probudi svoju porodicu na noćni namaz, kao što je i ženi sunnet da probudi svoga supruga i ostatak porodice, što predstavlja potpomaganje u dobru.

Dokaz za to jeste:

hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem kaže: “Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je u svakom dijelu noći, a ja bih ležala ispred njega u pravcu kible, pa kada je htio da klanja vitr, probudio bi me, pa bih i ja klanjala.” (Buhari, 512, i Muslim 512)

Ummu Selema, radijallahu anha, kazuje da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi ustao, govorio: “**Slava Allahu! Šta li je spušteno iz Njegovih riznica i šta li je spušteno od iskušenja? Ko će probuditi vlasnice soba (mислеći na svoje žene) pa da klanjaju? Možda će one koje oblače prozirnu odjeću na dunjaluku, biti na ahiretu bez odjeće.**” (Buhari, 6218)

13 Sunnet je da onaj koji ustane na noćni namaz prakticira klanjati kako mu je lakše i kako ne bi narušio skrušenost.

Onaj ko se umori od stajanja, neka klanja sjedeći.

Shodno hadisu koji prenosi Enes, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom ušao u džamiju i ugledao uže zategnuto između dva stuba, pa je upitao: ‘**Kakvo je ovo uže?**’ Prisutni mu rekoše: ‘Ovo je Zejnebino uže za koje se pridržava kada klanja pa se umori.’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘**Sklonite ga, neka svako od vas klanja dok je odmoran, a kada se umori, neka legne da se odmori.**’” (Buhari, 1150, i Muslim 784)

Dakle, kada čovjeka savlada san, tada treba leći i odspavati kako bi ustao odmoran za namaz.

U hadisu koji prenosi Aiša, radijallahu anha, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Ako se nekome od vas spava u namazu, neka prilegne dok ga ne prođe pospanost, jer mogao bi, dok klanja pospan, da umjesto oprosta za sebe zatraži propast.**” (Buhari, 212, i Muslim, 786)

Također, ukoliko čovjeka obuzme drijemež dok noću uči Kur’ansunnet je da odspava kako bi povratio snagu.

U hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Kada neko od vas ustane noću i nerazumljivo počne učiti Kur’an, da ne zna šta izgovara, neka legne i odspava.**” (Muslim, 787)

14 Sunnet je onome ko ne uspije klanjati noćni namaz da nadoknadi namazom koji će klanjati parni broj rekata

Ako je čovjek uobičajeno klanjao tri rekata vitr-namaza, pa prespavao ili se razbolio i nije uspio klanjati na vrijeme, neka klanja u danu četiri rekata, a ako mu je običaj bio da klanja pet rekata vitr-namaza, pa je prespavao ili se razbolio i nije uspio klanjati na vrijeme, neka u danu klanja šest rekata, jer je tako radio i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji uobičajeno klanjao vitr jedanaest rekata. Aiša, radijallahu anha, kazuje: “Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, propustio noćni namaz zbog bolesti ili zbog nečega drugog, onda bi tokom dana klanjao za to dvanaest rekata.” (Muslim, 746)

Drugo: Vrijeme zore

U ovom vremenu pohvalno je činiti mnoga djela:

◆ **EZAN, za koji se veže nekoliko sunneta:**

1 **Ponavljanje za mujezinom**

Onome koji sluša ezan sunnet je da izgovara ono što izgovara i mujezin, osim kada izgovara “hajje ales-salah” i “hajje alel-felah”, jer tada se govori: **“La havle ve la kuvvete illa billah!”**

لا حول ولا قوة إلا بالله

Amr b. As prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada čujete mujezina, izgovarajte ono što on govori...”** (Muslim, 384)

Omer b. Hatab, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada mujezin izgovori: “Allah je najveći, Allah je najveći”, a neko od vas kaže: “Allah je najveći, Allah je najveći”; kada mujezin izgovori: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha”, pa i on kaže: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha”; kada mujezin izgovori: “Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik”, pa i on kaže: “Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik”; kada mujezin izgovori:**

“Dodite na namaz”, pa on kaže: “Nema snage niti moći osim kod Allaha”; kada mujezin izgovori: “Dodite na spas”, pa on kaže: “Nema snage niti moći osim kod Allaha”; kada mujezin izgovori: “Allah je najveći”, pa i on kaže: “Allah je najveći”; i kada mujezin izgovori: “Nema boga osim Allaha”, pa i on kaže: “Nema boga osim Allaha”, i to izgovori iz srca, ući će u Džennet.” (Muslim, 385)

A kada je u pitanju dodatak u ezanu za sabah-namaz, izgovorit će isto kao i mujezin: “Namaz je bolji od spavanja”.

2 Riječi koje se izgovaraju nakon dva šehadeta

Kada mujezin drugi put prouči: “Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik”, sunnet je izgovoriti riječi koje se navode u hadisu od Sa'da, radijallahu anhu, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “**Ko izgovori, nakon što čuje riječi mujezina: ‘Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Jedinog, koji nema sudruga i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, zadovoljan sam da mi je Allah Gospodar, Muhammed poslanik, a vjera islam’, bit će mu oprosteni grijesi koje je počinio.**” (Muslim, 386)

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا

3 Salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon ezana

U hadisu od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Kada čujete ezan, i vi izgovarajte isto ono što izgovara i mujezin (ponavljajući za njim), a zatim na mene donosite salavat, jer na onog ko na mene donese jedan salavat, Allah donese deset salavata. Nakon toga molite Allaha da mi podari El-Vesilu, a to je mjesto u Džennetu koje će dobiti samo jedan od svih Allahovih robova, a ja se nadam da ću ja biti taj. Onaj ko za mene (od Allaha) bude tražio El-Vesilu, takav će imati pravo na moj šefat.**” (Muslim, 384)

Najbolji oblik salavata jeste “ibrahimovski salavat”, koji glasi: “**Allahu moj, blagoslovi Muhammeda i porodicu Muhamedovu kao što si blagoslovio Ibrahima...**”

اللهم صلّ على محمد وعلى آل محمد ، كما صليت على إبراهيم

4 Dova koja se uči nakon ezana

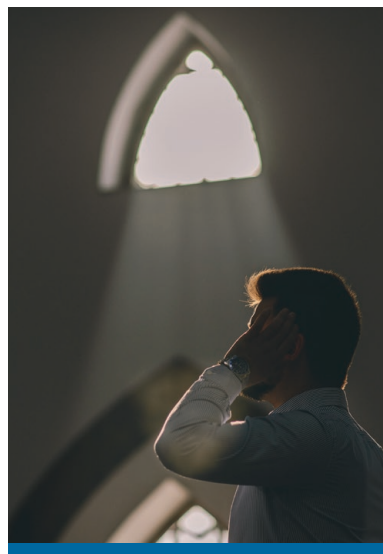
U hadisu od Džabira, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Onaj ko čuje ezan pa izgovori sljedeće: ‘Allahu moj, Gospodaru ovog potpunog i cjelovitog poziva i namaza koji se upravo uspostavlja, podari Muhammedu El-Vesilu i svako dobro, i proživi ga na mekamul-mahmudu, hvale dostojnom mjestu koje si mu obećao!’ – takav je zaslužio moj šefat na Sudnjem danu.”** (Buhari, 614)

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ النَّامَةِ، وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا
مُحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ

5 Dova nakon ezana

U hadisu od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, navodi se da je neki čovjek rekao: “Allahov Poslaniče, mujezini nas pretekoše u dobru!” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: **“Izgovaraj ono što i oni izgovaraju, a nakon što završi (ezan), traži i dat će ti se.”** (Ebu Davud, 524, a Ibn Hadžer, Netaidžul-efkar, 1/367, smatra ga dobrim, kao i Albani, *Sahihul-kelamit-tajjib*, 73)

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Dova između ezana i ikameta ne odbija se.”** (Nesai, 9895, a Ibn Huzejma, 1/221, br. 425, smatra ga vjerodostojnim)

SABAHSKI SUNNETI, podrazumijevaju nekoliko sunneta

Sabahski sunneti su prvi redovni sunneti koje vjernik izvršava u jednom danu, a podrazumijeva nekoliko sunneta, međutim, prije njihovog pojašnjenja potrebno je pojasniti neke karakteristike redovnih sunneta, a to podrazumijeva klanjanje dvanaest rekata pritvrđenih sunnete, koji se klanjaju uz obavezne namaze.

Ummu Habiba, radijallahu anha, prenosi da je čula Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **“Koji god muslimana svaki dan Uzvišenom Allahu klanja dvanaest rekata nafile – dobrovoljnog namaza, mimo farzova, Allah će mu zbog toga sagraditi kuću u Džennetu.”** (Muslim, 728) A u verziji koju bilježi Tirmizi kaže se: **“...četiri prije podne-namaza i dva poslije, dva rekata poslije akšama, dva rekata poslije jacije i dva rekata prije sabaha.”** (Tirmizi, 415, koji kaže da je hadis dobar, vjerodostojan).

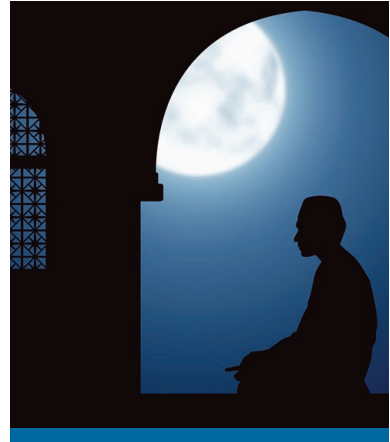
Redovne sunnete najbolje je klanjati u kući

Zejd b. Sabit, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“O ljudi, klanjajte u svojim kućama! Doista je čovjekov najvredniji namaz onaj koji klanja u svojoj kući, osim propisanih namaza.”** (Buhari, 7290, i Muslim, 781)

◆ Najpotvrđeniji redovni sunnet

Najpotvrđeniji redovni sunneti jesu sabahski sunneti, **a to potvrđuje sljedeće:**

- 1> Hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem kaže da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ni o jednom dobrovoljnom namazu nije vodio više računa od dva rekata sabahskog sunneta. (Buhari, 1196, i Muslim, 724)
- 2> Hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Dva rekata sabahskog sunneta bolja su od dunjaluka i svega što je na njemu.”** (Muslim, 725)

◆ Karakteristike sabahskih sunneta:

1. Obavljaju se propisno i na putovanju i mimo putovanja, **kao što se bilježi u dva Sahiha**, a što se tiče ostalih pritrđenih sunneta, njihovo sunnet ih je izostavljati na putovanju, kao što je slučaj sa podnevskim, akšamskim i jacijskim sunnetima.
2. Vredniji su od dunjaluka i svega na njemu, kao što je spomenuto.
3. Sunnet je da to budu kraći rekati, za što je već spomenut dokaz,

a dokaz je i predaja od Aiše, radijallahu anha, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, toliko kratko učio na dva rekata sabahskog sunneta do te mjere da bi se ona pitala da li je uopće proučio Fatihu ili nije. (Buhari, 1171, i Muslim, 724)

Za ispravnost kraćeg klanjanja sabahskog sunneta postavljaju se dva uvjeta: (1) da kraće klanjanje ne utječe na ispravnost namaskih vadžiba i (2) da se ne klanjaju prebrzo, poput kljucanja, što svakako nije dozvoljeno.

4. Sunnet je da se na dva rekata sabahskog sunneta, poslije Fatihe, prouči sura **El-Kafirun**, na prvom, i sura **Ihlas**, na drugom rekatu, što dokazuje **hadis od Ebu Hurejre koji bilježi Muslim**.

Također, na prvom rekatu uči se: **“Recite: ‘Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dato Musau i Isau, i u ono što je dato vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima, i mi se samo Njemu pokoravamo.’”** (El-Bekara, 136)

A na drugom rekatu uči se: **“Reci: ‘O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke: da se nikome osim Allahu ne klanjamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne držimo!’**, pa ako oni ne pristanu, vi recite: **‘Budite svjedoci da smo mi muslimani!’”** (Alu Imran, 64). O učenju ovih ajeta govori se u **hadisu koji od Ibn Abbasa Muslim**. Ovi sunneti prenose se u raznim oblicima, tako da se mogu prakticirati ponekad jedni, a ponekad drugi.

5. Sunnet je da se priligne na desnu stranu nakon klanjanja sabahskog sunneta

Dokaz za to jeste:

hadis od Aiše, radijallahu anha, koja prenosi da bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što bi klanjao sabahski sunnet, malo ispružio na desnu stranu. (Buhari, 1160, i Muslim, 736)

ODLAZAK U DŽAMIJU, za koji se veže nekoliko sunneta

Pošto je sabah-namaz prvi namaz koji se klanja i zbog kojeg čovjek odlazi u džamiju, postoje posebne stvari koje je lijepo činiti prilikom toga.

1 Sunnet je u džamiju otići ranije

U hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada bi ljudi znali kolika se vrijednost krije u ranjenju na namaz, i u tome bi se natjecali,” (Buhari, 615, i Muslim, 437)

Et-tehdžir – rani dolazak na namaz

2 Izaći iz kuće pod abdestom, kako bi čovjeku bila upisana nagrada i za korake koje napravi do džamije

U hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, navodi se da je Poslaniksallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovjekov namaz u džematu vredniji je od namaza koji obavi sam u svojoj kući ili na pijaci, za dvadeset i nekoliko stepeni. Zato, kada neko lijepo abdesti i dođe u džamiju isključivo zbog namaza, neće učiniti nijedan korak a da mu se neće povećati stepeni i obrisati grijesi, sve dok ne uđe u džamiju. Pa kada uđe u džamiju, on je u namazu sve dok ga on zadržava u mesdžidu, a meleki na njega donose salavate sve dok je na mjestu na kojem je klanjao, i govore: ‘Allahu, smiluj mu se, oprosti mu, primi njegovo pokajanje!’ I tako bude sve dok ne pogriješi ili dok ne izgubi abdest.” (Muslim, 649)

3 Na namaz ići smireno i staloženo

U hadisu koji se bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: **“Kada se ikametom oglasi početak namaza, nemojte na njega dolaziti žurno i trčeći, već dolazite koračajući polahko, i budite smireni i skrušeni. Klanjajte onaj dio namaza na koji stignete, a ono što ste propustili – upotpunite.”** (Buhari, 636, i Muslim, 602)

Nevevi kaže: “...Smirenost (sekinet) ogleda se u umjerenosti u pokretima i ostavljanju neozbiljnosti, a staloženost (vekar) se prepoznaje u izgledu, obazrivosti, tišini i ostavljanju okretanja i razgledanja.” (*Šerhu Muslimi lin-Nevevi*, 602, Poglavlje o dolasku na namaz smireno i staloženo, i o zabrani dolaska na namaz trčeći)

4 U džamiju ulaziti desnom nogom, a iz džamije izlaziti lijevom nogom

Enes, radijallahu anhu, kazuje da je sunnet u džamiju ulaziti desnom nogom, a izlaziti lijevom nogom. (Hakim, 1/338, koji ga smatra vjerodostojnim po uvjetima Muslima)

5 Proučiti dovu koja se uči prilikom ulaska i izlaska iz džamije

U hadisu od Ebu Hamida i Ebu Seida prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas ulazi u džamiju, neka izgovori: ‘Allahu moj, otvori mi vrata Svoje milosti!’, a kada izlazi, neka izgovori: ‘Allahu moj, ja tražim od Tebe Tvoju dobrotu!’”** (Muslim, 713)

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

6 Klanjati dva rekata tehijjetul-mesdžida

Ako čovjek dođe rano na namaz, sunnet je da ne sjeda dok ne klanja dva rekata, shodno hadisu od Ebu Katade, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas uđe u džamiju, neka ne sjeda dok ne klanja dva rekata.”** (Buhari, 1163, i Muslim, 714)

Dovoljno je, kao tehijjetul-mesdžid, da se klanjaju sunneti prije propisanog namaza, kao što su sunneti prije sabaha ili podne-namaza, ili duha-namaz ukoliko se u džamiju ulazi u to vrijeme, ili vitr, ukoliko ga neko klanja u džamiji, ili čak farz-namaz. Pod tehijjetul-mesdžidom podrazumijeva se da se klanja namaz prije nego što se sjedne, tako da se na taj način džamija oživljava klanjanjem ovog namaza i time se vjernici podstiču da se posvete obavljanju namaza.

7 Muškarcima je sunnet da se natječu da klanjaju u prvom safu, jer to je najbolji saf, a za žene je najbolji zadnji saf.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Najbolji saf za muškarce jest prvi saf, a najgori je zadnji. A najbolji saf za žene jest zadnji, a najgori prvi”** (Muslim, 440). Kada se kaže da je “najbolji saf”, to znači da se obavljanjem namaza u njemu postiže najviše sevapa, a kada se kaže da je “najgori saf”, to znači da se klanjanjem u njemu postiže najmanje sevapa.

Ovaj se hadis uzima u obzir kada muškarci i žene klanjaju u istoj prostoriji i kada među njima nema pregrada, poput zida i slično, i tada je najbolji saf za žene zadnji saf, jer su tu najskrivenije od pogleda muškaraca. Međutim, ukoliko se među njima nalazi pregrada, poput zida i slično, ili kao što je danas u mnogim džamijama kod nas (u arapskom svijetu) ženama obezbijeden poseban prostor za namaz, u tom slučaju najbolji saf i za žene jeste prvi saf, zbog nepostojanja bojazni od blizine muškarcima, a propis se veže za postojanje i nepostojanje određenog problema, kao i zbog općenite vrijednosti prvog safa spomenute u hadisima, npr:

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada bi ljudi znali kolika je vrijednost ezana i prvog safa, oni bi, kada na drugi način osim izvlačenjem strelica (slamke, drvčeta i sl.) ne bi mogli odrediti ko će učiti ezan ili klanjati u prvom safu – tako i uradili. Kada bi znali kolika se vrijednost krije u ranjenju na namaz, i u tome bi se natjecali, a da znaju kolika je vrijednost jacije i sabah-namaza, oni bi na njih dolazili pa makar i pužući.”** (Buhari, 615, i Muslim, 437)

8 Sunnet je da klanjač bude blizu imama

Ovo zaključujemo na osnovu spomenutog hadisa o vrijednosti prvog safa, tako da klanjač treba da se trudi da bude bliže imamu, bilo s desne ili s lijeve strane.

Dokaz za to jeste:

hadis od Abdullaha b. Mesuda, radijallahu anhu, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: **“Neka iza mene najbliže u saf stanu odrasli i učeniji.”** (Ebu Davud, 674, i Tirmizi, 228)

U ovom hadisu nalazi se dokaz o tome da je poželjno biti bliže imamu, bilo s desne ili s lijeve strane.

NAMASKI SUNNETI

- ◆ Izostavljanjem namaza u džematu, propuštaš mnoge blagodati. Čak tvoji koraci do džamije podižu ti stepene kod Allaha i brišu ti grijehе.

Mnogi su namaski sunneti, a spomenut ćemo neke

1) Pregrada ili sutra, perda, za koju se vežu sljedeći sunneti:

1 Sunnet je postaviti pregradu prije stupanja u namaz

Stajanje ispred pregrade sunnet je samo za imama, a što se tiče klanjača, dovoljna im je imamova pregrada. Postavljanje pregrade sunnet je.

U hadisu Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas klanja prema nečemu što ga zaklanja od svijeta...”** (Buhari, 509, i Muslim, 505)

Hadisi o pregradi su mnogobrojni, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koristio je kao pregradu krevet, zid, granu, komad drveta, koplje, jahalicu i slične stvari.

Postavljanje pregrade propisano je bez obzira na to da li se klanjalo u zatvorenom ili otvorenom prostoru, na putovanju ili mimo putovanja, bez obzira na to da li postoji ili ne bojazan da će neko proći ispred klanjača. Jer, u hadisima se ne pravi razlika između namaza koji se obavlja u zatvorenom i otvorenom prostoru, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavljao je

pregradu i kad je namaz klanjao na putovanju i mimo putovanja, kao što se spominje u hadisu Ebu Džuhajfe, radijallahu anhu, koji bilježe Buhari, 501, i Muslim, 503.

2 Sunnet je približiti se pregradi

Kada klanjač stane ispred pregrade, sunnet je da se pregradi približi toliko da između mjesta za sedždu i pregrade bude prostora koliko može proći ovca.

Sehl b. Sa'd es-Saidi, radijallahu anhu, kazuje da je između mjesta na kojem je klanjao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i zida koji se nalazio ispred njega bilo prostora koliko je mogla proći ovca. (Buhari, 496, i Muslim, 508)

U verziji koju bilježe Ahmed i Ebu Davud navodi se da je razdaljina između Poslanika i pregrade iznosila tri aršina. (Ahmed, 6231, iEbu Davud, 2024. Albani, *Sahihu Ebi Davud*, 6/263, smatra ga vjerodostojnim), a osnovu hadisa bilježi Buhari, 506) Ova razdaljina uzima se u obzir kada je klanjač na stajanju u namazu.

3 Sunnet je spriječiti onoga koji pokuša da prođe ispred klanjača

U hadisu od Ebu Seida, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas klanja prema nečemu što ga zaklanja od ljudi, pa neko htjedne da prođe ispred njega, neka ga spriječi u tome, pa ako odbije i opet pokuša, neka se bori sa njim, jer je to šejtan.”** (Muslim, 505)

Ako ispred klanjača bude pokušali proći žena ili crni pas ili magarac, tada je obaveza da ih spriječi, što je najispravnije mišljenje, jer to kvari namaz, kao što se spominje u hadisu od Ebu Zerra, radijallahu anhu, koji bilježi Muslim, 510, za razliku od drugih stvorenja čiji prolazak ne kvari namaz. **Ovo mišljenje zastupao je i Ibn Usejmin.**

4 Korištenje misvaka prije svakog namaza

Ovo je treći slučaj u kojem se potvrđuje upotreba misvaka.

Dokaz za to jeste:

hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Da se ne bojim da ću otežati svojim sljedbenicima (ili ljudima), naredio bih ime da koriste misvak prije svakog namaza.”** (Buhari, 887)

<2> SUNNETI NA KIJAMU – stajanju u namazu

1 Dizanje ruku prilikom donošenja početnog tekbira

U hadisu od Ibn Omera, radijallahu anhuma, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dizao ruke naspram ramena kada bi počinjao namaz, kada bi krenuo na rukū, a i prilikom povratka sa rukūa, i tom prilikom izgovarao je: **“Allah čuje onoga koji Ga hvali! Gospodaru naš, Tebi hvala!”**, a to ne bi činio kada bi obavljao sedždu. (Buhari, 735, i Muslim, 390)

Rekao je Ibn Hubejra: “Učenjaci su složni u tome da je dizanje ruku prilikom početnog tekbira sunnet, a ne vadžib.” (*El-Ifsah*, 1/123)

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

Šerijatski tekstovi ukazuju da postoje četiri mjesta u namazu na kojima je propisano dizanje ruku

Prilikom početnog tekbira

Prije odlaska na ruku'

Poslije ispravljanja sa ruku'a

Ova tri navedena su zabilježeni u Sahihima Buharije i Muslima, od Ibn Omera, r.a.

Prilikom ustajanja sa prvog tešehhuda

Ovo je od Ibn Omera zabilježio Buhari u Sahihu

2 Prilikom dizanja ruku sunnet je da prsti budu ispruženi

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kazuje da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi počeo namaz, podigao ruke sa ispruženim prstima. (Ahmed, 8875, Ebu Davud, 753, i Tirmizi, 240, a Albani, *Sahihu Ebi Davud*, 3/341, smatra ga vjerodostojnim.

3 Sunnet je da podići ruke na propisani način

Od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenose se dva načina dizanja ruku u namazu: (1) naspram ramena, kao što se bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhuma, u hadisu koji bilježe Buhari, 735, i Muslim, 390, i (2) naspram ušiju, kao što se navodi u hadisu od Malika b. Huvejrisa, radijallahu anhu, koji bilježi Muslim, 391. S obzirom na to, klanjač nekad može prakticirati prvi način dizanja ruku, a nekad drugi-.

4 Sunnet je da klanjač, nakon donošenja početnog tekbira, stavi desnu ruku preko lijeve

Svi učenjaci jednoglasno potvrđuju ovaj način vezanja ruku u namazu, što spominje Ibn Hubejra. (*El-Ifsah*, 1/124)

5 Sunnet je da se desnom rukom obuhvati lijeva

Prvi način: Staviti desnu ruku preko lijeve, za što se dokaz nalazi u hadisu od Vaila b. Hudžra, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je u u namazu desnom rukom obuhvatio lijevu. (Ebu Davud, 755, i Nesai, 888, a Albani ga smatra vjerodostojnim)

Drugi način: Staviti desnu ruku na podlakticu lijeve ruke, kao što se navodi u hadisu od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je ljudima naređivano da u namazu stave desnu ruku na podlakticu lijeve ruke. (Buhari, 740)

Uzimajući u obzir navedeno, može se reći da u namazu ponekad ruke treba vezati tako što će se desna ruka staviti preko lijeve, a ponekad na podlakticu, kako bi se na više načina prakticirao sunnet.

6 Sunnet je proučiti početnu dovu

Navodi se nekoliko verzija početne dove i lijepo je naizmjenično učiti sve verzije:, ponekad jednu, a nekad drugu. Neke od verzija početne dove jesu sljedeće

- 1> **“Slava Tebi, Allahu moj, i Tebi hvala! Veličanstveno je Tvoje ime i Tvoja je veličina nedostižna i nema drugog boga osim Tebe!”** (Ahmed, 1143, Ebu Davud, 776, Tirmizi, 243, i Nesai, 900, od Ebu Seida, radijallahu anhu, a Ibn Hadžer, El-Efkar 1/412, smatra ga dobrim)

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، تَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا عَزُّكَ

- 2> **“Hvala Allahu, beskonačnom lijepom zahvalom u kojoj je blagoslov”,** a o vrijednosti ovih riječi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Vidio sam dvanaest meleka kako se natječu koji će ih podići.” (Muslim, 600, od Enesa, radijallahu anhu)

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ

- 3> **“Allahu moj, udalji me od mojih grijeha kao što si udaljio istok od zapada! Allahu moj, očisti me od mojih grijeha kao što se bijela odjeća očisti od prljavštine! Allahu moj, operi mi grijehе snijegom, vodom i ledom!”** (Buhari, 744, i Muslim, 598, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنْقَى الثُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالتَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ

- 4> **“Allah je nedostižno najveći, hvala Allahu beskonačno i slava Njemu jutrom i navečer!”** A o vrijednosti ovih riječi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Čudio sam se ovim riječima, jer njima su se otvorila nebeska vrata.” (Muslim, 601, od Ibn Omera, radijallahu anhumā)

اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُرْءًا وَأَصِيلًا

7 Učenje euze – istiaze

Učenje euze je sunnet, a sunnet je i da se izgovara više verzija, ponekad jedna, a nekad druga.

1> “Utječem se Allahu od prokletog šejtana!”

Ovo je verzija koju je izabrala većina učenjaka, na osnovu ajeta u kojem Uzvišeni kaže: “Pa kada hoćeš da učiš Kur’an, kod Allaha traži zaštitu od prokletog šejtana!” (En-Nahl, 98)

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

2> “Utječem se Onome koji sve čuje i zna, od prokletog šejtana!”

Uzvišeni kaže: “A kada te šejtan pokuša na zle misli navesti, ti zatraži utočište u Allaha, jer On, zaista, sve čuje i sve zna!” (Fussilet, 36)

أعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم

8 Učenje bismille

Sunnet je proučiti bismillu nakon proučene istiaze, izgovarajući: “**U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!**” Nuajm el-Mudžmir, radijallahu anhu, kazuje da je klanjao za Ebu Hurejrom, radijallahu anhu, koji je proučio bismillu, a zatim nastavio da uči Fatihu... U nastavku hadisa navodi se da je Ebu Hurejra rekao: “Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, u odnosu na namaz svih vas, moj je namaz njsličniji Poslanikovom namazu.” (Nesai, 906, i Ibn Huzejma, 1/251, Darekutni, *Es-Sunnen*, 2/46, kaže da je ovo vjerodostojan hadis, a svi njegovi prenosioci pouzdani)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ono što ukazuje na to da je učenje bismille sunnet, a ne vadžib, jeste to što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čovjeka koji je griješio u obavljanju namaza nije uputio na izgovaranje bismille, nego ga je odmah uputio na učenje Fatihe, kao što se kažeu hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. (Buhari, 757, iMuslim, 397)

9 Izgovaranje “amin” sa imamom

Kada imam prouči Fatihu naglas, sunnet je da klanjač izgovori “amin” istovremeno sa imamom, shodno hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Kada imam izgovori ‘amin’, izgovorite i vi, jer čije se aminanje podudari sa aminanjem meleka bit će mu oprošteni grijesi koje je počinio.**” (Buhari, 780, i Muslim, 410)

10 Učenje sure nakon Fatihe

Učenje Fatihe je sunnet na oba rekata, i prvom i drugom, i to je zajednički stav većine učenjaka, shodno hadisu od Ebu Katade, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na prva dva rekata podne-namaza učio Fatihu i suru, na prvom rekatu nešto dužu suru, a na drugom kraću. (Buhari, 759, i Muslim, 451)

Prilikom klanjanja namaza na kojima imam uči naglsa, klanjač neće učiti suru poslije Fatihe, nego će slušati imamovo učenje.

Kaže Ibn Kudama: “Nije nam poznato razilaženje među učenjacima u pogledu preporučenosti učenja sure nakon Fatihe, na prva dva rekata u svakom namazu.” (El-Mugni, 1/568)

<3> SUNNETI PRILIKOM OBAVLJANJA RUKŪA – PREGIBANJA

1 Sunnet je da se prilikom pregibanja šake stave na koljena, a prsti rašire

Ebu Humejd, radijallahu anhu, kazuje: “Ja najbolje od vas pamtim namaz Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio sam ga kako je nakon tekbira podigao ruke naspram ramena, a kada bi otišao na rukū, stavio bi dlanove na koljena, i ispravio leđa...” (Buhari 828). U hadisu od Ibn Mesuda, radijallahu anhu, kaže se: “...Raširio bi svoje prste preko koljena...” (Ahmed, 17081, Ebu Davud, 863, i Nesai, 1038, sa dobrim lancem prenosilaca, a potvrđuje ga i hadis od Vaila b. Hudžra, koji bilježi Ibn Huzejma, 594.

2 Sunnet je poravnati leđa na rukū

Ebu Humejd es-Saidi, radijallahu anhu, kazuje da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi činio rukū, stavio dlanove na koljena, a leđa poravnao. (Buhari, 828) U hadisu se ukazuje i na to da je sunnet **poravnati leđa**, a ne samo presaviti se. Također, sunnet je da glava bude u istoj ravni sa leđima, ni spuštена ni dignuta, o čemu se kazuje u hadisu od Aiše, radijallahu anha, koji bilježi Muslim u poglavlju u kojem se opisuje način na koji je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio rukū:

“Kada bi otišao na rukū, ne bi podizao glavu niti bi je spuštao, nego ju je držao u položaju između toga.” (Muslim,498)

3 Sunnet je da klanjač prilikom rukūa odmakne laktove od bokova

U prethodnom hadisu od Ibn Mesuda, radijallahu anhu, kaže se: “Zatim je učinio rukū tako što je ruke odmakao od bokova, a dlanove je stavio na koljena i raširio prste ...”, a onda je rekao: “Ovako sam vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da klanja.” (Ahmed, 17081, Ebu Davud, 863, i Nesai, 1038. Vidjeti fusnotu br. 2)

Prilikom rukūa klanjač će ruke odmaknuti od bokova samo ako time **neće uznemiriti** klanjača pored sebe, jer ne pristoji klanjaču da, čineći neke sunnete, uznemirava druge klanjače.

U tumačenju ovog propisa, imam Nevevi kaže : “Nije mi poznato da u vezi sa odmicanjem ruku od bokova postoji razilaženje među učenjacima, a Tirmizi prenosi da je pohvalno ovako postupati na rukūu i sedži.” (*El-Medžmu’* 3/410)

4 Sunnet je na rukūu izgovarati potvrđene zikrove

Sunnet je onome ko je na rukūu da uz riječi: “**Slavljen neka si, moj Veliki Gospodaru!**”, izgovara i druge zikrove, koje se o prenose od Poslanika, kao na što su:

- 1> “**Slava Tebi, moj Allahu, Gospodaru naš, i Tebi hvala! Allahu moj, oprosti mi!**” (Buhari,794, i Muslim, 484, od Aiše, radijallahu anha)

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

- 2> “**Slavljeni, Sveti, Gospodar meleka i Ruha!**” (Muslim, 487, od Aiše, radijallahu anha)

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

- 3> “Allahu moj, Tebi rukū činim, u Tebe vjerujem, Tebi se pokoravam! Tebi skrušenost iskazuju moj sluh, vid, mozak, kosti i udovi!” (Muslim, 771, od Alije, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ ، وَلَكَ أَسَلْتُ ، خَشَعْتُ لَكَ سَمْعِي ، وَبَصَرِي ، وَمَخْي ، وَعَظْمِي ،
وَعَصَبِي

- 4> “Neka si slavljen, Ti koji posjeduješ silu, vlast, veličinu i uzvišenost!” (Ahmed, 23411, Ebu Davud, 873, Nesai, 1050, od Avfa b. Malika, radijallahu anhu, a Albani, *Sahihu Ebi Davud*, 4/27, smatra ga vjerodostojnim)

سُبْحَانَ ذِي الْجَبْرُوتِ وَالْمَلَكَوتِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظْمَةِ

4> PODIZANJE SA RUKŪA sadrži nekoliko sunneta.

1 Odužiti povratak sa rukūa

Sabit el-Benani prenosi od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: “Neću se ustručavati da vam klanjam onako kako sam vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da klanja nama.” Sabit kaže: “Vidio sam Enesa da prakticira neke postupke (u namazu), a ne vidim da i vi tako postupate. On bi, kada bi podigao glavu poslije rukūa, ostao stojeći toliko da bi neko pomislio da je zaboravio, a kada bi podigao glavu sa sedžde, ostao bi toliko dugo da bi neko pomislio da je zaboravio (otići na drugu sedždu).” (Buhari, 821, i Muslim, 472)

2 Više verzija dove : “Rabbena lekel-hamd! – Gospodaru naš, Tebi hvala!”

- 1> “Allahumme Rabbena ve lekel-hamd! – Allahu moj, Gospodaru naš, Tebi pripada hvala!” (Buhari, 795, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

- 2> Allahumme Rabbena lekel-hamd! – Allahu moj, Gospodaru naš, Tebi pripada hvala!” (Muslim, 404, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

- 3> **“Rabbena ve lekel-hamd!** – Gospodaru naš, i Tebi pripada hvala!” Buhari (799); Muslim (411). Hadis od Aiše, radijallahu ‘anha.

رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

- 4> **“Rabbena lekel-hamd!** – Gospodaru naš, Tebi pripada hvala!” (Buhari, 722, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu)

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

Klanjač nekad može izgovarati jednu verziju, a nekad i druge verzije navedenog zikra.

3 Sunnet je učiti zikrove nakon povratka sa rukūa

Neki od zikrova nakon povratka sa rukua jesu sljedeći:

- 1> **“Gospodaru naš, Tebi pripada hvala koja ispunjava nebesa i Zemlju i što Ti hoćeš osim njih! Ti zaslužuješ svu hvalu i slavu! Najpreče što neki rob kaže, a svi smo mi Tvoji robovi, jeste: ‘Allahu moj, ono što Ti daješ niko ne može uskratiti, niti iko može dati ono što Ti uskratiš, a niti ikome koristi njegova snaga pored Tvoje snage.’”** (Muslim, 477, od Ebu Seida el-Hudrija)

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ ، مِنْ عِزِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَمِنْ عِزِّ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ ، أَهْلُ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ ، وَكَلْنَاكَ عَبْدٌ ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ

- 2> **“Hvala Allahu, beskonačnom hvalom, lijepom i u kojoj je svaki blagoslov!”** Ukazujući na vrijednost ovih riječi, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **“Vidio sam dvanaest meleka kako se natječu koji će ih podići.”** (Muslim, 600, i Buhari, 799)

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ

- 3> **“Allahu moj, očisti me snijegom, ledom i ledenom vodom! Allahu moj, očisti me od grijeha i nedostataka kao što se očisti bijela odjeća od prljavštine!”** (Muslim, 476)

اللَّهُمَّ طَهِّرْني بِالتَّلْجِ وَالْبَرْدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ ، اللَّهُمَّ طَهِّرْني مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا كَمَا يَنْقَى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْوَسْخِ

Kada musliman uči ove zikrove, može odužiti zadržavanje na rukūu.

< 5 > SEDŽDE, za koje se veže nekoliko sunneta:

1 Prilikom činjenja sedžde sunnet je da klanjač odmakne laktove od bokova i da odvoji stomak od natkoljenica

Shodno hadisu od Abdullaha b. Buhajne u kojem se navodi da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi klanjao, rastavljao ruke od tijela toliko da bi mu se vidjela bjelina ispod pazuha (Buhari, 390, i Muslim, 495), i hadisu od Mejmune, radijallahu anha, u kojem se kaže da

je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio sedždu tako da je ispod njega moglo proći janje, kada bi htjelo tuda da prođe (Muslim, 496). Ovim se preuveličano prikazuje način odmicanja ruku od tijela, mada je sunnet u tome da se ruke rašire onoliko koliko to neće uznemiravati druge, kao što je ranije navedeno prilikom govora o rukūu.

Sunneta je također da klanjač prilikom činjenja sedžde razmakne natkoljenice, da ih ne sastavlja, kao i da podigne stomak i da se stomakom ne naslanja na njih, tj. da udalji natkoljenice od stomaka. Ebu Humejda, radijallahu anhu, opisuje namaz Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kazujući: “A kada bi učinio sedždu, rastavio bi natkoljenice, a stomak bi podigao da se ne naslanja na natkoljenice” (Ebu Davud, 735). U pogledu ovog sunneta svi učenjaci imaju jednoglasan stav, kao što spominju Ševkani i drugi.

Ševkani kaže: “Hadis ukazuje na propisanost rastavljanja natkoljenica prilikom činjenja sedžde, kao i na podizanje stomaka od njih, i u tome nema razilaženja.” (*Nejlul-evtar*, 2/257)

2 Sunnet je da klanjač na sedždi nožne prste okrene prema kibli

Ebu Humejd, radijallahu anhumu, kazuje da je najbolje od ostalih ashabi zapamtio kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljao namaz i o tome kaže: “...Kada bi učinio sedždu, stavio je ruke (na tlo) ne šireći ih niti ih je stiskao, a vrhove nožnih prstiju okretao je prema kibli.” (Buhari, 828)

Što se tiče prstiju na rukama prilikom obavljanja sedžde, sunnet je da budu skupljeni i da su ruke usmjerene u pravcu kible, kao što se navodi u hadisu od Ibn Omera, radijallahu anhumu, koji bilježi imam Malik u djelu Muvetta. Također,

ovaj hadis bilježi Ibn Ebu Šejba od Hafsa b. Asima, radijallahu anhu, a u njemu se kaže: “Od sunneta u namazu jeste da se ispruže dlanovi i skupe prsti i da budu okrenuti u pravcu kible.” (Ibn Ebu Šejba, *Musannef*, 1/236). Ovaj hadis potvrđuje i drugi hadis koji bilježi Ibn Hadžer, a u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi činio sedždu, sakupio prste, a Hejsemi, *Medžmeuz-zevid*, 2/135, smatra ga dobrim.)

3 Sunnet je na sedždi izgovarati sljedeće zikrove

Sunnet je da se na sedždi, uz riječi: “Slavljen neka si, moj Uzvišeni Gospodaru”, izgovaraju zikrovi koji se prenose od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao naprimjer:

- 1> “Slava Tebi, Allahu, Gospodaru naš! Allahu moj, oprost mi!” (Buhari, 794, i Muslim, 484, od Aiše, radijallahu anha)

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

- 2> “Slavljeni, Sveti, Gospodar meleka i Ruha!” (Muslim, 487, od Aiše, radijallahu anha)

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

- 3> “Allahu moj, Tebi sedždu činim, u Tebe vjerujem, Tebi se pokoravam! Moje lice sedždu čini Onome koji ga je stvorio i uobličio, koji mi je dao sluh i vid! Slavljen neka je Allah, najbolji Stvoritelj!” (Muslim, 771, od Alije, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

- 4> “Allahu moj, oprost mi moje grijeha, male i velike, prijašnje i buduće, javne i tajne!” (Muslim, 483, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهُ دِقَّةً وَجِلَّةً، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ

- 5> “Allahu moj, sklanjam se pod zadovoljstvo Tvoje pred srdžbom Tvojom, pod oproštaj Tvoj pred kaznom Tvojom, od Tebe tražim zaštitu pred Tobom! Nisam u stanju ispoljiti Tebi zahvalu! Ti si Onakav kako si o Sebi rekao!” (Hadis prenosi Aiša, radijallahu anha.) Klanjaču je sunnet da prouči neke od navedenih zikrova,

koliko je u mogućnosti, i nekad može učiti jedan, a nekad druge zikrove. Poznato je da je na rukūu obavezno jednom izgovoriti: “Slavljen neka si, moj Veliki Gospodaru!”, a izgovoriti više od jednom sunnet je, kao i na sedždi gdje je obavezno jednom kazati: “Slavljen neka si, moj Uzvišeni Gospodaru!”, a drugi i treći put je sunnet.

اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً

عَلَيْكَ ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ

سبحان ربي العظيم

سبحان ربي الأعلى

4 Sunnet je učiti što više dova na sedždi

Ibn Abbas, radijallahu anhumā, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “A na sedždi budite ustrajni u upućivanju dove, jer je najveća mogućnost da vam tada budu uslišane.” (Muslim 479)

6 SUNNETI NA SJEDENJU IZMEĐU DVIJE SEDŽDE

1 Sunneta je da klanjač sjedne na lijevu nogu, a uspravi desnu

Ebu Humejd es-Saidi, radijallahu anhu, kazuje o Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, načinu sjedenja između dvije sedžde: “...pa kada je sjeo, nakon dva rekata, sjeo je na lijevu nogu, a uspravio desnu.” (Buhari, 828)

2 Odužiti sjedenje između dvije sedžde

Ovakvo postupanje potvrđuje se u hadisu Sabita el-Bunanija, koji je ranije naveden.

3 Sunnet je da onaj koji hoće da ustane na neki od rekata, nakratko sjedne prije nego što ustane na taj rekat

Ovo se naziva “sjedenje za odmor”, i ne spominje se neki poseban zikr tom prilikom.

Tri su hadisa u kojima se spominje “sjedenje za odmor”:

Hadis od Malika b. Huvejrisa, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako klanja, pa kada je završio sa neparnim rekatom namaza, nije (poslije druge sedžde) odmah ustajao, nego bi malo odsjedio. (Buhari, 823). Inače, Malik b. Huvejris, radijallahu anhu, prenosi riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kojima se kaže: **“Klanjajte onako kako ste mene vidjeli da klanjam.”** (Buhari, 631)

Postoji razilaženje kada je u pitanju **ovo sjedenje**, a ispravno je da je to sunnet, općenito, shodno hadisu od Malika, radijallahu anhu, a od onih koji smatraju da je to općenit sunnet, jesu: Nevevi, Ševkani, Ibn Baz i Albani. (Stalna komisija za fetve, *Fetava ve mekalat mutenevvia*, 11/99, i *Fetaval-ledžneti-daima*, 6/445–446)

Nevevi kaže: “Ovo (sjedenje za odmor) je ispravno, jer to potvrđuju vjerodostojni hadisi.” (*El-Medžmu*, 3/441)

<7> SUNNETI NA SJEDENJU – TEŠEHUDU

1 Sunnet je da klanjač sjedne na lijevo stopalo, a uspravi desno

Nakon obavljena dva rekata, bez obzira na to da li se radilo o namazu od četiri, tri ili dva rekata, svaki klanjač obavezan je da obavi i tešehud – sjedenje i na navedeni način. Ebu Humejd es-Saidi, radijallahu anhu, opisujući Poslanikov način sjedenja u namazu, rekao je: “Pa kada je sjeo nakon dva rekata, sjeo je na lijevo stopalo, a uspravio desno.” (Buhari, 828) Aiša, radijallahu anha, kazuje: “Nakon svakog drugog rekata učio bi ettehijjatu, sjedeći na lijevom stopalu dok bi uspravio desno.” (Muslim, 498)

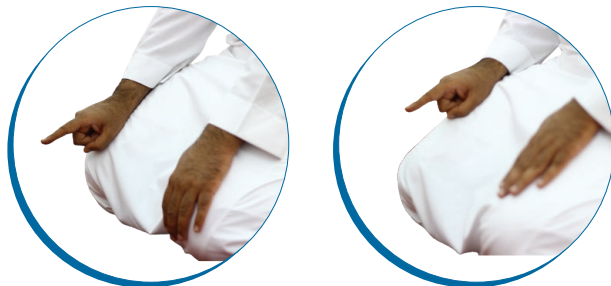
O načinu obavljanja zadnjeg sjedenja na četverorekatnim i trorekatnim namazima, više će riječi biti kasnije.

2 Sunnet je da se ruke stavljaju u različite položaje prilikom tešehuda (ne samo na jedan način).

Dva su načina držanja ruku na tešehudu:

1. Staviti šake, odnosno dlanove na natkoljenice

2. Staviti šake na koljena, na način da se prstima lijeve ruke pokrije lijevo koljeno, a da desnom rukom pokazuje u pravcu kible, kao što će biti opisano, dok je lijeva stalno ispruženih prstiju.

U hadisu od Ibn Omera, radijallahu anhuma, navodi se da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom sjedenja u namazu, stavio desnu šaku na desnu natkoljenicu, stisnuo bi sve prste izuzev kažiprsta kojim bi činio pokrete, a lijevu bi šaku stavio na lijevu natkoljenicu.” (Muslim, 580) U drugoj verziji navodi se da bi prstima lijeve ruke pokrio lijevo koljeno. (Muslim 579)

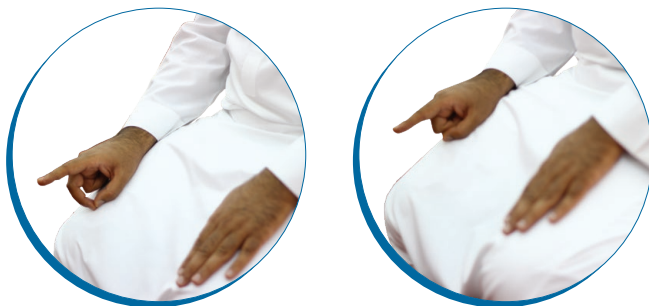
3 Sunnet je mijenjati položaj prstiju prilikom tešehuda

Dva su načina na koji se opisuje položaj prstiju na tešehudu:

1. Stisnuti prste desne ruke, osim kažiprsta kojim će pokazivati u pravcu kible, a prsti lijeve ruke treba da budu ispruženi.

Ibn Omer, radijallahu anhuma, kazuje da bi Poslanik “...stisnuo sve prste izuzev kažiprsta kojim bi činio pokrete...” (Muslim 580)

2. Sakupiti prste u oblik broja 53, na način da se skupi mali prst i prstenjak, da se palcem i srednjim prstom napravi krug (halku), a kažiprstom da se pokazuje u pravcu kible, dok prsti lijeve ruke ostaju ispruženi.

Ibn Omer, radijallahu anhuma, kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi sjedio na tešehudu, stavio lijevu šaku na lijevo koljeno, a desnu bi šaku stavio na desno koljeno, savio bi prste u oblik broja 53, a kažiprstom bi pokazivao u (pravcu kible). (Muslim, 850)

4 Sunnet je na tešehudu učiti raznovrsne dove .

Klanjač će ponekad učiti jednu, a nekad drugu dovu, a neke od tih dova jesu sljedeće:

- 1> “Najljepši selami Allahu, blagoslovi i dobrodati! Selam tebi, Vjerovjesniče, i Allahova milost i Njegova blagodat; mir nama i dobrim Allahovim robovima! Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik!” (Buhari, 1202, i Muslim, 402, od Ibn Mesuda, radijallahu anhu)

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ ، وَالصَّلَوَاتُ ، وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

- 2> “Mubarek pozdravi, blagoslovi i dobrodati Allahu! Selam tebi, Vjerovjesniče...” (Muslim 403, hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, čiji je nastavak identičan kao i u prvoj predaji.)

التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ ، الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

- 3> “Najljepši, blagoslovi i dobrodati Allahu! Selam tebi, Vjerovjesniče...” (Muslim, 404, hadis od Ebu Musaa, radijallahu anhu, čiji je nastavak identičan kao i u prvoj predaji.)

التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

5 Sunnet je da klanjač na zadnjem sjedenju trorekatnih i četverorekatnih namaza sjedi na lijevom stegnu.

Pod tim se podrazumijeva da se na zadnjem sjedenju četverorekatnih i trorekatnih namaza sjedne na lijevo stegno, a navodi se više ovakvih načina sjedenja, tako da je pohvalno da se prakticira raznoliko.

Način sjedenja na tešehudu

- 1> Da lijevo stopalo isturi na desnu stranu, a desno da uspravi i da sjedne na tlo (ne na nogu).

Ovakav način sjedenja navodi se u hadisu koji od Ebu Humejda es-Saidija, radijallahu anhu, bilježi Buhari, . 828.

- 2> Da ispruži oba stopala na desnu stranu, a da sjedne na tlo (ne na stopalo).

Ovaj način sjedenja navodi se u hadisima koje bilježe Ebu Davud, 731, Ibn Hibban, 1867, Bejheki, 2/128, u hadisu od Ebu Humejda es-Saidija, radijallahu anhu, a i Albani ga smatra vjerodostojnim.

Treba znati da se na ovakav način ne sjedi na svakom zadnjem sjedenju u namazu, nego samo na tešehudu četverorekatnih i trorekatnih namaza, ne na dvorekatnim.

6 Sunnet je učiti razne oblike salavata.

Prenosi se nekoliko načina učenja salavata u namazu, a neki od njih jesu sljedeći:

- 1> “Allahu moj, smiluj se Muhammedu i njegovoj porodici kao što si se smilovao Ibrahimu i njegovoj porodici. Zaista si Ti Hvaljeni i Vječni! Allahu moj, blagoslovi Muhammeda i njegovu porodicu kao što si blagoslovio Ibrahima i njegovu porodicu! Doista si Ti Hvaljeni i Vječni!” (Buhari, 3370, od Ka’ba b Udžra, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

- 2> “Allahu moj, smiluj se Muhammedu i njegovoj porodici kao što si se smilovao porodici Ibrahimovoj, i blagoslovi Muhammeda i njegovu porodicu kao što si blagoslovio Ibrahimovu porodicu, nad svim svjetovima! Doista si Ti Hvaljni i Vječni!” (Muslim, 405, od Ebu Mesuda el-Ensarija, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، فِي الْعَالَمِينَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

- 3> “Allahu moj, smiluj se Muhammedu, njegovim ženama i njegovu potomstvu kao što si se smilovao porodici Ibrahima! Allahu moj, blagoslovi Muhammeda, njegove žene i njegovo potomstvo kao što si blagoslovio Ibrahima i njegovu porodicu! Doista, Ti si Hvaljeni i Vječni!” (Buhari, 3369, i Muslim, 407, od Ebu Humejda es-Saidija, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

7 Sunnet je da klanjač, prije nego što preda selam, zatraži Allahovu zaštitu od četvero

To je stav većine učenjaka, shodno hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas završi učenje na zadnjem tešehudu, neka traži da bude zaštićen od četvero: džehennemske kazne, kaburske patnje, dunjalučkih i ahiretskih iskušenja i Dedžalove smutnje.”** (Muslim, 588, i Buhari, 832)

Postoje i druge dove koje su prenesene u sunnetu, a pohvalno je da klanjač uči povremeno svaku od njih. Neke od dova koje se uče na zadnjem sjedenju, poslije ettehijatu, jesu sljedeće:

- 1> **“Allahu moj, utječem Ti se od griješenja i dugovanja!”**
(Buhari, 832, i Muslim, 589)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْتَمِّ وَالْمَغْرَمِ

- 2> **“Allahu moj, podari mi Džennet, a zaštitu me od Vatre!”**
(Ebu Davud, 792, a Albani, Sahihu Ebi Davud, 3/377, smatra ga vjerodostojnim)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ

- 3> **“Allahu, doista sam sebi počinio nasilje mnogo, a grijehe ne oprašta niko drugi do Ti. Zato, oprost mi Svoj pokloni i smiluj mi se! Doista, Ti si Onaj koji prašta i koji je milostiv!”**
(Buhari, 6326, i Muslim, 2705)

اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ
وَارْحَمْنِي ، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

- 4> **“Allahu moj, pomози me da Te spominjem, da Ti zahvaljujem i da Ti na najljepši način ibadet činim!”** (Ahmed, 22119, Ebu Davud, 1522, i Nesai, 1304, a Albani, Sahihul-džami’, 2/1320, smatra ga vjerodostojnim)

اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ ، وَشُكْرِكَ ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

- 5> **“Allahu moj, zaštitu me od škrtosti, i zaštitu me od kukavičluka, i zaštitu me od duboke starosti, i zaštitu me od dunjalučkih iskušenja i zaštitu me od kaburske patnje!”** (Buhari, 6370)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

- 6> **“Allahu moj, učini lahkim moje polaganje računa!”** (Ahmed, 24215, a Albani, Tahkiku miškati-misbah, 1544/3, smatra ga vjerodostojnim)

Zatim se predaje selam okrećući glavu ustranu, i ovo okretanje u namazu je sunnet, čak je i “pretjerano” okretanje u ovom slučaju sunnet, jer je i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okretao glavu toliko da bi mu vidjeli bjelinu obraza. Prenosi se od Sa’da b. Ebu Vekkasa, radijallahu anhu, da je rekao: “Vidio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je predavao selam, to je uradio i na desnu i na lijevu stranu, do te mjere da sam vidio bjelinu njegovih obraza.” (Muslim, 582)

اللَّهُمَّ حَاسِبِي حِسَابًا يَسِيرًا

<8> ZIKROVI POSLIJE SELAMA, nakon farz-namaza su sunnet

Nevevi kaže: “Učenjaci su složni da je pohvalno činiti zikr nakon namaza.” (El-Ezkar, 66)

Pohvalno je podići glas prilikom izgovaranja ovih zikrova, shodno hadisu od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, u kojem se kaže da je podizanje glasa prilikom zikra, nakon obavljanja propisanog namaza, bila praksa u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (Buhari, 841, i Muslim, 583)

To su sljedeći zikrovi:

- 1> **“Estagfirullah! – Oprost tražim od Allaha!”**, tri puta, a zatim kazati: **“Allahu, Ti si Mir i Ti ga daješ, blagodaran si Ti, Posjedovatelju veličine i plemenitosti!”** (Muslim, 591, od Sevbanu, radijallahu anhu)

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ ، تَبَارَكْتَ دَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

- 2> **“Nema boga osim Allaha Jedinoga, koji druga nema! Njemu pripada sva vlast i sva zahvalnost! On nad svačim ima moć! Nema pomoći niti moći nad Allahovom pomoći i moći! Nema drugog boga osim Allaha i nikoga mimo Njega ne obožavamo! Njemu pripada blagodat, poštovanje i lijepi spomen! Nema drugog boga osim Allaha! Njemu iskreno vjeru ispovijedamo, makar se bezbožnicima i ne dopadalo!”** (Muslim, 596)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ ، لَهُ النُّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ ، وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ، وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

- 3> “Nema drugog boga osim Allaha, Jedinoga, koji druga nema! Njemu pripada sva vlast i On nad svakom stvari ima moć! Allahu, niko ne može spriječiti ono što si Ti dao, a niti dati ono što Ti ne daješ! Nikome ne koristi njegova snaga pored Tvoje snage!” (Buhari, 844, i Muslim, 593)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيٍّ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ

- 4> Zatim se uči tesbih, koji se prenosi na nekoliko načina:

PRVI: *Subhanallah* (33 puta), *elhamdulillah* (33 puta), *Allahu ekber* (33 puta), nakon toga se upotpunjuje stotina riječima: “*La ilahe illahu vahdehu...*”

سبحان الله، الحمد لله، الله أكبر

Dokaz za ovo jest hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Onome ko nakon svakog farz-namaza po trideset tri puta bude slavio Allaha riječima ‘*subhānallāh*’, i trideset tri puta Mu bude zahvalio riječima ‘*elhamdulillah*’, i trideset i tri puta Ga bude veličao riječima ‘*Allāhu ekber*’, te stotinu upotpuni riječima: ‘*Lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh, leahul-mulku ve leahul-hamdu, ve huve alā kulli šej’in kadīr!* – Nema boga osim Allaha, Jednog i Jedinog, koji nema sudruga, Njemu pripadaju sva vlast i sva hvala i On je svemoćan!’, bit će oprosteni grijesi, pa makar ih bilo koliko morske pjene.” (Muslim, 597)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

DRUGI: *Subhanallah* (33 puta), *elhamdulillah* (33 puta), *Allahu ekber* (34 puta), na osnovu hadisa od Ka’ba b Udžre, radijallahu anhu, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Neće propasti onaj ko svaki propisani namaz poprati ustrajnim izgovaranjem ‘*subhanallah*’ trideset tri puta, ‘*elhamdulillah*’ trideset tri puta i *Allahu ekber* trideset četiri puta.” (Muslim, 596)

TREĆI: *Subhanallah* (25 puta), *elhamdulillah* (25 puta), *Allahu ekber* (25 puta) i *la ilahe illallah* (25 puta).

سبحان الله، الحمد لله، الله أكبر، لا إله إلا الله

Ovaj oblik zikra bilježi Tirmizi u hadisu od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu. (Tirmizi, 3413, a Albani, *Tahkiku miškatil-misbah*, 1/307, smatra ga vjerodostojnim).

ČETVRTI: Subhanallah (10 puta), elhamdulillah (10 puta), Allahu ekber (10 puta).

سبحان الله، الحمد لله، الله أكبر

Ovaj oblik bilježi Tirmizi od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum. (Tirmizi, 3410, a Albani, *Tahkiku miškatil-misbah*, 2/743, smatra ga vjerodostojnim)

Već je spomenuto pravilo o pitanju prakticiranja ibadeta na razne načine, tako da ponekad prakticiramo jedan zikir, a nekad drugi.

Sunnet je da se zikri na prste, kao što bilježe Ahmed i Tirmizi: **“Činite tesbih prstima, jer će i oni biti pitani i tražit će se od njih da svjedoče.”** (Ahmed, 27089, i Tirmizi, 3486, a Albani, *Sahihul-džami*, 2/753, smatra ga dobrim,).

5> Učenje Ajetul-Kursijje

Ebu Umama, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ko prouči Ajetul-Kursijju nakon svakog farz-namaza, od ulaska u Džennet sprečava ga samo smrt.”** (Nesai, 9928, a Munziri, *Et-Tergib ve-t-terhib*, 2373, Abdulhadi, *El-Muharrir*, 1/198, i Ibn Kajjim, *Zadulmead*, 1/303, smatraju ga vjerodostojnim)

6> Učenje sura El-Felek i En-Nas – *el-muavvizetejn*

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, kazuje da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da nakon svakog namaza prouči sure El-Felek i En-Nas. (Ebu Davud, 1525, Albani, *Sahihu Ebi Davud*, 5/254, smatra ga vjerodostojnim, kao i Ibn Huzejma i Ibn Hibban)

Ovo su sunneti u namazu koje je pohvalno prakticirati kako u sabahskom vremenu, tako i prilikom svih ostalih namaza i namaskih vremena. A Allah najbolje zna!

⟨9⟩ Sunnet je sjediti na mjestu na kojem je čovjek klanjao sabah-namaz, sve dok sunce ne izađe.

Džabir b. Semura, radijallahu anhu, prenosi da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što bi klanjao sabah, sjedio na mjestu na kojem je klanjao sve dok sunce ne bi dobro izašlo. (Muslim, 670)

◆ Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao: “Sedmoricu će Allah staviti u svoj hlad kad drugog hlada osim Njegovog ne bude...”, a jedan od njih je “čovjek čije je srce vezano za džamiju”.

JUTARNJI ZIKR

Vrijeme jutarnjeg zikra počinje od pojave zore, pa kada mujezin prouči ezan za sabah-namazi nema sumnje da su zikrovi čvrsti štit Allahovom robu na dunjaluku, a veliko blago na ahiretu.

U jutarnji i večernji zikr ubraja se sljedeće:

1

“Nema boga osim Allaha, Jedinoga, koji nema druga! Njemu pripada sva vlast i sva zahvalnost! On nad svačim ima moć! Nema pomoći ni ti moći nad Allahovom pomoći i moći!” Ko ove riječi izgovori ujutro kad osvane, upiše mu se stotinu dobrih djela, obriše mu se stotinu grijeha, imat će nagradu kao da je oslobodio roba i bit će zaštićen sve dok ne osvane. A ko ih izgovori i nakon što omrkne, imat će istu takvu nagradu.” (Ahmed, 8719, a Ibn Baz smatra ga dobrim)

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

2

“U noć uđosmo i noć dočeka svekolika vlast Allahova! Hvala Allahu i nema boga osim Njega, Jedinog, koji nema druga. Allahu, molim Te za sva dobra ove noći i za dobra koje je u njoj, a utječem Ti se od zla ove noći i zla koje je u njoj! Gospodaru moj, zaštititi me od lijenosti, nemoći, duboke starosti, dunjalučkih iskušenja i patnje u kaburu!”, a kada osvane, isto to kaže: “Jutro dočekasmo i jutro dočeka svekolika vlast Allahova... tražim od Tebe dobro ovog dana i onoga što je u njemu, a zaštititi me od zla ovog dana i onoga što je u njemu...” (Muslim, 2723)

أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرِ مَا فِيهَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ ، وَسُوءِ الْكِبَرِ ، وَفِتْنَةِ الدُّنْيَا ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ

وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ ذَلِكَ أَيْضًا : أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ... أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ

- 3** Najbolji zikr jeste dova traženja oprosta – sejjidul-istigfar: “Allahu, Ti si Gospodar moj, nema boga osim Tebe, stvorio si me i ja sam rob Tvoj, ja sam na tragu zavjeta Tebi datog, i obećanja Tvog u granicama svojim! Tebi se sklanjam pred zlom koje sam počinio, Tebi se vraćam pomoću blagodati Tvoje prema meni, Tebi priznajem grijehе svoje! Stoga, oprosti mi, jer osim Tebe niko drugi grijehе ne oprašta!” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko ovo izgovori u jednom danu, ubijeden u to što izgovori, pa umre prije nego što omrkne, taj je od džennetlija, a ko ih izgovori nakon što omrkne, ubijeden u ono što je rekao, pa umre u toj noći i on je od džennetlija.” (Buhari, 6306)

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي، وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

- 4** “Kada neko od vas osvane, neka kaže: ‘Allahu moj, u Tvoje ime osvićemo i u Tvoje ime omrknusmo, za Tebe živimo i za Tebe umiremo i pred Tobom ćemo biti proživljeni!’, a kada omrkne neka kaže: ‘Allahu moj, u Tvoje ime omrknusmo i u Tvoje ime osvićemo, za Tebe živimo i za Tebe umiremo i Tebi ćemo se vratiti!’” (Ebu Davud, 5068, Tirmizi, 3391, Nesai, 9836, Ibn Madža 3868, a Ibn Baz smatra ga vjerodostojnim)

اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ
اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

- 5** “Allahu, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Poznavaoče skrivenog i vidljivog, nema boga osim Tebe, Gospodaru svega i njegov Vladaru! Tebi se sklanjam pred zlom svoje duše, i pred zlom šejtana i njegovog širka, te da me sačuvaš od činjenja zla prema sebi ili bilo kojem muslimanu!” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Izgovori ove riječi kada osvaneš, kada omrkneš i kada legneš spavati.” (Ahmed, 6597, Ebu Davud, 5076, Tirmizi, 3529, i Nesai, 7699, a vjerodostojnim ga smatra Ibn Baz)

اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَه ، وَأَنْ أَقْتَرَفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا ، أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ

- 6 “Koji god Allahov rob svako jutro i svaku večer kaže: ‘U ime Allaha, sa čijim imenom ne može nautiti ništa ni na nebesima ni na Zemlji, On sve čuje i vidi’, tri puta, neće mu moći ništa naštetiti.” (Ahmed, 446, Tirmizi, 10179, i Ibn Madža, 3869, a Ibn Baz kaže: “Rekao je Tirmizi da je hadis dobar – vjerodostojan, što i jeste tako.”)

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

- 7 “Koji god Allahov rob, kad osvane i omrkne, tri puta izgovori: ‘Zadovoljan sam da mi je Allah Gospodar, islam vjera, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovjesnik’, zaslužit će pravo da Allah s njim bude zadovoljan na Sudnjem danu.” (Ahmed, 18967, Tirmizi, 3389, i Ibn Madža, 3870, a Ibn Baz ga smatra dobrim)

رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا

- 8 “Allahu, molim za oprost i zaštitu Tvoju na dunjaluku i na ahiretu! Allahu, molim za oprost i zaštitu Tvoju u mojim vjerskim i dunjalučkim poslovima, mojoj porodici i imovini mojoj! Allahu, pokrij moja sramna djela, a umiri moju bojazan! Allahu, sačuvaj me s moje prednje strane, te od svega što me može zadesiti s leđa, s desne ili lijeve strane i odozgo! Prizivam Tvoju veličinu da ne budem ščepan odozdo!” (Ahmed, 4785, Ebu Davud, 5074, Nesai, 10401, i Ibn Madža, 3871, a Hakim ga smatra vjerodostojnim)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ ، وَأَهْلِي وَمَالِي ، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي ، وَأَمِنْ رُوعَاتِي ، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي ، وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي ، وَمِنْ فَوْقِي ، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي

- 9 “Utječem se Allahovim potpunim riječima od zla koje je stvorio!” (Ahmed, 7898, i Tirmizi, 3437, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, a Ibn Baz ga smatra vjerodostojnim)

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خُلِقَ

- 10 Kada bi osvanuo, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj izgovarati sljedeće: **“Osvanusmo u urođenoj vjeri islama, iskrenoj riječi vjerovanja, vjeri našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i kao sljedbenici čiste vjere praoca našeg Ibrahima, koji nije bio idolopoklonik”**, (Ahmed, 21144, 15367), a kada bi omrknuo, govorio je: “Omrknusmo u urođenoj vjeri islama...” (Ibn Baz ga smatra vjerodostojnim.)

Svi navedeni zikrovi i dove nalaze se u djelu šejha Ibn Baza, pod naslovom *Tuhfetul-ahbar*, u kojem se u poglavlju o jutarnjem i večernjem zikru navode korisni zikrovi i dove iz Kur’ana i sunneta.

أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ ، وَكَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ ، وَدِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَوَمَلَّةِ
أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ، وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

- 11 “O Ti, Živi, Postojani, molim Te za obilatu milost Tvoju – popravi svako moje stanje i ne prepusti me samom sebi ni jednog trena!” (Nesai, 10405, Bezzar, 2/282, a Ibn Hadžer i Albani smatraju ga dobrim. Vidjeti: Netaidžul-efkar, 177, Silsiletul-ehadisis-sahiha, 1/449)

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ ، وَلَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ

- 12 “Allah mi je dovoljan, nema boga osim Njega! Na Njega se oslanjam, i On je Gospodar Arša veličanstvenog!” Ko ovo izgovori sedam puta, Allah će ga spasiti svih briga. (Ebu Davud 5081, od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, a Albani, Es-Silsiletus-sahiha, 11/449, smatra da je vjerodostojan)

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

TREĆE: Vrijeme jutra – duha

Sunnet je u jutarnjem vremenu klanjati duha-namaz

◆ Dokaz za to jeste:

- 1) hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem kaže: “Moj voljeni Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio mi je troje: da postim tri dana u svakom mjesecu, da klanjam dva rekata duha-namaza i da klanjam vitr prije spavanja.” Također, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to jeoporučio i Ebu Derau, radijallahu anhu. (Muslim, 722), kao i Ebu Zerru, radijallahu anhu, (Nesai, 2712, a Albani, *Es-Sahihah*, 2166, smatra ga vjerodostojnim)
- 2) hadis od Ebu Zerra, radijallahu anhu, koji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U svakom danu u kojem osvane čovjek je dužan dati sadaku na svaki svoj zglob, a svaki tesbih (*subhanallah*) je sadaka, svaki tahmid (*elhamdulillah*) je sadaka, svaki tehليل (la ilahe illallah) je sadaka, svaki tekbir (*Allahu ekber*) je sadaka, podsticanje na dobro je sadaka i odvracanje od zla je sadaka, a to sve nadoknađuje klanjanje dva rekata duha namaza.” (Muslim, 720).

Muslim u Sahihu bilježi hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem se pojašnjava da je svaki čovjek stvoren sa tri stotine i šezdeset zglobova, pa ko u svakom danu uradi isti broj dobrih djela (koliki je broj zgolobova), takav će omrknuti udaljivši se od Vatre.

◆ Vrijeme duha-namaza.

Početak vremena duha-namaza počinje od trenutka kad sunce odskoči u visini jednog koplja, tj. nakon isteka zabranjenog vremena za namaz.

Završetak vremena za klanjanje duha-namazajeste do pred podne, tj. na desetak minuta prije nastupanja podne-namaza.

Dokaz za to jeste hadis od Amra b. Abese, radijallahu anhu, u kojem se kaže: **“...Klanjaj sabah-namaz, a zatim nemoj klanjati sve dok sunce ne izađe i digne se za koplje od horizonta, jer ono izlazi između dva šejtanova roga i tada mu se klanjaju nevjernici. Nakon toga klanjaj koliko želiš, jer namazu prisustvuju meleki i bilježe sevape sve do vremena kada sjena koplja bude koliko je i samo koplje. Tada prestani sa namazom, jer se u tom vremenu Džehennem razbuktava. Kada se sunce makne sa zenita, klanjaj koliko hoćeš, jer namazu prisustvuju meleki i bilježe sevape sve dok se ne klanja ikindijski farz. Tada prestani sa namazom dok sunce ne zađe, jer ono zalazi između dva šejtanova roga i tada mu se klanjaju nevjernici.” ...**” (Muslim, 832)

◆ **Najbolje vrijeme** za klanjanje duha-namaza jeste pred kraj njegovog vremena, kad se pojača vrućina.

Dokaz za to jeste hadis od Zejda b. Erkama, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Namaz pokajnika klanja se u vremenu kada (od vreline pregrijanog pijeska po kojem hodaju) izgaraju papci mladunčadi deva, kada se poveća predpodnevna žega.”** (Muslim, 748)

Pojašnjenje riječi

Kaže Ibn Baz: “Izraz ‘termedu’ označava vrijeme kada ga pregrije sunčeva toplota, a ‘el-fisal’ su mladunčad deve (kojima vrela pijesak prži papke). U vremenu velikih vrućina, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je ove namaze pred kraj (namaskog) vremena.

◆ **Broj rekata duha-namaza**

Najmanji broj rekata duha-namaza jeste dva rekata, na osnovu hadisa od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem kaže: “Moj voljeni prijatelj oporučio mi je troje”, pa je spomenuo klanjanje dva rekata duha-namaza. (Buhari, 1981, i Muslim, 721)

A što se tiče najvećeg broja rekata, najispravnije mišljenje jeste da tu nema ograničenja, za razliku od onih koji su taj broj ograničili na osam rekata, jer broj rekata duha-namaza može da se poveća više od osam rekata, dokle Allah dadne da čovjek klanja, na osnovu hadisa od Aiše, radijallahu anha, u kojem kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao duha-namaz četiri rekata, a i dodavao koliko je Allah htio. (Muslim, 719)

ČETVRTO: Vrijeme podne-namaza

Za ovo vrijeme veže se nekoliko stvari:

Prva: Sunneti prije i poslije podne-namaza

Ranije smo, kada smo govorili o pritrđenim sunnetima, naveli da je prije podne-namaza propisano klanjati četiri rekata sunneta, a poslije podne-namaza dva rekata sunneta, što dokazuje hadis od Aiše, Ummu Habibe, Ibn Omera, radijallahu anhum.

Druga: Sunnet je da se prvi rekat podne-namaza klanja malo duže.

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, kazuje: “Dešavalo bi se da se prouči ikamet za podne-namaz, pa bi neko otišao do Bekie da obavi nuždu, zatim bi se abdestio i vratio na namaz, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, još bi bio na prvom rekatu, zato što je dugo ostajao na njemu.” (Muslim, 454)

Na osnovu toga, imamu je sunnet da oduži prvi rekat podne-namaza, a i ako neko klanja posebno, kao i žena kad klanja podne-namaz, jer je to zapostavljeni sunnet, da nam Allah pomogne da ga praktičiramo, čuvamo i održavamo!

Treća: U slučaju prevelike vrućine, sunnet je odgoditi podne-namaz dok ne popusti vrućina.

Dokaz za to jeste

hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kad se pojača vrućina, odgodite namaz dok ne zahladni, jer je jaka vrućina od džehenemskog oduška.”** (Buhari, 533, 534, i Muslim, 615)

Kaže Ibn Usejmin: “Ukoliko uzmemo u obzir da je sunce na polovini neba u ljetnim danima otprilike oko dvanaest sati, a da je vrijeme ikindija-namaza oko pola pet, onda se čeka da zahladni (i da se klanja podna) otprilike do četiri sata.” (*El-Mumti*’, 104/2)

Ovo je zahlađenje općenito za onoga ko klanja u džematu, kao i za onoga ko klanja pojedinačno, što je najprihvatljiviji stav, koji zastupa i Ibn Usejmin, tako da to obuhvata i žene, pa je i njima sunnet odgoditi podne-namaz dok ne popusti podnevna žega, zbog općenitosti hadisa od Ebu Hurejre, radijallahu anhu.

◆ Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao. “Namaz je svjetlo.” – namaz je tvoje svjetlo na dunjaluku i na ahiretu.

PETO: Vrijeme ikindija-namaza

Ranije je bilo riječi o propisanim i pritvrđenim sunnetima, ali se u pogledu ikindijskog sunneta ne navodi ništa što bi potvrđivalo ovaj sunnet.

Kaže Ibn Tejmijja: “Što se tiče (sunneta) prije ikindije, niko ko tvrdi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao prije ikindije, nije siguran da te predaje nisu slabe i pogrešne.” (El-Fetava, 23/125)

Tačno je, a Allah najbolje zna, da prije ikindija- namaza nema dokaza za klanjanje posebnog sunnet-namaza, tako da je vjernicima ovim ostavljena mogućnost da klanjaju dva ili više rekata općenitog dobrovoljnog namaza koji se klanja u bilo kojem vremenu, mimo onoga u kojem je zabranjeno.

◆ JUTARNJI I VEČERNJI ZIKR

Kada počinje vrijeme jutarnjeg i večernjeg zikra?

◆ Vrijeme jutarnjeg zikra

Počinje od pojave prave zore, odnosno u vrijeme sabah-namaza, kada se prouči ezan za sabah-namaz, tada počinje vrijeme jutarnjeg zikra, što je mišljenje većine učenjaka.

◆ Vrijeme večernjeg zikra:

Općenito, a Allah najbolje zna, počinje nakon ikindija-namaza, pa traje sve do pred zalazak sunca, **a čak je dozvoljeno da se uči i poslije akšama.**

ŠESTO: Vrijeme akšama

Za akšamsko vrijeme veže se nekoliko propisa:

- ◆ **Prva: Sunnet je u prvi akšam pozvati djecu da uđu u kući**
- ◆ **Druga: Sunnet je zatvoriti vrata u akšamsko vrijeme uz spominjanje Allahovog imena.**

Činjenjem ovih djela čovjek se štiti od šejtana i džina. Kada čovjek u akšamsko vrijeme pozove djecu u kuću i kada, izgovarajući Allahovo ime, zatvori kućna vrata, time čuva kuću i djecu od djelovanja i napada šejtana koji se u tom vremenu razilaze. Ovo ukazuje na to koliko islam vodi računa o našoj djeci i našim kućama.

Dokaz za to jeste:

hadis od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, koji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Kada nastupi noć, sakupite svoju djecu, jer se u to vrijeme razilaze šejtani, pa kada prođe neko vrijeme i nastupi noć, onda ih pustite. A i vrata zatvorite spominjući Allahovo ime, jer tako zatvorena vrata šejtan ne može otvoriti.**” (Buhari, 3304, i Muslim, 2012)

Okupljanje djece i zatvaranje vrata u prvi akšam pohvalno je djelo. (*Vidjeti: Fetaval-ledžnetid-daima, 26/317*)

Treće: Klanjanje dva rekata prije akšamskog farz-namaza

Abdullah b. Mugaffel el-Muzeni, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Klanjajte prije akšam-namaza”, a u drugoj verziji navodi se da je rekao: “Ko hoće”, iz bojazni da ih ljudi ne počnu praktikirati kao redovan sunnet. (Buhari, 1183)

Također, sunnet je klanjati dva rekata između svakog ezana i ikameta.

Kada se kaže da je između svakog ezana i ikameta sunnet klanjati dva rekata, ta dva rekata mogu se odnositi na klanjanje pritvrđenih sunneta u namaskom vremenu za koji je proučen ezan, kao naprimjer, klanjanje sabahskog sunneta ili podnevske sunneta. Dakle, pored potvrđenih sunneta u tom namaskom vremenu, čovjek ne mora klanjati posebna dva rekata. .

Dokaz za to jeste:

hadis od Abdullaha b. Mugaffela el-Muzenija, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Između svaka dva ezana je namaz”, ponovivši to tri puta, a zatim je rekao: “Ko hoće.” (Buhari, 624, i Muslim, 838)

Nema sumnje da dva rekata prije akšamskog farza, ili dva rekata između ezana i ikameta nisu na nivou pritvrđenih sunneta, pa se i izostavljaju ponekad, zato je i kazano: “**Ko hoće**”, ne želeći da to svijet prihvati kao redovan sunnet.

◆ Četvrto: Pokuđeno je spavati prije jacije

Ebu Berza el-Eslemi kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio odgoditi klanjanje jacije, a prezirao je spavanje prije jacije i sijelo (priču) poslije jacije. (Buhari, 599, i Muslim 647)

Razlog preziranja spavanja u vrijeme akšama, odnosno prije jacije, jeste da to može dovesti do izostavljanja klanjanja jacija-namaza u njegovo vrijeme.

- ◆ Tevba u danu i noći ključ je dobra robu i ona ga upravlja k Allahu. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao: “Zaista Allah pruža Svoju ruku noću da bi se pokajao onaj ko je griješio danju, i pruža Svoju ruku danju da bi se pokajao onaj ko je griješio noću.”

SEDMO: Vrijeme jacija-namaza

Podrazumijeva nekoliko stvari:

1. Pokuđeno je sijeliti poslije jacije

U hadisa Berze el-Eslemija, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao spavanje prije jacije, kao i sijelo i priču poslije jacije. **Međutim, ukoliko se razgovara o korisnim stvarima, tada to nije pokuđeno.**

Razlog pokuđenosti, a Allah najbolje zna, jeste bojazan da se kasno ne ode na počinak pa da to bude razlog da se prespava sabah ili da se ne klanja u prvo vrijeme, ili da se prepusti noćni namaz, ukoliko čovjek ustaje i klanja.

2. Bolje je odgoditi jaciju ukoliko to ne predstavlja poteškoću za vjernike.

Dokaz za to jeste:

hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedne noći kasnio toliko da je prošao dobar dio noći, a mnoge u džamiji obuzeo je san. Zatim je Poslanik izašao i rekao: **“Ovo je pravo vrijeme jacije, samo kada to ne bi predstavljalo poteškoću mom ummetu.”** (Muslim, 638)

Shodno ovome, sunnet je ženi, jer ona nije obavezna klanjati u džematu, da odgodi jaciju ukoliko joj to ne predstavlja poteškoću, kao i muškarcu koji iz opravdanog razloga ne klanja u džematu, kao što je putnik i sl.

Sunnet je svake noći proučiti suri Ihlas:

Ebu Derda, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Možete li svake noći proučiti trećinu Kur’ana?” Rekoše: “Kako neko može proučiti trećinu Kur’ana?” Odgovorio je: “*Kul huvallahu ehad* je ravna trećini Kur’ana.” (Muslim, 811) Bilježi ga i Buharija, ali od

Sunneti prije spavanja

SPAVANJE, za koje se veže nekoliko sunneta:

1 Zatvaranje vrata prije spavanja

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ugasite svjetiljke kada legnete spavati, zatvorite vrata, poklopite posude s vodom i prekrijte hranu i piće.”** (Buhari, 5624, i Muslim, 2012)

Razlog izricanja naredbe o zatvaranju vrata jeste zabrana ulaska šejtanima, kao što je spomenuto u hadisu od Džabira, radijallahu anhu:

“...A i vrata zatvorite spominjući ime Allaha, jer tako zatvorena vrata šejtan ne može otvoriti.” (Buhari, 5623, i Muslim, 2012)

2 Gašenje vatre prije spavanja

Džabir, radijallahu anhuma, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ugasite svjetiljke kada legnete spavati.”**

Također, Ibn Omera, radijallahu anhuma, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ne ostavljajte vatru u svojim kućama dok spavate.”** (Muslim, 2015)

Isti propis odnosi se na sve ostalo što može uzrokovati požar, kao što su grijalice i slično, jervatra je neprijatelj, kao što nas je o tome obavijestio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Ukoliko je osoba sigurna od vatre i da u blizini nema nešto što će prouzrokovati požar, nema smetnje da vatra ostane gorjeti, jer propis se veže za uzrok, da li postoji ili ne.

3 Uzimanje abdesta prije spavanja

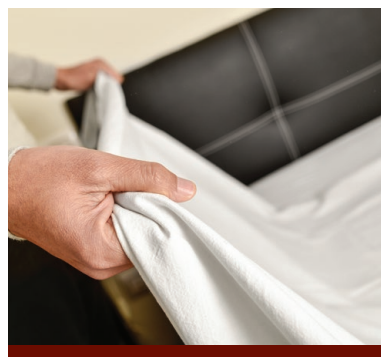
Bera b. Azib, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada hoćeš spavati, abdesti se kao što se abdestiš za namaz, a zatim leži na desnu stranu i reci: ‘Allahu moj, ja svoje lice Tebi predajem...’”** (Buhari, 247, i Muslim, 2710)

اللَّهُمَّ اِنِي اَسَلَمْتُ وَجْهِي اِلَيْكَ

4 Otresti postelju prije lijeganja

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas krene u postelju, neka unutrašnjim dijelom pokrivača pređe preko nje, jer on ne zna šta je tu bilo poslije njega, a zatim neka kaže: ‘U Tvoje ime, Gospodaru, liježem...’”** (Buhari, 6320, i Muslim, 2714)

بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي

Pojašnjenje izraza

Unutrašnjost prekrivača označava dio koji je uz tijelo.

Postelja se otresa unutrašnjim dijelom prekrivača, i to se radi tri puta, izgovarajući pri tome Allahovo ime.

Najbolje je da se postelja otrese unutrašnjim dijelom odjeće, a neki učenjaci, kao šejh Ibn Džibrin, smatraju da se to može uraditi bilo čime, jer je važno da se otrese postelja. Šejh Ibn Džibrin kaže: “Nije uvjet da se koristi unutrašnji dio, nego da se otrese postelja kapom ili nečim sličnim, čime se postiže učinak.” (*El-Fetava*, 2693)

5 Spavanje na desnoj strani

6 Stavljanje desne ruke pod desni obraz

Dokaz za ova dva sunneta nalazi se u hadisu od Beraa b. Aziba, u kojem se spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada hoćeš spavati, abdesti se kao što se abdestiš za namaz, a zatim leži na desnu stranu i reci: ‘Allahu moj, ja svoje lice Tebi predajem...’”** (Buhari, 2710, i Muslim, 247),

اللَّهُمَّ اني أَسْأَلُكَ وَجْهِي إِلَيْكَ

kao i hadis od Huzejfe, radijallahu anhu, u kojem se navodi da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi legao spavati, stavljao ruku ispod obraza. (Buhari, 6314)

7 Učenje zikrova pred spavanje

Zikrovi prije spavanja uzimaju se iz Kur'ana i sunneta

1 Iz Kur'ana

1) Ajetul-Kursijja

Sunnet je proučiti Ajetul-kursijju prije spavanja, jer se time čovjek štiti od šejtana sve do svanuća.

Na to ukazuje slučaj Ebu Hurejre, radijallahu anhu, i kradljivca zekata. Ebu Hurejra kazuje: “Kada sam osvanuo, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovno me upita: ‘O Ebu Hurejra, šta je sa tvojim zarobljenikom od sinoć?!’, a ja mu odgovorih: ‘O Allahov Poslaniče, rekao mi je da će me podučiti riječima u kojima će Allah dati da bude koristi za mene, pa sam ga pustio.’ On upita: ‘Koje su to riječi?’ Rekoh mu: ‘Rekao mi je da, kada legnem u postelju, proučim *Ajetul-Kursijju* od početka do kraja, i onda je dodao da će nada mnogom cijelu noć bdjeti čuvar od Allaha i da mi se šejtan neće moći približiti sve do svanuća.’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada mi reče: ‘On je veliki lažov, ali ti je rekao istinu. Znaš li, o Ebu Hurejra, s kim si pričao već tri noći?’ ‘Ne znam’, rekoh mu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘To je bio šejtan.’” Buhari, 2311, u naslovu, Nesai, *Sunenul-Kubra*, 10795)

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

2> Učenje dva zadnja ajeta sure El-Bekara

Ebu Mesud el-Ensari, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ko u noći prouči dva ajeta s kraja sure El-Bekare, bit će mu dovoljno.”** (Buhari, 4008, i Muslim, 807). Međutim ova dva ajeta ne spadaju u zikir pred spavanje, nego se mogu učiti tokom cijele noći, odnosno od trenutka kad nastupi akšamsko vrijeme, pa ko ih ne proučitada, može da ih prouči pred spavanje, ako se sjeti.

Razilaženje u pogledu značenja riječi **“bit će mu dovoljno”**

Prvo mišljenje jeste da se ove riječi odnose na noćni namaz, tj. onaj ko prouči ova dva ajeta, oni će mu nadomjestiti klanjanje noćnog namaza, a drugo mišljenje jeste da riječi: “oni će mu biti dovoljni”, znače da ih je dovoljno proučiti pa da čovjek bude zaštićen od šejtana te noći.

Treće mišljenje jeste da će mu učenje ovih riječi biti dovoljno kao zaštita od svih nevolja i problema, a može podrazumijevati i sve navedeno u prvom i drugom mišljenju, kao što kaže Nevevi, *Šerh-n-Nevevi* li Muslim, 808, Poglavlje o vrijednosti jacije i zadnjih ajeta sure El-Bekara.

3> Učenje sura El-Ihlas, El-Felek i En-Nas u dlanove i potiranje tijela tri puta

Dokaz za to jeste

hadis Aiše, radijallahu anha, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svake noći, kada bi krenuo u postelju, sastavio dlanove, puhnuo u njih i učio sure **El-Ihlas, El-Felek i En-Nas**, a zatim bi potrao njima koliko je mogao dohvatiti od tijela, počevši od glave i lica, a zatim preostali dio tijela, i to bi činio tri puta. (Buhari, 5017)

Iz prethodnog hadisa može se zaključiti da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prakticirao ovaj sunnet svake noći, na osnovu riječi Aiše, radijallahu anha: “svake noći”, pa onaj ko hoće da prakticira ovaj sunnet, treba da sastavi dlanove, zatim da u njih prouči sure El-Ihlas, El-Felek i En-Nas, a zatim da njima potare koliko može od tijela, počevši od glave i lica, što treba uraditi tri puta.

4> Učenje sure El-Kafirun

Urva b. Nevfel prenosi od svoga oca da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Nevfelu: **“Prouči: Kul ja ejjuh-el-kafirun, a onda spavaj kad završiš, jer ona je znak odricanja od mnogoboštva.”** (Ahmed, 21934, Ebu Davud, 5055, i Tirmizi, 3403, a Albani ga smatra dobrim)

2 Sunnet je i učiti i mnoge druge dove, kao naprimjer:

- 1> “U Tvoje ime, Allahu naš, živimo i umiremo!” (Buhari, 6324, od Huzejfe, radijallahu anhu)

بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا

- 2> “Allahu moj, stvorio si moju dušu i Ti ćeš je uzeti, Tebi pripada naša smrt i na život, pa ako nas poživiš, sačuvaj je, a ako nas usmrtiš, oprosti joj! Allahu moj, od Tebe oprost tražim!” (Muslim, 2712)

اللَّهُمَّ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَأَحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَهَا فَأَغْفِرْ لَهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ

- 3> “Allahu, Gospodaru nebesa, Zemlje i Prijestolja velikog, Gospodaru naš i svega što postoji, Ti koji daješ da zrnevlje i koštice prokljaju, Objavitelju Tevrata, Indžila i Furkana, Tebi se sklanjam pred zlom svačijim, Ti si Taj koji svim upravljaš! Allahu moj, Ti si Prvi, i prije Tebe nije bilo ništa, Ti si Posljednji, i poslije Tebe neće biti ničeg, Ti si Skriveni, i bez Tebe ništa ne postoji, Ti si Vidljivi, i iznad Tebe ne postoji ništa, oslobodi nas duga i sačuvaj nas siromaštva!” (Muslim, 2713)

اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى ، وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ ، افْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَعِنَّا مِنَ الْفَقْرِ

- 4> “U Tvoje ime, Gospodaru, svoje tijelo spuštam i u Tvoje ime ustajem! Ako uzmeš moju dušu, smiluj joj se, a ako je vratiš, čuvaj je onim čime čuvaš Svoje dobre robove!” (Buhari, 6302, i Muslim, 2714)

بِسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتَ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَأَرْحَمَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَأَحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ

- 5> “Hvala Allahu, koji nas nahrani i napoji, te koji Sebe učini nama dostatnim i koji nam se smilova! Ta, koliko je onih koji za sebe

nemaju zaštitnika i skrbnika!” Hadis prenosi Enes, radijallahu anhu, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi legao u poselju, proučio: “Hvala Allahu...” Muslim, 2715)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا وَأَوَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤَيِّ

- 6> **“Allahu moj, zaštiti me od Svoje kazne na Dan kada proživiš Svoje robove!”** (Ahmed, 18660, a Albani, Sahihul-džami’, 2/869, smatra ga vjerodostojnim)

اللَّهُمَّ قِنِّي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبَعَتْ عِبَادَكَ

- 7> **“Subhanallah” i “elhamdulillah”, po trideset tri puta, a “Allahu ekber” trideset četiri puta.**

Sunnet je prije spavanja po trideset tri puta izgovoriti “*subhanallah*” i “*elhamdulillah*” i trideset četiri puta “*Allahu ekber*”, jer to polučuje dobrom i daje tijelu snagu za naredni dan.

Dokaz za to jeste hadis od Alije, radijallahu anhu, u kojem kaže da se Fatima žalila na bolove u rukama koje je dobila od korištenja mlina za pšenicu, pa kad je čula da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došlo roblje, otišla mu je da zatraži slugu, ali ga nije zatekla, pa je Aišu obavijestila o razlogu svog dolaska. Kada se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio, Aiša ga je obavijestila o Fatiminom dolasku, a on se odmah uputio Fatiminom kući i nju i njenog muža zatekao je u postelji. Oni su htjeli ustati, ali Poslanik im je rekao da **ostanu ležati** i sjeo je između njih tako da je Alija osjetio hladnoću njegovih stopala na prsima. Zatim im je rekao: **“Hoćete li da vas obavijestim o onome što je bolje od onoga što ste tražili (sluge)? Kada legnete u postelju, trideset četiri puta izgovorite ‘Allāhu ekber’, trideset tri puta ‘subhānallāh’ i trideset tri puta ‘elhamdulillāh’ i, to vam je bolje nego da imate slugu”**(Buhari, 3705, i Muslim, 2727)

A u drugoj verziji navodi se da je Alija, radijallahu anhu, rekao: “Otkad sam čuo ove riječi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisam propustio izgovoriti ih.” Kada su ga upitali: “Čak ni u noći Siffina”, on je odgovorio: “Čak ni te noći!” (Buhari, 5362, i Muslim, 2727)

- 8> **“Allahu moj, Tebi se predadoh i oporučih stanje svoje, i prepustih (sklonih) leđa svoja iz želje i straha prema Tebi, jer nema skloništa ni spasa pred Tobom osim kod Tebe! Vjerujem u Tvoju Knjigu, koju si spustio, i u Tvoga Vjerovjesnika, koga si poslao.”** (Buhari,

247, i Muslim, 2710) Na kraju hadisa Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: **“Neka ti to budu zadnje riječi, pa ako umreš, umrijet ćeš u čistoj vjeri islamu”**, a u Muslimovoj verziji kaže se: **“...A ako osvaneš, osvanut ćeš u dobru.”**

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَجْهِي إِلَيْكَ ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ . لَا مَلْجَأَ وَلَا مُنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ ، أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

U ovom hadisu pojašnjava se i jedan drugi sunnet, a to je da ovaj zikr bude zadnje što će čovjek izgovoriti pred spavanje, u čemu se krije velika nagrada: ukoliko bude propisano da umre u toj noći, umrijet će u čistom islamu, u sunnetu i vjeri Ibrahima, alejhis-selam, a ako osvane, osvanut će sa dobrom u opskrbi i djelima, jer to je općenita riječ koja podrazumijeva i spomenuto i ono mimo njega, a Allah najbolje zna.

- ◆ Zikr je neprobojna utvrda i uzrok života srca, pa budi onih koji mnogo zikre. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao: “Primjer onoga koji spominje svog Gospodara I onoga koji ne spominje svog Gospodara je kao primjer živog I mrtvog.”

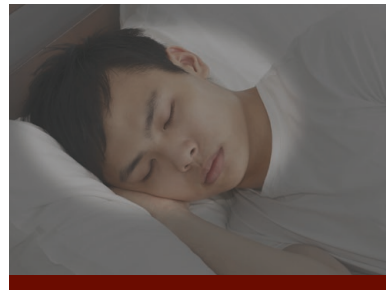
Vrlo je važno napomenuti da mnogo zikra dovodi do mnogog dobra, kojim nas obasipa Uzvišeni Gospodar, a o tome govori hadis u od Šeddada b. Evsa, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najbolji istigfar (sejjidul-istigfar) jeste da kažeš: ‘Allahu, Ti si Gospodar moj, nema drugog boga osim Tebe, stvorio si me i ja sam rob Tvoj, ja sam na tragu zavjeta Tebi datog, i obećanja Tvog u granicama svojim! Tebi se sklanjam pred zlom koje sam počinio, Tebi se vraćam pomoću blagodati Tvoje prema meni, Tebi priznajem grijehe svoje. Stoga, oprosti mi, jer osim Tebe niko drugi grijehe ne oprašta!’” Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Ko ove riječi izgovori u jednom danu, ubijeden u to što izgovori, pa umre prije nego što omrkne, taj je od džennetlija, a ko ih izgovori nakon što omrkne, ubijeden u ono što je rekao, pa umre u toj noći, i on je od džennetlija.” (Buhari, 6306)

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

◆ Sunneti vezani za snove

Ono što se vidi u snu može se svrstati u tri kategorije, kao što se navodi u hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji bilježi Muslim.

1 Istiniti (dobri) snovi, koji su vjernicima radosna vijest od Uzvišenog Allaha, a uz koje se vežu neki postupci koji će biti spomenuti poslije.

2 Uznemirujući snovi, koji su od šejtana, koji mu ne mogu nauditi ukoliko se čovjek bude držao pravila vezanih za takve snove, a o čemu će više riječi biti kasnije.

3 Snovi koji su posljedica čovjekovog razmišljanja pred spavanje, koji, inače, nemaju neku vrijednost.

◆ Od sunneta koji se vežu za ovu temu jeste ono što se spominje u sljedećim hadisima:

Ebu Selema, radijallahu anhu, kazuje: “Ponekad sam sanjao snove koji su me umarali i uznemiravali, pa sam vidio Ebu Katadu i rekao mu to, a on mi je odgovorio da je i on imao takve snove pa je sreo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i požalio mu se, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao

mu je: **‘Lijep san je od Allaha, pa kada neko od vas usnije ono što voli, neka o tome ne govori osim onome koga voli. Međutim, ukoliko usnije nešto što ne voli, neka pljucne (puhne) tri puta na lijevu stranu i kod Allaha zatraži utočište od šejtana i njegovog zla i neka nikome o njemu ne govori, pa mu neće ništa naštetiti.’**”

Ebu Selema kaže: “Znao sam sanjati snove koji su mi bili teški poput brda, pa sam čuo ovaj hadis, nakon čega sam se rasteretio i nisam o njima brinuo.” (Buhari, 5747, i Muslim, 2261) U drugoj verziji navodi se: **“Dobar san je od Allaha, a sanjarenje je od šejtana, pa kada neko od vas sanja nešto što ga uplaši, neka pljucne na lijevu stranu i kod Allaha zatraži utočište od njegovog zla, pa mu neće naškoditi.”** (Buhari, 3292, i Muslim, 2261)

U hadisu od Džabira, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Neka kod Allaha zatraži utočište od prokletog šejtana, tri puta, i neka se okrene na drugu stranu od one na kojoj je spavao.”** (Muslim, 2262)

U hadisu od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas vidi u snu ono što voli, to je od Allaha, pa neka na tome zahvaljuje Allahu.”** (Buhari, 7045)

◆ **Na osnovu prethodnih hadisa zaključujemo da je onome koji usnije lijep san sunnet sljedeće:**

- ① **Prvo:** Allahu zahvaliti na tome, jer je to od Njega, slavljjen neka je!
Drugo: Ispričati san, ali samo onome koga voli.

② **A onome ko usnije ružan san, sunnet je da uradi sljedeće:**

Prvo: Puhnuti ili pljucnuti na lijevu stranu tri puta.

Drugo: Kod Allaha zatražiti zaštitu od šejtana i zla koje je vidio u snu, izgovarajući tri puta: “Allahu se utječem od šejtana i zla onoga što sam vidio!”

Treće: Ne pričati nikome o tome, pa ako tako uradi, neće mu moći naštetiti, kao što nas je obavijestio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Tome se može dodati sljedeće:

Četvrto: Okrenuti se na drugu stranu od one na kojoj je spavao, a ako je ležao na leđima, treba da se okrene nastranu.

Peto: Ustati i klanjati dva rekata.

Pouka iz prethodnih hadisa jeste da je san muslimana dio vjerovjesništva, kao i da najistinitije snove imaju oni koji su iskreni u svom govoru kada su budni, jer takvi snovi jesu rezultati iskrenosti, kao i blagodati koju dobije musliman čak i kad je u stanju sna.

◆ **Onome ko se probudi noću sunnet je da prouči sljedeće:**

Ubada b. Samit, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko se trgne iza sna, pa kaže: **‘Nema drugog boga osim Allaha, Jedinoga, koji nema sudruga. Njemu vlast pripada i Njemu je zahvalnost svaka! Njegova je moć iznad svake druge moći, neka je slavljen Allah i neka Mu je hvala, nema drugog boga osim Allaha! Allah je najveći! Nema moći i sile osim Allahove, Moćnog i Velikog!’**, a zatim zamoli za oprost ili uputi dovu, bit će mu primljeno, a ako još uzme abdest i klanja (nafilu), bit će mu namaz primljen.” (Buhari, 1154)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، الْحَمْدُ لِلَّهِ
وَسُبْحَانَ اللَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Pojašnjenje izraza

Pojašnjavajući izraz “**men tearra minel-lejli**”, Ibn Esir kaže: “Tj. ko se trgne iz sna i probudi se.”. (Vidjeti: Nihajetul-garibil-eser, str.108)

U ovom hadisu nalaze se dvije velike i radosne vijesti za onoga koji se trgne iza sna pa izgovori spomenuti zikr: **“Nema drugog boga osim Allaha, Jedinoga, koji nema sudruga! Njemu vlast pripada i Njemu je zahvalnost svaka! Njegova je moć iznad svake druge moći, neka je slavljen Allah i neka Mu je hvala, nema drugog boga osim Allaha! Allah je najveći! Nema moći i sile osim Allahove, Moćnog i Velikog!”**, a to su:

Prvo: Ako nakon toga izgovori: “Allahu moj, oprost mi”, ili uputi dovu, bit će mu udovoljeno.

Drugo: Ako ustane, pa se abdesti i klanja, bit će mu primljen namaz. Hvala Allahu, koji nas je obdario ovakvim blagodatima i od Njega tražimo pomoć da činimo ovakva djela!

Sa ovim sunnetima završeno je izlaganje o vremenski uvjetovanim sunnetima, jer nakon ovoga dolaze sunneti koje smo spomenuli na početku izlaganja, kao što su upotreba misvaka i učenje dove: **“Hvala Allahu, koji nas je oživio, nakon što nas je usmrtio, i pred Njim ćemo se sakupiti.”**

SUNNETI KOJI NISU VREMENSKI UVJETOVANI

To je drugi dio svakodnevnih sunneta, koji inače predstavlja široko područje i podrazumijeva mnoge sunnete, zavisno od stanja, osobe, mjesta i vremena.

Ovom prilikom spomenut ću one sunnete koji se ponavljaju svakodnevno, a od Allaha tražim pomoć i olakšanje.

Prvi sunneti u ovom poglavlju

Prvo: Sunneti objedovanja

1 Izgovaranje bismille prije jela

Omer b. Ebu Selema, radijallahu anhu, kazuje: “Kao dječak bio sam pod skrbištvom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa pošto sam, dok bih jeo, ruku pružao po cijeloj posudi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom mi je rekao: ‘Dječaće, izgovori ‘bismillah’, jedi desnom rukom i jedi ispred sebe.’ Na takav sam način poslije jeo.” (Buhari, 5376, i Muslim, 2022)

Ukoliko se zaboravi izgovoriti bismilla, sunnet je kazati, kad se sjetimo: “U ime Allaha, na početku i na kraju!”

بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ

Aiša, radijallahu anha, u prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada neko od vas jede, neka prouči bismillu, a ako zaboravi na početku, neka kaže: ‘U ime Allaha, na početku i na kraju!’” (Ebu Davud, 3767, i Tirmizi, 1858, a Albani ga smatra vjerodostojnim, kao što je već spomenuto.

Hadis također ukazuje na to da čovjek treba jesti desnom rukom, kako ne bi nalikovao na šejtana, a ako musliman ne izgovori bismillah, pridružuje mu se šejtan pri uzimanju hrane, pa ako jede ili pije lijevom rukom, nalikuje šejtanu u tome, jer šejtan jede i pije lijevom rukom.

Dokaz za to jeste

hadis Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Neka niko od vas ne jede lijevom rukom i neka ne pije lijevom rukomjer šejtan jede lijevom rukom i pije lijevom rukom.”** A Nafi, prenosilac hadisa, dodaje: **“Neka ne uzima njome, niti daje njome.”** (Muslim, 2020)

Šejtan ustrajno nastoji ući u kuće, kako bi boravio u njima i pridružio se ukućanima pri jelu i piću. Džabir b. Abdullah, radijallahu anhumu, kazujeda je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **“Kada čovjek uđe u kuću, pa spomene Allaha pri ulasku i uzimanju hrane, šejtan svojoj družini kaže: ‘Nema vam ovdje ni konaka ni večere’, a ako uđe pa ne spomene Allahovo ime pri ulasku, šejtan kaže: ‘Dobili ste konak’, pa ako ne spomene Allaha ni prilikom jela, onda rekne: ‘Dobili ste i večeru.’”** (Muslim, 2018)

2 Jest i ispred sebe

Omer b. Ebu Selema, radijallahu anhu, prenosi da je u Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“I jedi ispred sebe!”**

3 Uzeti zalogaj koji ispadne, očistiti ga i pojesti.

Džabira, radijallahu anhu, kazuje čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: **“Šejtan je uz svakog od vas, šta god radili, čak i prilikom jela, pa ako nekome od vas ispadne zalogaj, neka ga očisti, a zatim neka ga pojede, neka ga ne ostavlja šejtanu. A kada završi s jelom, neka obliže prste, jer ne zna u kojem je dijelu hrane bereket.”** (Muslim, 2033)

Iz hadisa se zaključuje da šejtan ustrajno nastoji da bude uz čovjeka u svakom poslu koji radi, kako bi mu krao bereket u životu i kvario mnoga djela, a ono što dokazuje njegovu ustrajnost u tome jesu riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **“Šejtan je uz svakog od vas, šta god radili.”**

4 Oblizati prste

Sunnet je nakon jela oblizati prste, a i da to uradi neko drugi, poput supruge, naprimjer. Čak je sunnet ne brisati ruke maramicom ili nečim sličnim dok se ne obližu.

Dokaz za to nalazi se u prethodnom hadisu od Džabira, radijallahu anhu.

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas jede, neka ne briše svoje ruke dok ih ne obliže ili mu to ne uradi neko drugi.”** (Buhari, 5456, i Muslim, 2033)

5 Potrati zdjelu iz koje se jede

Pod potiranjem zdjele iz koje se jede podrazumijeva se da se na kraju jela, prstima ili komadom kruha pređe preko unutrašnjosti posude i pokupe ostaci hrane u njoj i pojedu jer moguće je da se bereket nalazi u onome što je preostalo u posudi.

To dokazuje hadis od Enesa, radijallahu anhu, u kojem kaže: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da posudu iz koje smo jeli dobro potaremo (i tako očistimo od ostataka hrane)”. (Muslim, 2034), a u drugoj predaji od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, skaže se: **“Neka potare posudu iz koje jede.”** (Muslim, 2035)

Ibn Usejmin kaže: “To znači da prstima sabere ono što je ostalo od hrane i da to pojede, što je sunnet također, koji je danas, nažalost, uveliko zapostavljen kod mnogih ljudi, pa čak i od onih učenijih.” (*Šerhu Rijadis-salihin*, 1/892)

6 Jesti sa tri prsta

Sunnet je da se jede sa tri prsta, za ono što se može uzeti sa tri prsta, poput datule i slično.

To dokazuje hadis od Ka’ba b. Malika, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo sa tri prsta, a ruku bi oblizao prije nego što bi je obrisao. (Muslim, 2032)

7 Piti na tri daha (izdišući zrak van posude iz koje se pije)

Sunnet je da se pije na tri duška i da se nakon svakog puta napravi predah.

Dokaz za to nalazi se u hadisu od Enesa, radijallahu anhu, u kojem se kaže da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom pijenja odahnuo tri puta, govoreći da je tako bolje, ugodnije i da se tako bolje gasi žeđ, a i Enes, radijallahu anhu, govorio je: **“I ja odahnem tri puta prilikom pijenja.”** (Buhari, 5631, i Muslim, 2028)

Pod ovim se misli da prilikom pijenja treba disati izvan posude, jer je disanje u posudu pokuđeno, na osnovu hadisa od Ebu Katade, radijallahu anhu, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: **“Kada neko od vas pije, neka ne diše u posudu iz koje pije.”** (Buhari, 5630, i Muslim, 267)

8 Zahvaliti Allahu nakon jela

Dokaz za ovaj sunnet jeste:

Hadis od Enes b. Malika, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je zadovoljan Svojim robom koji Mu zahvali na hrani koju pojede i na piću koje popije. (Muslim, 2743)

Zahvalnost se može iskazati na više načina, izgovaranjem sljedećih dova:

- 1> “Hvala Allahu neizmjeno, iskreno i blagoslovljeno! Neka ova Tvoja blagodati ne prestane, i neka ne bude naša posljednja hrana, jer nam je ona, Gospodaru naš, potrebna!” (Buhari, 5458)
- 2> “Hvala Allahu, koji nas je nahranio i napojio bez ičije pomoći, i bez nijekanja dobrote i zahvalnosti Njemu!” (Buhari, 5459)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانَا وَأَرْوَانَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ، وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ رَبَّنَا

9 Zajedničko objedovanje

Od sunneta je da se jede zajedno, a ne svako posebno

Dokaz za to nalazi se u hadis od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, koji kaže da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **“Hrana za jednog dovoljna je za dvojicu, a hrana za dvojicu dovoljna je za četvericu, a hrana za četvericu dovoljna je za osmericu.”** (Muslim, 2059)

10 Pohvaliti hranu, ako nam se sviđjela

Sunnet je pohvaliti hranu ako nam se sviđjela, a nema sumnje da se hvali isključivo zbog ukusnih sastojaka.

Dokaz za to nalazi se u hadisu Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom tražio nešto za umak, pa su mu rekli da ima samo sirće. Kad su mu ga donijeli, on je umakao i govorio: **“Divan li je umak sirće, divan li je umak sirće!”** (Muslim, 2052). Sirće je bio umak kod njih i slatkog okusa, ne kiselog, kao što je to danas kod nas.

Ibn Usejmin kaže: “Ovo je, također, jedna od uputa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji bi pohvalio hranu kada bi mu se sviđjela. Također, kada bi pohvalio hljeb, rekao bi: “Što je dobar hljeb tog i tog čovjeka”, ili slično tome.. (Šerhu Rijadis-salihin, 2/1057)

Ukoliko pogledamo naše današnje stanje, vidjet ćemo mnoga odstupanja od sunneta Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Mnogi nisu stali na tome, nego čine ono što je suprotno sunnetu, kao što je nalaženje mahana hrani i njeno kuđenje, što je očita suprotnost Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem uputi. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi hadis u kojem se navodi da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikad nije kuduo hranu, ako bi mu se sviđjela, jeo bi, a ako mu se ne bi sviđjela, ostavio bi je. (Buhari, 3563, i Muslim, 2064)

11 Dova za onoga ko pripremi jelo

Dokaz za to nalazi se u hadisu Abdullaha b. Busra, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao njegovom ocu, pa su mu ponudili hranu, jedan svoj specijalitet, i on je jeo. Zatim su mu donijeli datule, pa je jeo i to, a koštice je bacao sa dva prsta, sastavljajući srednji i kažiprst. Nakon toga doneseno mu je piće, pa ga je pio, a ostatak je dao onome s desne strane. Kaže Abdullah: “Moj otac je uzeo za uzdu njegove jahalice i rekao: ‘Zamoli Allaha za nas!’ , a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘**Allahu moj, daj im bereket u onome čime ih opskrbiš, oprosti im i smiluj im se!**’” (Muslim, 2042)

Hrana koja se spominje u hadisu pravljena je od datula, pšenice, suhog sira i masla.

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَا رَزَقْتَهُمْ ، وَاعْفِرْ لَهُمْ ، وَارْحَمَهُمْ

12 Sunnet je ponuditi vodom onoga koji je sa desne strane, prije onoga s lijeve.

Ukoliko neko sjedi s čovjekov desne i lijeve strane, sunnet je da vodom ponudi prvo onoga ko sjedi s njegove desne strane, prije onoga ko sjedi s lijeve strane.

Dokaz za to nalazi se u hadisu od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji kazuje: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao nam je u ovu našu kuću i zatražio nešto za piće, a mi smo pomuzli jednu ovcu i dodali malo vode iz ovog našeg bunara i dali njemu da pije, pa je pio. Ebu Bekr sjedio je s Poslanikove lijeve strane, Omer ispred njega, a neki beduin s desne strane, pa kada se on napio, Omer mu napomenu da dadne Ebu Bekru, ali on prvo dade beduinu, prije Ebu Bekra i Omera, govoreći: ‘**Oni desni, desni, desni**’” A Enes je tri puta rekao: “To je sunnet.” (Buhari, i2571. Muslim, 2029)

13 Onaj ko druge poslužuje pićem zadnji pije

Sunnet je onome ko druge poslužuje pićem da zadnji pije.

Dokaz za to jeste jedan duži hadis od Ebu Katade, radijallahu anhu, u kojem se kaže: “...Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, točio, a ja sam dijelio, sve dok nismo ostali Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dolio

i rekao mi da pijem, a ja sam rekao: **‘Neću piti dok se ti ne napiješ, Božiji Poslanice’**, a on mi reče: **‘Onaj ko poji ljude treba da zadnji pije’**, pa sam se napio, a to je uradio i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem...” (Muslim, 681)

Pravilo: Sunneta je za onoga koji pije mlijeko da nakon pijenja usta ispere vodom, kako bi saprao masnoću koja se nalazi u mlijeku. **Dokaz za to** jeste hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhumu, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pio mlijeko, a zatim je zatražio vode, isprao usta i rekao: **“Ono sadrži masnoću.”** (Buhari, 211, i Muslim, 358)

14 Pokrivanje posude i spominjanje Allahovog imena prilikom smrkavanja

Kada nastupa noć, sunnet je poklopiti otvorene posude, zavezati mješine i spominjati Allahovo ime prilikom toga.

Dokaz tome jeste hadis od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhhuma, u kojem kaže da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **“Poklopite posuđe i zavezite mješine, jer u godini ima jedna noć u kojoj se spušta kuga (bolest) i neće proći kraj posude koja nema poklopac ili mješine koja nije zavezana, a da neće ući u nju.”** (Muslim, 2014) U verziji koju bilježi Buhari navodi se: **“Zavezite mješine, spominjući Allahovo ime, i poklopite posuđe, spominjući Allahovo ime, ili barem nešto stavite preko njih.”** (Buhari, 5623)

Drugo: Sunneti selama, susreta i druženja

1 Sunnet je nazivanje selama

Dokazi za ovo su mnogobrojni, jedan od njih jeste hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se kaže: **“Musliman je prema drugom muslimanu dužan šestero”**, pa je neko upitao koje su to dužnosti, a on je odgovorio: **“Kada ga susretneš, poselami ga, kada te pozove, odazovi mu se, kada od tebe zatraži savjet, posavjetuj ga, kada kihne, pa zahvali Allahu, ti mu nazdravi, kada se razboli, obidi ga, a kada umre, isprati ga.”** (Muslim, 2162)

Što se tiče odgovaranja na selam, to je obavezno, a dokaz za to jeste

Ajet u kojem Uzvišeni kaže: **“Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili ga uzvratite, jer će Allah za sve obračun tražiti.”** (En-Nisa, 86)

Osnova u naredbi jeste obaveza, sve dok ne postoji dokaz koji ukazuje na suprotno. Prenosi se konsenzus učenjaka o ovom pitanju, kao što navode Ibn Hazm, Ibn Abdulberr, šejh Tekijuddin i drugi. Vidjeti: *El-Edebuš-šer'ijja*, 1/356.

Najbolje i najpotpunije riječi selama i odgovora jesu: “Neka su na vas Božiji spas, milost i blagoslov!”, što je najbolji i najpotpuniji pozdrav.

Ibn Kajim kaže: “Njegov je običaj bio da selam završi sa ‘ve berekatuhu’.” (Zadul-mead, 2/417)

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Nazivanje selama predstavlja jako poželjan sunnet, koji predstavlja veliko dobro, shodno hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se ne budete voljeli. Hoćete li da vas uputim na nešto, ako to budete radili, zavoljet ćete se međusobno? Nazivajte selam jedni drugima!”** (Muslim, 54)

2 Pohvalno je ponoviti selam tri puta, ako za tim postoji potreba

Naprimjer, ako čovjek nazove selam i sumnja da je musliman čuo prvi put, u tom slučaju lijepo je ponoviti selam još jednom, pa i još jednom, ako nije čuo. Također, kada se dođe na veće sijelo, gdje ima mnogo svijeta, pa ako bi nazvao selam jedanput, čuli bi ga samo oni na početku, tako da je potrebno nazvati selam tri puta, iz razloga da obuhvati sve na tom sijelu.

Dokaz za to jeste hadis od Enesa, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao običaj ponavljati neke riječi po tri puta, kako bi ga razumjeli, a kada bi došao među svijet i nazvao selam, uradio bi to tri puta. (Buhari, 95)

Iz prethodnog hadisa zaključuje se da je sunnet ponoviti neke riječi tri puta ukoliko za tim postoji potreba, ukoliko se ne razumije ono što se hoće kazati, pa je sunnet ponoviti i drugi, pa i treći put, radi razumijevanja.

3 Sunnet je nazivati selam i onome koga znamo i onome koga ne poznajemo

Abdullah b. Amr, radijallahu anhuma, prenosi da je neki čovjek upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Koji je islam najbolji?”, a on mu je odgovorio: **“Da dijeliš hranu i da nazivaš selam i onome koga znaš i onome koga ne znaš.”** (Buhari, 12, i Muslim, 39)

4 Sunnet je da se sa selamom započne onako kako je to opisano u hadisima

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Selam naziva onaj koji jaše onome koji ide pješke, onaj koji hoda onome koji sjedi, a mala skupina većoj skupini.”** (Buhari, 6233, i Muslim, 2160)

A u verziji koju bilježi Buhari navodi se: “Mlađi naziva selam starijem, onaj koji prolazi onome koji sjedi, a mala skupina velikoj skupini.” (Buhari, 6234)

To ne znači da onaj koji nazove prvi selam, a nije trebao, čini ono što je pokuđeno, nego ostavlja ono što je preče, naprimjer, da stariji poselami mlađeg ili da selam nazove onaj koji ide pješice onome koji jaše, i slično.

5 Sunnet je nazivati selam djeci

Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazuje da je išao sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa kad su prolazili pokraj djece, nazvao bi im selam. (Buhari, 6247, i Muslim, 2168)

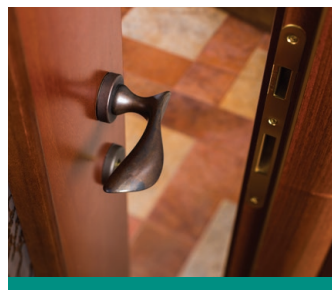
Nazivanjem selama djeci čovjek sebe navikava na poniznost, ali i navikava djecu na ovaj muslimanski običaj kako bi ga oživljavali međusobno.

6 Sunnet je nazvati selam prilikom ulaska u kuću

Ovo ulazi pod općeniti selam, nakon što očisti usta misvakom, jer je korištenje misvaka sunnet i po ulasku u kuću. Ovo je četvrti slučaj kad je potvrđeno da se koristi misvak, a to je po ulasku u kuću. U hadisu od Aiše, radijallahu anha, navodi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, po ulasku u kuću prvo čistio usta misvakom (Muslim, 253), a kada bi to završio, ušao bi i nazvao selam ukućanima. Neki od učenjaka kažu da se prilikom ulaska u kuću treba nazvati selam bez obzira na to da li neko bio u kući ili ne, na osnovu riječi Uzvišenog: **“A kad ulazite u kuće, vi ukućane njene pozdravite pozdravom od Allaha propisanim, blagoslovljenim i uljudnim. Tako vam Allah objašnjava propise, da biste se opametili!”** (En-Nur, 61)

Ibn Hadžer kaže: “U općenitost nazivanja selama ulazi i njegovo nazivanje i pri ulasku na mjesta na kojima nema nikoga, shodno riječima Uzvišenog: **‘A kad ulazite u kuće, vi sebi nazovite selam...’**” (*Fethul-Bari*, 6235, Poglavlje o nazivanju selama)

Pravilo: Iz prethodnog se zaključuje da prilikom ulaska u kuće postoje tri sunneta.

- 1> **Prvi:** Spominjanje Allahovog imena pri ulasku, naročito noću.

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **“Kada čovjek uđe u kuću, pa spomene Allaha pri ulasku i uzimanju hrane, šejtan svojoj družini kaže: ‘Nema vam ovdje ni konaka ni večere’, a ako uđe pa ne spomene Allahovo ime pri ulasku, šejtan kaže: ‘Dobili ste konak’, pa ako ne spomene Allaha ni prilikom jela, onda rekne: ‘Dobili ste i večeru.’”** (Muslim, 2018)

- 2> **Drugi:** Misvak, na osnovu prethodnog hadisa od Aiše, radijallahu anha.
- 3> **Treći:** Nazivanje selama ukućanima.

7 Sunnet je utišati glas prilikom nazivanja selam ukoliko među prisutnima ima neko ko spava

Tako je činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao što se bilježi u hadisu od Mikdada b. Esveda, radijallahu anhu, u kojem se kaže da su ponekad pili mlijeko, pa je svako popio svoj dio, a dio bi ostavljali i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa kada bi on došao, nazvao bi selam kojim ne bi probudio one koji spavaju, a čuli bi ga oni koji su budni.” (Muslim, 2055)

8 Sunnet je prenijeti selam

Prenošenje selama je sunnet, na način da nam neko kaže: “Poselami tog i tog”, pa je sunnet dostaviti selam do onoga kome nam je rečeno.

Dokaz za to jeste hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem kaže da joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Džibril ti šalje selam”, a ona mu odgovori: “Neka su i na njega mir i Allahova milost!”** (Buhari, 3217, i Muslim, 2447)

U hadisu je spomenuto prenošenje selama drugome, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prenio selam od Džibrila, alejis-selam, Aiši, radijallahu anha. Iz hadisa se također zaključuje da je sunnet “poslati” selam po nekome.

9 Selam se naziva i prilikom dolaska na sijelo i prilikom odlaska.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko dođe na sijelo, neka nazove selam, a i kada ustane i krene, neka se poselami, jer prvi selam nije ništa važniji od drugog.”** (Ahmed, 9664, Ebu Davud, 5208, Tirmizi, 2706, a Albani, Sahihul-džami’, 1/132, smatra ga vjerodostojnim)

10 Sunnet je rukovati se prilikom susreta i nazivanja selama

Praksa ashaba, radijallahu anhum, **očiti je dokaz za to**, kao što se spominje u hadisu od Katade, radijallahu anhu, u kojem se navodi da upitao Enesa da li je rukovanje bilo poznato za vrijeme ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je odgovorio da jeste. (Buhari, 6263)

11 Sunnet je osmijeh i vedro lice prilikom susreta

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nemoj omalovažavati ništa što se smatra dobročinstvom, pa makar se radilo i o tome da svoga brata susretneš vedrog i nasmijanog lica.” (Muslim, 2626, a Tirmizi, 1956, bilježi hadis, također od Ebu Zerra, u kojem se kaže: “Osmjehnuti se svome bratu, to je sadaka”, a Albani, Es-Sahiha, 572, smatra ga vjerodostojnim.

12 Lijepa riječ je sunnet i sadaka

Bez obzira na to da li se lijepa riječ upućivala prilikom susreta ili sijela, ili u bilo kojem stanju, ona se smatra sunnetom i sadakom.

Dokaz za to jeste hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Lijepa riječ je sadaka.**” (Buhari, 2989, i Muslim, 1009)

Ljudi izgovore mnogo lijepih riječi, a kada bi se nadali nagradi zbog toga i vjerovali da je to sadaka, zaslužili bi veliko dobro.

Kaže Ibn Usejmin: “Pod lijepom riječju podrazumijeva se da, naprimjer, nekome kažeš: ‘Kako si? Šta se radi? Kako su ti braća?’

Kako ti je porodica?”, i slično tome, jer ovakve riječi usrećuju tvoje prijatelje, a svaka lijepa riječ je sadaka tebi kod Allaha, za koju zaslužuješ sevap i nagradu.” (Šerhu Rijadis-salihin 2/996, Ppoglavlje o lijepoj riječi i vedrom licu prilikom susreta)

13 Pohvalno je spominjati Allaha prilikom sijela

Mnogi su hadisi koji ukazuju na vrijednost sijela na kojima se čini zikr, a na koje se mnogo podstiče, kao što je hadis od Ebu Hurejre, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah ima meleke koji obilaze puteve tražeći one koji Mu zikr čine, pa kada pronađu skupinu koja spominje Uzvišenog Allaha, oni jedni druge pozovu, govoreći: ‘Brzo dođite, evo onog za čim ste tragali!’ Zatim ih natkrile ispunjavajući krilima prostor sve do ovozemaljskog neba...” (Buhari, 6408, i Muslim, 2689)

14 Sunnet je završiti sijelo dovom, što je vid iskupa za greške

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko bude na sijelu, na kojem bude svakojake priče, neka prije ustajanja sa sijela prouči: ‘Slava Tebi, Allahu moj, i Tebi hvala, svjedočim da nema drugog boga osim Tebe, oprosta od Tebe tražim i kajem Ti se’, da bi mu bilo oprošteno ono što je bilo na tom sijelu”. (Tirmizi, 3433, a Albani, *Sahihul-džami*, 2/1065, smatra ga vjerodostojnim)

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

Treće: Sunneti odijevanja i ukrašavanja

1 Od sunneta je prvo obuvati desnu nogu

Sunnet je muslimanu, kad hoće da obuđe obuću, da počne sa desnom nogom, a kada hoće da se izuje, da to počne od lijeve noge.

Dokaz za to nalazi se u hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: **“Kada se neko od vas bude obuvao, neka počne s desnom, a kada se bude izuvao, neka počne s lijevom nogom. Neka desna noga bude prva koja će se obuti, a zadnja koja će se izuti.”** (Buhari, 5856)

A u drugoj verziji koju bilježi Muslim kaže se: **“Neka niko od vas ne hoda u jednoj cipeli, nego neka ih obje ili obuđe ili obje izuje.”**(Muslim, 2097)

U ovom hadisu spomenuta su tri sunneta:

Početi obuvanje od desne noge,

prvo izuti lijevu nogu,

obuti obje noge ili da ih obje izuti, a ne hodati u jednoj cipeli ili slično.

Sunnet je oblačiti bijelu odjeću

Pod tim se podrazumijeva da bude bijele boje na odjeći, jer je to od sunneta, shodno hadisu od Ibn Abbasa, radijallahu anhumu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Oblačite bijelo, jer to je najbolja odjeća, a i mrtve u nju umotavajte!”** (Ahmed, 2219, Ebu Davud, 3878, Tirmizi, 994, a Albani, *Sahihul-džami*, 1/267, smatra ga vjerodostojnim)

Kaže Ibn Usejmin: “Ovo obuhvata svaku bijelu odjeću: košulju, ogrtač i hlače, koji bi trebali biti bijeli, jer je to bolje. Međutim, ukoliko neko odjene neku odjeću druge boje, u tome nema smetnje, osim ukoliko se radi o onome što isključivo oblače žene”. (*Šerhu Rijadis-salihin*, 2/1087)

Od sunneta je koristiti miris

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je u Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Od ovog svijeta volim žene i miris, a najveća radost mi je u namazu.”** (Ahmed, 12293, i Nesai, 3940, a Albani kaže da je dobar i vjerodostojan)

A što se tiče hadisa u kojem se spominju tri stvari, on nije vjerodostojan.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao je ružne mirise, kao što se bilježi u jednom dužem hadisu od Aiše, radijallahu anha, da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikako nije volio da se od njega osjeti ružan miris.” (Buhari, 6972)

4 Pokuđeno je odbiti miris

Enes, radijallahu anhu, prenosi da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odbijao miris. (Buhari, 2582)

5 Sunnet je počesljati prvo desnu stranu

Pod tim se podrazumijeva da se prilikom češljanja prvo počeslja desna, pa onda lijeva strana.

Dokaz za to jeste

hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio dati prednost desnoj strani u obuvanju, češljanju, čišćenju i u svakom svome postupku. (Buhari, 168, i Muslim, 268)

Četvrto: Sunneti kihanja i zijevanja

SUNNETI PRILIKOM KIHANJA

1 Sunnet je da onaj koji kihne kaže: “Elhamdulillah! – Hvala Allahu!”

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada neko od vas kihne, neka kaže: ‘**Hvala Allahu**’, a njegov brat ili prijatelj neka mu rekne: ‘**Allah ti se smilovao!**’, a kada mu tako kažu, neka on njima rekne: ‘**Allah vas uputio i popravio vaše stanje!**’” (Buhari, 6224)

الْحَمْدُ لِلَّهِ / يَرْحَمُكَ اللَّهُ / يَهْدِيكُمْ اللَّهُ ، وَيُصَلِّحُ بِأَلْسِنَتِكُمْ

Sunnet je tom prilikom ponekad izgovoriti i drugačije, kao: “Hvala Allahu na svakom stanju”, kao što se spominje u verziji koju bilježi Ebu Davud: “**Kada neko od vas kihne, neka kaže: ‘Hvala Allahu na svakom stanju!’**” (Ebu Davud, 5031, a Ibn Kajim, Zadul-mead, 2/436, kaže da je ovaj hadis vjerodostojan)

Onaj koji ga čuje nazdravit će mu riječima: “**Allah ti se smilovao!**”, a sunnet je onome koji kihne da kaže: “**Allah vas uputio i popravio vaše stanje!**”, na šta ukazuje prethodni hadis od Ebu Hurejre.

2 Ukoliko onaj koji kihne ne zahvali Allahu, sunnet je, da mu se ne nazdravlja

Ako čovjek koji kihne ne zahvali Allahu, nije od sunneta da mu se nazdravi, nego je sunnet da mu se ne nazdravlja, na osnovu hadisa od Enesa, radijallahu anhu, u kojem se kaže da su jednom prilikom kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kihnula dvojica ljudi, pa je jednom nazdravio, a drugom nije, nakon čega ga je onaj drugi upitao zašto mu nije nazdravio, a Poslanik mu odgovori: **“Onaj je zahvalio Allahu, a ti nisi”** (Buhari, 6225),

i hadis od Ebu Musaa, radijallahu anhu, koji prenosi da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **“Kada neko od vas kihne i zahvali Allahu, nazdravite mu, a kada kihne i ne zahvali Allahu, nemojte mu nazdravljati.”** (Muslim, 2992)

Međutim, ukoliko se radi o podučavanju, kao naprimjer, da otac uči svoje dijete, ili učitelj učenika ili slično, onda će ga napomenuti da kaže: **“Elhamdulillah”**, kako bi ga naučio ovom sunnetu.

Također, ukoliko neko bude prehladen, njemu se ne nazdravlja nakon trećeg puta, pa ako kihne tri puta, nazdravlja mu se, a poslije toga ne.

Dokaz za to jeste hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Nazdravi svome bratu tri puta, a preko toga nemoj, jer to je prehlada.”** (Ebu Davud, 5034, a Albani, *Sahihu Ebi Davud*, 4/308, kaže da je dobar i sa podizanjem i bez podizanja do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,)

Ovo potvrđuje i predaja koju bilježi Muslim od Seleme b. Ekve, radijallahu anhu, koji kaže da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je **nazdravio** čovjeku koji je kihnuo, pa kada je kihnuo opet, **rekao je da je čovjek prehladen** i nije mu nazdravio. (Muslim, 2993)

Rezime prethodnog jeste da se onome koji kihne ne nazdravlja u dva slučaja:

- 1 ukoliko ne zahvali Allahu i
- 2 ukoliko kihne više od tri puta, jer tada je riječ o prehladi.

Sunneti prilikom zijevanja

Sunnet je suzdržati se od zijevanja ili pokriti usta rukom

Dokaz za to jeste

hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Allah voli kihanje, a prezire zijevanje. Pa kada neko kihne i zahvali Allahu, pravo svakog muslimana jeste da mu nazdravi, a što se tiče zijevanja, ono je od šejtana, pa neka se suzdrži koliko može, a ako pri tome pusti glas, to će nasmijati šejtana.”** (Buhari, 2663)

Ebu Seid, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Kada neko od vas zijeva, neka stavi ruku na usta, jer šejtan tada ulazi u njega.”** (Muslim, 2995) Čovjek može spriječiti zijevanje tako što će se suzdržati od otvaranja usta ili tako što će zubima pritisnuti usne ili staviti ruku na usta, ili slično tome.

Također, onome koji zijeva najbolje je da ne podiže glas prilikom zijevanja, kako to obično biva, jer ovo je razlog izazivanja smijeha kod šejtana.

Dokaz za to jeste

hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Zijevanje je od šejtana, pa kada se nekome od vas zijeva, neka to spriječi koliko može, jer kada pusti glas, šejtan mu se nasmije.”** (Buhari, 3298, i Muslim, 2994)

Napomena: Pojedini ljudi poslije zijevanja imaju običaj proučiti euzu, za što ne postoji dokaz, nego je to suprotno uputstvu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer za ovu priliku koristi zikr koji nije preporučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Peto: Drugi dnevni sunneti

Dove koje se izgovara prije ulaska i poslije izlaska iz nužnika

Onome koji treba da uđe u nužnik sunnet je da izgovori ono što se prenosi u dva Sahiha:

Enes, radijallahu anhu, prenosi da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prije ulaska u nužnik govorio: “Allahu moj, utječem se Tebi od muških i ženskih šejtana!” (Buhari,6322, i Muslim, 375)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ

Šta je sunnet kazati poslije izlaska iz nužnika?

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon izlaska iz nužnika izgovarao: “**Za oprost Te molim!**” (Ahmed, 25220, Ebu Davud, 30, i Tirmizi, 7, a Albani, Tahkikul-miškatil-misbah, 1/116, smatra ga vjerodostojnim)

غُفْرَانَكَ

Sunnet je napisati oporuku

Pisanje oporuke sunnet je svakom muslimanu i kada je bolestan i kada je zdrav, na osnovu riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: **“Musliman koji ima nešto da oporuči ne treba zanočiti dvije noći a da kod sebe nema napisanu oporuku.”** (Buhari, 2738, i Muslim, 1626) U ovom hadisu koji prenosi Ibn Omer, radijallahu anhuma, spominjanjem dviju noći nema se za cilj određivanje roka, nego se time podstiče na to p da se sa oporukom ne čeka dugo, jer niko ne zna kad će mu doći smrtni čas.

A što se tiče oporuke u kojoj su neke obaveze prema Allahu, kao što je zekat, hadž, kefarec, pravo nekog čovjeka ili povjerena stvar, tada je to obaveza – vadžib, a ne poželjno – sunnet , jer se veže za prava čije je ispunjenje obaveza, naročito ako s ovim stvarima nije niko upoznat, a **“ono što je uvjet ispunjenja obaveznog i samo postaje obaveza”**.

Širokogrudnost i blagost u kupovini i prodaji

To znači da svaka od strana, i trgovac i mušterija, ima razumijevanja i blagosti prilikom kupoprodaje, kao i da ni jedan od njih ne nastupa grubo prilikom dogovaranja cijene, nego da se na najljepši način dogovore.

Dokaz za to jeste

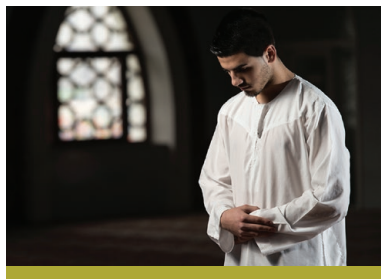
hadis od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Allah neka se smiluje čovjeku koji je blag kada prodaje ili kupuje ili naplaćuje.”** (Buhari, 2076)

Takoder, ako učesnik u kupoprodaji traži ispunjenje svojih prava, treba da to traži na najbolji način i sa blagošću, shodno riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “ili kada naplaćuje.”

Dva rekata namaza nakon svakog abdesta

Ovo je jedan od svakodnevnih sunneta koji donosi veliku dobrobit, a to je ulazak u Džennet. Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom na sabah-namazu rekao Bilalu: **“O Bilale, pričaj mi o najboljem djelu koje si uradio u islamu, jer sam čuo lupkanje tvoje obuće ispred sebe u Džennetu”**, a Bilal mu odgovori: “Ne znam da sam učinio išta osim što nikada nisam uzeo abdest, bez obzira u kojem dijelu dana ili noći, a da s tim abdestom nisam klanjao ono što mi je bilo propisano da klanjam.” (Buhari, 1149, i Muslim, 2458)

Iščekivanje namaza

Iščekivanje namaza je sunnet kojim se zaslužuje veliko dobro.

Dokaz za to jeste

hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Svako od vas je u namazu sve dok ga iščekivanje namaza, i ništa osim toga, bude sprečavalo da se vrati svojoj porodici.”** (Buhari, 659), i Muslim, 649)

Dakle, iščekivanjem namaza dobiva se nagrada kao i za klanjanje namaza.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Meleki blagosiljaju svakog od vas sve dok se nalazi na mjestu na kojem je obavio namaz, i sve tako dok ne pogriješi. Meleki govore: ‘Gospodaru, oprosti mu! Gospodaru, smiluj mu se!’”** “A svako od vas je u namazu sve dok ga taj namaz, i ništa osim toga, zadržava i sprečava ga da se vrati porodici.” (Buhari, 659, i Muslim, 649) Riječi: “dok ne pogriješi”, znače: dok ne učini nešto što kvari abdest, a u verziji koju bilježi Muslim navodi se:

“Sve dok ne povrijedi ili dok ne pogriješi.” (Muslim, 649), tj. za postizanje ove nagrade postavlja se uvjet da nikoga ne uznemirava i da ne izgubi abdest.

MISVAK

Upotreba misvaka općenit je sunnet, koji se prakticira u svako doba, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na njega je mnogo podsticao govoreći: “**Mnogo sam vam preporučivao misvak.**” (Buhari, 888, od Enesa, radijallahu anhu) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “**Misvakom se čiste usta i zaslužuje Allahovo zadovoljstvo.**” (Ahmed, 7, Nesai, 5, od Aiše, radijallahu anha, a Albani, El-Irva, 1/105, smatra ga vjerodostojnim)

Već je spomenuto nekoliko situacija u kojima je sunnet koristiti misvak, naročito onim koji se više puta ponavljaju u toku dana i noći, kao što su: prilikom buđenja, abdesta, svakog namaza i ulaska u kuću. A Allah najbolje zna!

Uzimanje abdesta za svaki namaz

Sunnet je muslimanu da uzima abdest za svaki namaz. Pa ako bude, naprimjer, klanjao akšam i prije toga uzeo abdest, sunnet je da se, kada nastupi jacija, ponovo abdesti, pa makar još bio čist i pod abdestom. Sunnet je da se za svaki namaz iznova abdesti.

Dokaz za to jeste

hadis u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao abdest za svaki namaz. (Buhari, 214)

Također, sunnet je da čovjek bude cijeli dan pod abdestom, na osnovu hadisa od Sevšana, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Samo vjernik vodi računa o abdestu.**” (Ahmed, 22434, Ibn Madža, 277, Darimi, 655, a Albani, Sahihul-džami’, 1/225, smatra ga vjerodostojnim)

DOVA

Postupci prilikom upućivanja dove

1> Učiti dovu dok je pod abdestom

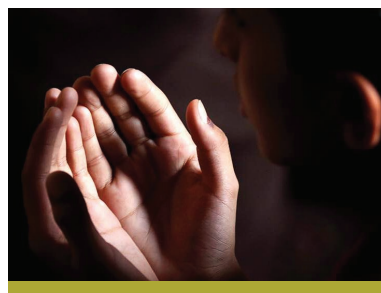
Ebu Musa, radijallahu anhu, kazuje o događaju sa njegovim amidžom Ebu Amirom, radijallahu anhu, kojeg je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao kao zapovjednika u Pohodu Evtas. Tom prilikom ubijen je Ebu Amir, radijallahu anhu, koji je prije toga oporučio Ebu Musau, radijallahu anhu, da Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, prenese selam i da mu kaže da moli za njega. Ebu Musa je obavijestio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o onome što nam se dogodilo i o Ebu Amiru, rekavši mu da je tražio da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, moli da mu Allah oprost. Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio vodu kojom se abdestio, a zatim je podigao ruke, da se vidjela bjelina njegovih pazuha, a zatim rekao: **“Allahu moj, oprost Svome robu Ebu Amiru! Allahu moj, učini ga na Sudnjem danu iznad mnogih Svojih stvorenja i ljudi!”** (Buhari, 4323, i Muslim, 2498)

2> Okrenuti se prema kibli

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da mu je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, pričao: “Kada smo bili u Bitki na Uhudu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je u mušrike, a bilo ih je hiljadu, dok je ashaba bilo tri stotine i devetnaest, zatim se okrenuo prema kibli i ispružio ruke moleći Gospodara riječima: **‘Allahu moj, ispuni mi ono što si mi obećao! Allahu, daj mi ono što si mi obećao! Allahu moj, ako uništiš ovu skupinu muslimana, nećeš biti obožavan na Zemlji!’** Nije prestajao dozivati svoga Gospodara, pruženih ruku i okrenut prema kibli, sve dok mu ogrtač nije pao sa ramena, pa je došao Ebu Bekr, podigao mu ogrtač na ramena i ogrćući ga govorio: ‘O Allahov Poslaniče, dovoljno si dozivao svoga Gospodara, uistinu će ti ispuniti ono što ti je obećao...’” (Muslim, 1763)

3> Podići ruke

Na to ukazuje prethodni hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, u kojem se kaže: “...pa se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo prema kibli i ispružio ruke...”, a hadisi na ovu temu su mnogobrojni.

4> **Dovu početi zahvalom Allahu i salavatom na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem**

Fedala b. Ubejd, radijallahu anhu, kazuje: “Dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio, ušao je neki čovjek da klanja, pa je tom prilikom rekao: ‘Allahu moj, oprost mi i smiluj mi se!’, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **‘Požurio si, ti koji klanjaš! Kada klanjaš i sjedneš (da učiš dovu), zahvali Allahu onako kako to Njemu priliči, zatim donesi salavat na mene, pa nakon toga Mu uputidovu.’**” (Tirmizi, 3476, a Albani, Sahihul-džami’, 1/172, smatra ga vjerodostojnim)

5> **Dozivati Allaha Njegovim lijepim imenima**

Tom prilikom čovjek će izgovarati Allahova imena koja su u skladu sa onim za šta Ga moli, pa ako moli Allaha za opskrbu, reći će: **“O Opskrbitelju!”**, ili ako traži milost, reći će: **“O Milostivi, Samilosni!”** Ako traži snagu, reći će: **“O Svemoćni!”**, ako traži oprost, reći će: **“O Ti koji praštaš!”**, ili ako traži lijek, reći će: **“O Ti koji liječiš!”**

Čovjek u dovi treba dozivati Allaha Njegovim imenima koja odgovaraju potrebama za koje čovjek moli, a shodno riječima Uzvišenog: **“Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima...”** (El-A’raf, 180)

6> **Ponavljati dovu i biti uporan**

Na to ukazuje prethodni hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhumu, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: **“Allahu moj, ispuni mi ono što si mi obećao! Allahu, daj mi ono što si mi obećao...”**, i nije prestajao dozivati svoga Gospodara, ispruženih ruku i okrenut prema kibli sve dok mu ogrtač nije pao sa ramena, pa je došao Ebu Bekr, podigao mu ogrtač na ramena i ogrćući ga govorio: **‘O Allahov Poslaniče, dovoljno si dozivao svoga Gospodara, uistinu će ti ispuniti ono što ti je obećao...’** (Muslim, 1763)

Također hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem molio za narod plemena Devs, govoreći: **“Allahu moj, uputi Devs i dovedi mi ih! Allahu moj, uputi Devs i dovedi mi ih!”** (Buhari, 2937, i Muslim, 2524)

A zatim i hadis u kojem se kaže: **“Zatim je spomenuo čovjeka koji je dugo putovao, prašnjave kose, koji je ispružio ruke ka nebesima, uzvikujući: ‘Gospodaru, Gospodaru!’...”** (Muslim, 1015) U ponavljanju dove ogleda se upornost i srčanost.

Sunnet je da se dova uči tri puta, shodno hadisu od Ibn Mesuda, radijallahu anhu, u kojem se navodi da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi molio, molio tri puta, a kada bi tražio, tražio bi tri puta: “Allahu moj, Tebi prepuštam Kurejšije”, pa je to ponovio tri puta. (Buhari, 240, i Muslim, 1794)

7> Ponizno i tiho upućivati dove

Uzvišeni Allah kaže: “Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome...” (El-A’raf, 55). Ponizno i tiho upućivanje dove bliže je iskrenosti, pa stoga Allah hvali Zekerijjaa, alejhis-selam: “Kada je svoga Gospodara tiho zovnuo...” (Merjem, 3), želeći da to bude što iskrenije, kao što smatraju neki učenjaci.

◆ Napomena: Možda će neko upitati: “Šta da tražim u dovi?”

Odgovor: Traži ono što želiš od ovog i onog svijeta i trudi se da upućuješ jezgrovite dove, a to su dove koje se spominju u Kur’anu i sunnetu, u kojima se traži najbolje od dunjaluka i ahireta. Dobro razmisli o ovom pitanju kada je postavljeno Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je odgovorio velikim riječima, koje muslimanu pribavljaju dobro i ovog i onog svijeta. Kako li je samo lijepa ta radosna vijest i lijep savjet, pa se toga drži i o tome dobro razmisli.

Ebu Malik el-Ešdžezi prenosi od svoga oca, radijallahu anhuma, da je neki čovjek upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “O Allahov Poslaniče, šta da izgovaram kada tražim od svoga Gospodara?”, a on odgovori: **“Reci: ‘Allahu moj, oprosti mi, smiluj mi se, sačuvaj me i opskrbi me!’**, pa je sakupio prste, osim palca, i rekao: **‘Ove (četiri) riječi sabrat će ti i dunjaluk i ahiret!’**” (Muslim, 2697)

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي ، وَعَافِنِي ، وَارْزُقْنِي

U drugoj verziji navodi se da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga koji bi primio islam, podučavao namazu, a zatim bi mu preporučio da uči dovu sljedećim riječima: **“Allahu moj, oprosti mi, smiluj mi se, uputi me, sačuvaj me i opskrbi me!”** (Muslim, 2697)

◆ **Druga napomena:** Sunnet je da čovjek moli za svog brata u odsustvu, jer se ta dova prima kod Allaha, a onaj koji to radi zaslužuje veliku nagradu. O tome govori hadis koji bilježi od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

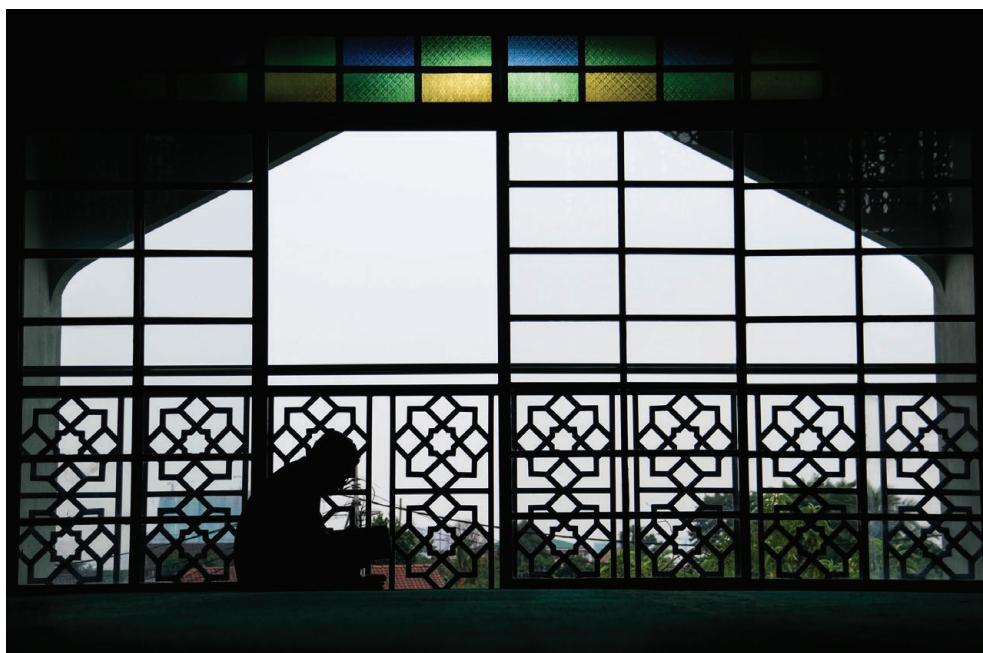
rekao: “Allah prima dovu koju Mu čovjek kriomice uputi za svoga brata muslimana. Kod njegove glave nalazi se melek koji je zadužen da svaki put, kada čovjek zamoli za dobro svome bratu, kaže: ‘Amin! – Bože uslišaj!, a i tebi isto tako.’” (Muslim, 2733)

U svakodnevne sunnete ubraja se spominjanje Allaha – zikr

Najbolji zikr jest učenje Kur’ana. Činjenje ibadeta učenjem Kur’ana održalo je izvan postelje i budnim tokom noći mnoge od naših ispravnih prethodnika, kao što kaže Uzvišeni: “**Noću su malo spavali i u praskazorje oprost od grijeha molili**” (Ez-Zarijat, 17–18). Tako su u noćima, uz učenje Kur’ana, učili i zikrove koji se prenose od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kakve li su samo nagrade onima koji noći tako oživljavaju, a koja li je propast onima koji to zanemaruju!

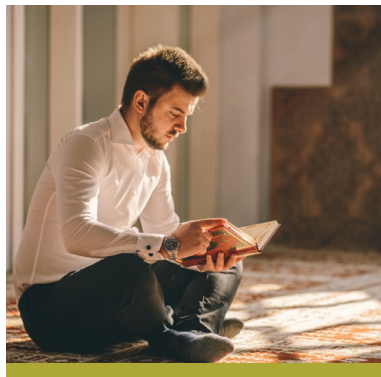
Prenosi se od Hamada b. Zejda, a on od Ataa b. Saiba da je Ebu Abdurrahman rekao: “Uzeli smo Kur’an od onih koji su nas obavijestili da nisu prelazili deset ajeta, kada bi ih naučili, na sljedećih deset, sve dok praktično ne bi primijenili ono što bi naučili, tako da su učili Kur’an i praktično primjenjivali njegove upute, a Kur’an će poslije njih, naslijediti narod koji će ga piti poput vode, ali on neće prelaziti njihova grla.” (*Sijeru a’lamin-nubela*, 4/269)

◆ Zaista je velika tvoja potreba da se osamiš i korigiraš svoju dušu, da spominješ svoga Gospodara, naročito u vremenu u kojem prevladava nemar i zauzetost.

◆ ZIKROM SE OŽIVLJUJU SRCA

Mnogi od nas, naročito u ovom vremenu, boluju od tvrdog srca i nemara, dok je život srca u spominjanju Allaha. Prenosi se od Ebu Musaa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Onaj koji spominje svoga Gospodara i onaj koji Ga ne spominje poput su živog i mrtvog”** a u verziji koju bilježi Muslim kaže se: **“Primjer kuće u kojoj se spominje Allah i kuće u kojoj se ne spominje Allah jeste kao primjer živog i mrtvog.”** (Buhari, 6407, i Muslim, 779)

◆ Na mnogim mjestima u Kur'anu Allah nas podstiče da Ga spominjemo, a od kojih su:

- ◆ 1 Podstiče nas da Ga mnogo spominjemo, pa kaže: **“O vjernici, često Allaha spominjite i hvalite, i ujutro i navečer Ga veličajte.”** (El-Ahzab, 41–42)
- ◆ 2 Allah obećava onima koji Ga spominju, i muškarcu i ženi, oprost i ogromnu nagradu, pa kaže: **“...I muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha – Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio.”** (El-Ahzab, 35)
- ◆ 3 Allah nas upozorava na svojstva licemjera koji spominju Allaha, ali dobro obrati pažnju na koji to način i koliko čine, pa kaže Uzvišeni: **“Licemjeri misle da će Allaha prevariti, i On će ih za varanje njihovo kazniti. Kada ustaju da molitvu obave, lijeno se dižu, i samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spomenu.”** (En-Nisa, 142)
- ◆ 4 Allah nas upozorava da nas ne zaokupe imetak i djeca od spominjanja Allaha, pa kaže: **“O vjernici, neka vas imanja vaša i djeca vaša ne zabave od sjećanja na Allaha. A oni koji to učine, bit će izgubljeni.”** (El-Munafikun, 9)

- 5 Razmisli o ovom velikom dobru i visokom ugledu, kada kaže Uzvišeni: “**Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjećati**”, a u hadisi-kudsijju kaže: “**Ja sam uz misli Svoga roba i Ja sam s njim kada Me spomene. Pa ako Me spomene u sebi, i Ja ću njega spomenuti u Sebi, a ako Me spomene u nekoj skupini, spomenut ću ga u boljoj skupini od njegove.**” (Buhari, 7405, i Muslim, 2675, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu)

U sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spominju se mnogi vidovi zikra, od kojih su:

- 1 Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Ko u jednom danu stotinu puta izgovori: ‘Nema drugog boga osim Allaha, Jedinoga, koji druga nema! Njemu pripada sva vlast i zahvalnost i On je iznad svega!’** imat će nagradu u vrijednosti onoga ko oslobodi deset robova, bit će mu upisano stotinu dobrih djela, a pobrisano deset grijeha i bit će zaštićen od šejtana taj dan, sve do noći. I neće niko doći sa nečim boljim, osim onaj koji to izgovori još više puta.” “**Ako u jednom danu stotinu puta izgovori: ‘Slava Allahu i Njemu hvala!’**, obrisat će mu se grijesi kad bi ih bilo kao morske pjene.” (Buhari, 3293, i Muslim, 2691)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

- 2 Ebu Ejjub, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**Ko deset puta izgovori: ‘Nema drugog boga osim Allaha, Jedinoga, koji druga nema. Njemu pripada sva vlast i zahvalnost i On je iznad svega!’**, imat će nagradu u vrijednosti onoga ko oslobodi četiri roba iz Ismailovog, alejhis-selam, potomstva.” (Buhari, 6404, Muslim, 2693)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

- 3 Sa’d b. Ebu Vekkas, radijallahu anhu, kazuje: “Bili smo kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa nas je upitao: “**Može li neko od vas da svaki dan uradi hiljadu dobrih djela?**” Neko od prisutnih

začudeno upitao: ‘Kako neko od nas može uraditi hiljadu dobrih djela!?', a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: **‘Izgovoriš ‘subhanallah’ stotinu puta i upiše ti se hiljadu dobrih djela ili ti se obriše hiljadu grijeha.’**” (Muslim, 2698)

4

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ko u jednom danu stotinu puta izgovori: “Slava Allahu i Njemu hvala”, obrisat će mu se grijesi, pa makar ih bilo bi kao morske pjene.”** (Buhari, 6405, i Muslim, 2692)

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

A u verziji koju bilježi Muslim navodi se : **“Ko ujutro i naveče stotinu puta izgovori: “Slava Allahu i Njemu hvala”, neće ga preteći na Sudnjem danu u dobru osim onaj koji je to izgovorio više puta od njega.”** (Muslim, 2692)

Hadisi o vrsti zikra i njegovim vrijednostima su mnogobrojni, a zikrovi i dove koji su navedeni jesu najpoznatije i najvjerođostojnije što se o ovoj temi prenosi, mada se i mimo ovoga prenosi još dosta toga. Od Ebu Musaa el-Eš'arija prenosi se da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Hoćeš li da te uputim na jedno od džennetskih blaga?”**, pa je on potvrdno odgovorio, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: **“Reci: ‘Nema snage niti moći osim kod Allaha!’”** (Buhari, 4202, i Muslim, 2704)

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Da izgovorim: “Da izgovorim: ‘Subhānallāhi vel-hamdu lillāhi ve lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber! – Slavljjen neka je Allah i Njemu pripada sva hvala, nema boga osim Njega, Allah je najveći!’, draže mi je od svega što sunce obasjava.”** (Muslim, 2695)

سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ

Istigfar – traženje oprosta riječima “**estagfirullah**”, također je jedna vrsta zikra. Egarr el-Muzenija, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**I moje srce obuzimaju prohtjevi, ali ja svaki dan činim istigfar stotinu puta.**” (Muslim, 2702)

Ovako je prakticao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a podsticao je na istigfar druge, kao što bilježi Muslim u hadisu također od Egarr, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “**O ljudi, pokajte se Allahu, jer i ja se kajem Allahu u jednom danu stotinu puta.**” (Muslim, 2702)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “**Tako mi Allaha, ja istigfar činim i kajem se Allahu više od sedamdeset puta u jednom danu**” (Buhari, 6302), i zato vjerniku ne priliči da bude nemaran u pogledu istigfara.

Završit ću temu o sunnetima vezanim za zikr, kao i cijelu temu o svakodnevnim zikrovima, jednim jako vrijednim zikrom, koji se bilježi u dva Sahiha, u hadisu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, a u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Dvije su riječi lahke na jeziku, teške na mizanu, a drage Milostivom: ‘Slava Allahu i Njemu hvala, slava Allahu, Veličanstvenome!’” (Buhari, 6406, iMuslim, 2694)

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

Hvala Allahu, Onome koji, iz Svoje dobrote, daje da se dobra djela upotpunjuju!

Bosnian

Uvodnici

Sunneti prije zore

Sunneti u vrijeme zore

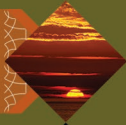
Sunneti u vrijeme duha (prepodnevno vrijeme)

Sunneti podne i ikindije

Sunneti akšamskog vremena

Sunneti jacijskog vremena

Sunneti objedovanja

Sunneti selama, susreta i druženja

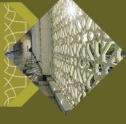
Sunneti odijevanja i ukrašavanja

Sunneti kihanja i zijevanja

Drugi sunneti

Vjerovjesnikovi svakodnevni sunneti i zikrovi

اللغة البوسنية
BOSNIAN
LANGUAGE

جميع لغات المشروع
ALL LANGUAGES